

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

Evaluering av kirkevalget 2023

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
Liste over tabeller.....	4
Liste over figurer	5
1 Innledning og bakgrunn	6
1.1 Om evalueringsrapporten.....	6
2 Digitalt kirkevalg.....	7
2.1 Forhåndsstemming.....	7
2.2 Internettvalgstyret.....	8
2.3 System.....	8
2.4 Feil i grunnlagsdata	8
2.5 Gjennomføring.....	9
2.5.1 Tidspunkt for avslutting av digital stemmegiving.....	9
2.5.2 Manntall	9
2.5.3 Tilføyde navn ved menighetsrådsvalg.....	10
2.6 Velgere og valgdeltakelse	11
2.7 Valgmodulen i medlemsregisteret.....	12
2.8 Vurdering av det digitale valget.....	13
3 Kommunikasjon	14
3.1 Kommunikasjonskampanje	14
3.2 Medlemsundersøkelsen og pre- og posttest kampanjemateriell	14
3.3 Organisk synlighet.....	15
3.4 Valgkort.....	16
3.5 Valghåndbøker	17
3.6 Informasjonstiltak til lokal bruk	18
3.6.1 Informasjonsmateriell til lokal bruk	19
3.7 Informasjonstiltak gjennomført lokalt.....	19
3.8 Informasjon om lister og kandidater ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	23
4 Valgdeltakelse.....	24
4.1 Valgdeltakelse forhåndsstemming	26
4.2 Deltakelse ved valg av menighetsråd	27
4.3 Deltakelse ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet	27
4.4 Valgdeltakelse fra sammenlignbare sammenhenger.....	27
4.5 Hva er en rimelig forventning til valgdeltakelse i Den norske kirke?	30
4.6 Dypdykk: Nedgang i oppslutningen om kirkevalget 2023 analysert med utgangspunkt i tre ledende religionssosiologiske teorier.....	31
4.6.1 Oppslutning om kirkevalget 2023.....	31
4.6.2 Endring i medlemstall i Den norske kirke	31

4.6.3	Endring i medlemstall og deltakelse i institusjonalisert religion i Norden og Vest-Europa	32
4.6.4	Tre ledende teorier i religions sosiologisk studie om institusjonalisert religion	32
4.6.5	Diskusjon	34
5	Ressursbruk kirkevalg	36
5.1	Demokrati og frie og hemmelige valg	36
5.2	Oversikt	36
5.3	Tilskudd til kirkelige fellesråd for lokal valggjennomføring	37
5.4	Valgkort	37
5.5	Ressursbruk forhåndsstemming	37
5.6	Antall valglokaler på valgdagen(e)	38
5.6.1	Effekt på valgopplutning av valglokalenes plassering	38
5.6.2	Antall valgfunksjonærer på valgdagen	38
5.7	Anslått ressursbruk på valgdagen	39
5.8	Samme tid og sted – utvikling offentlige valg	39
6	Valgregler	40
7	Valg av menighetsråd	41
7.1	Antall kandidater på listene	41
7.2	Medlemmer i nye menighetsråd	43
7.3	Sperregrense ved valg av menighetsråd	46
7.4	Stemmesedler	46
8	Valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet	46
8.1	Nominasjonsprosessen og godkjenning av listeforslag	46
8.1.1	Valg av nominasjonskomité	46
8.1.2	Nominasjonskomiteenes arbeid	47
8.1.3	Godkjenning av listeforslag	47
8.2	Valgresultater etter bispedømme	47
8.2.1	Valgresultater i Agder og Telemark bispedømme	48
8.2.2	Valgresultater i Bjørgvin bispedømme	48
8.2.3	Valgresultater i Borg bispedømme	48
8.2.4	Valgresultater i Hamar bispedømme	48
8.2.5	Valgresultater i Møre bispedømme	48
8.2.6	Valgresultater i Nidaros bispedømme	48
8.2.7	Valgresultater i Nord-Hålogaland bispedømme	49
8.2.8	Valgresultater i Oslo bispedømme	49
8.2.9	Valgresultater i Stavanger bispedømme	49
8.2.10	Valgresultater i Sør-Hålogaland bispedømme	49
8.2.11	Valgresultater i Tunsberg bispedømme	49
8.3	Betydningen av personvalgregler	49
8.3.1	Sperregrense	49
8.3.2	Stemmetillegg	51
8.4	Ungdomsrepresentasjon i bispedømmeråd og Kirkemøtet	54

8.5	Offentliggjøring av valgresultater.....	56
8.6	Stemmesedler	56
9	Valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	57
10	Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	57
11	Valg av nordsamisk og lulesamisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet (Samisk kirkelig valg møte).....	57
12	Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	58
12.1	Nominering	58
12.2	Valgdeltakelse ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	58
12.3	Valgdeltakelse ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	59
13	Klager	59
13.1	Forholdet mellom klager i formell forstand og merknader til gjennomføringen av valg.....	59
13.2	Klager over gjennomføringen av valg til menighetsråd.....	59
13.3	Klager over gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	60
13.3.1	Valggjennomføringen ved valg av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme.....	60
13.3.2	Klage på bruken av benevnelsen «menighetenes fellesliste» for Nominasjonskomiteens liste	61
13.3.3	Klage over valggjennomføringen i Vingrom sokn, Hamar bispedømme	61
13.3.4	Klage over valggjennomføringen i Stavern sokn, Tunsberg bispedømme.....	62
13.3.5	Klage over valggjennomføring ved valg av lek kirkelig tilsatt i Bjørgvin bispedømme	62
14	Referanseliste.....	63

Liste over tabeller

Tabell 1.	Andel av sokn som gjennomførte lokale informasjonstiltak. Prosent.	19
Tabell 2.	Andel av sokn som gjennomførte lokale informasjonstiltak fordelt på bispedømme. Prosent.	20
Tabell 3.	Andel sokn som informerte om kandidater. Prosent.....	21
Tabell 4.	Andel sokn som informerte om valgresultatet. Prosent.	22
Tabell 5.	Valgdeltakelse ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	27
Tabell 6.	Valgdeltakelse i Den evangelisk-lutherske kyrkan i Finland.....	28
Tabell 7.	Valgdeltakelse ved valg til Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo.....	29
Tabell 8.	Antall valglokaler	38
Tabell 9.	Antall valgfunksjonærer på valgdagen.....	38
Tabell 10.	Anslått ressursbruk på valgdagen.....	39
Tabell 11.	Andel sokn i prosent med flere kandidater på valglisterne enn antall som skulle velges.....	41
Tabell 12.	Antall sokn med færre, like mange og flere kandidater på valglisterne enn antall som skulle velges	41
Tabell 13.	Andel sokn med færre, like mange og flere kandidater på valglisterne enn antall som skulle velges. Prosent.....	42
Tabell 14.	Kjønnfordeling ved valg av menighetsråd	43
Tabell 15.	Andel valgte menn ved valg av menighetsråd 2019 og 2023. Prosent	43
Tabell 16.	Endring i antall menighetsrådsmedlemmer.....	44
Tabell 17.	Antall og andel valgte medlemmer i menighetsråd under 30 år	45
Tabell 18.	Utvikling i andel valgte medlemmer og varamedlemmer under 30 år. Prosent.....	45
Tabell 19.	Antall innkomne forslag til nominasjonskomiteene ved valg av leke medlemmer.....	47

Tabell 20. Valgresultat fordelt på lister. Prosent av avgitte stemmer, antall mandater i parentes. Blanke og forkastede stemmer er ikke inkludert.....	47
Tabell 21. Konsekvenser av sperregrensen i det enkelte bispedømmet.....	49
Tabell 22. Antall unge kandidater under 30 år på valglistene.....	54
Tabell 23. Unge blant de tre øverste kandidatene på listen	55
Tabell 24. Valgdeltakelse ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	58
Tabell 25. Valgdeltakelse ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet	59

Liste over figurer

Figur 1. Unike brukere, digitalt forhåndsvalg, etter alder.....	12
Figur 2. Digitale stemmer per time i forhåndsstemmeperioden.....	16
Figur 3. Informasjonskanaler ved kirkevalget 2023 - andel av sokn. Prosent.....	21
Figur 4. Informasjonskanaler for informasjon om kandidater til kirkevalget 2023. Andel av sokn. Prosent.	22
Figur 5. Informasjonskanaler for resultater fra kirkevalget 2023 - andel av sokn. Prosent.....	23
Figur 6. Informasjon om valget lokalt fordelt på antall stemmeberettigede i soknet og valgoppslutning.....	23
Figur 7. Valgdeltakelse ved kirkevalg 2009 - 2023	25
Figur 8. Valgdeltakelse ved kirkevalg 1985 - 2023	25
Figur 9. Valgdeltakelse i Svenska kyrkan	28
Figur 10. Utvikling i valgdeltakelse i Den evangelisk-lutherske kyrkan i Finland	29
Figur 11. Utvikling i valgdeltakelse ved valg til Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo	30
Figur 12. Andel forhåndsstemmer ved offentlige valg. Prosent.....	39
Figur 13. Endring i andel sokn som hadde flere kandidater på valglistene enn antall som skulle velges fra 2019 til 2023.....	41
Figur 14. Antall kandidater på valglisten i forhold til hvor mange som skulle velges	43

1 Innledning og bakgrunn

Kirkevalget 2023 er det første kirkevalget etter at trossamfunnsloven trådte i kraft 1. januar 2023. Det var også det første kirkevalget hvor det var mulig å forhåndsstemme digitalt, og valg av prest og lek kirkelig tilsatt var heldigitalt. For første gang ble det stilt fire lister til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet – Frimodig kirke stilte i tillegg til Bønnelista, Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirke.

274.800 medlemmer i Den norske kirke benyttet seg av stemmeretten eller 9,06 prosent¹ av de stemmeberettigete.

Totalt hadde 3.033.190 medlemmer stemmerett, og disse fordeler seg på 1147 sokn. 91.689 forhåndsstemte digitalt, mens 183.111 stemte fysisk, enten på valgdagene eller på forhånd.

Det er stor variasjon i valgoppslutning i de ulike bispedømmene, lavest oppslutning er det i Oslo (6,31 prosent) og Borg (7,39 prosent). Størst andel benyttet seg av stemmeretten i Nord-Hålogaland (11,97 prosent) og Hamar (11,81 prosent).

Flest velgere deltok i valg til menighetsråd – 8,46 prosent, mens litt færre ga stemme til kandidater til bispedømmeråd og Kirkemøtet – 6,40 prosent.

1.1 Om evalueringsrapporten

Kirkerådet besluttet i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2023 i KR-sak 94/22 at det ikke skulle gjennomføres en ekstern evaluering av kirkevalget 2023.

Denne evalueringsrapporten er skrevet av Kirkerådets valgsekretariat. Rapporten er basert på flere kilder:

- Evalueringsrapporter fra bispedømmerådene
- Tilbakemeldinger fra Bønnelista, Åpen folkekirke og Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste
- En spørreundersøkelse til valgmedarbeidere i soknene
- Soknenes innrapporterte data i valgmodulen
- Samisk kirkeråds evaluering av Samisk kirkelig valg møte 2023 (sak SKR 31/23)
- Statistikk fra leverandøren av det digitale valgsystemet
- Pre- og post-test fra kirkevalgkampanjen
- Medlemsundersøkelsen 2023
- Internettvalgstyrets evaluering av kirkevalget

Kontrollutvalget har også i sin melding til Kirkemøtet 2024 gitt innspill til evalueringsarbeidet, se sak KR 25/24.

I kapittel 2 trekkes det frem og diskuteres sentrale elementer i gjennomføringen av digitalt kirkevalg: anskaffelse og bruk av den digitale løsningen, rollen til Internettvalgstyret, valgmodulen og manntallet, og en vurdering og analyse av det digitale valget.

Kommunikasjonskampanje, mediarbeid, omtale av valgkort i lys av kommunikasjonskampanjen legges frem i kapittel 3. Ulike sider til valghåndbøker som var heldigitale til kirkevalg 2023 diskuteres, og det presenteres tall for lokal bruk av informasjonstiltak og informasjonsressurser. Resultater av medlemsundersøkelse i etterkant av valget, samt pre- og posttest av valgkampanjen legges frem i dette kapitlet.

---

¹ I Den norske kirkes pressemelding etter kirkevalget kom det frem at oppslutningen lå på 9,07 prosent, men tallene ble justert noe etter hvert.

Valgdeltakelse i form av tabeller og grafer presenteres i kapittel 4. Det legges også frem tall fra valgdeltakelse i sammenlignbare sammenhenger, f.eks. valget i Svenska kyrkan og studentparlamentsvalg ved Universitetet i Oslo. Nedgangen i valgoppslutningen blir analysert i lys av tre ledende religionssociologiske teorier. I diskusjonen av valgoppslutningen blir synkende medlemstall og utviklingen i den institusjonaliserte religionen både i Den norske kirke og kirker i Europa trukket frem. Medlemsmassen fordelt på tre størrelser – de såkalte «grønne» – aktive, «gule» – ubestemte og «røde» – uinteresserte blir analysert.

I kapittel 5 diskuteres og vurderes ressursbruk i form av bemanning både når det gjelder forhåndsstemming og valgdagen. Der drøftes også gjennomføring av kirkevalg i tilknytning til offentlige valg.

Kort omtale av valgeregler og vurdering av hensiktsmessighet i å ha separate valgeregler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant eller å slå disse sammen, kommer i kapittel 6.

Detaljerte resultater fra menighetsrådsvalg og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet legges frem i henholdsvis kapittel 7 og kapittel 8. Kandidater, analysert både ut fra alder, kjønn og hvor mange som stilte til valg når det gjelder menighetsrådsvalg, presenteres og sammenlignes med tidligere valg. Resultater fra valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet blir analysert for hvert bispedømme, også når det gjelder sperregrense. Ungdomsrepresentasjon blir trukket frem i valgresultatene.

Kapittel 9, 10 og 11 omhandler henholdsvis valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømme og Kirkemøtet, valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømme og Kirkemøtet og valg av nordsamisk og lulesamisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet (Samisk kirkelig valg møte).

Resultater fra valgene av prest og lek kirkelig tilsatt presenteres i kapittel 12. Det blir lagt frem en oversikt over antall stemmeberettigede og hvor mange som avga stemme, fordelt på bispedømmer.

I kapittel 13 blir klager som ble fremmet knyttet til gjennomføringen av menighetsrådsvalg og valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, omtalt.

Kapittel 14 omhandler økonomiske forhold knyttet til kirkevalg.

2 Digitalt kirkevalg

2.1 Forhåndsstemming

Kirkerådet vedtok i desember 2020 regler som åpnet for gjennomføring av digital forhåndsstemming ved kirkevalget. På Kirkemøtet 2021 ble det besluttet at valget av prest og lek kirkelig tilsatt skulle gjennomføres som heldigitale valg, jf. sak KM 29/21. De kirkelige valgreglene som ble vedtatt i 2022 om gjennomføringen av digital forhåndsstemming ved menighetsrådsvalg og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, bygde altså på det som tidligere var besluttet både av Kirkerådet og Kirkemøtet, jf. sak KM 11/22. Digital forhåndsstemming ble vurdert til å kunne gi vesentlige fordeler for velgeren og for valg gjennomføringen lokalt, men også i noen grad sentralt. En digital løsning ville forenkle og standardisere fremgangsmåten for forhåndsstemming, noe som igjen ville øke tilgjengeligheten og forenkle kommunikasjonen rundt forhåndsstemmingen. Det var også en forventning om at en slik løsning ville gi positiv oppmerksomhet om kirkevalget i media og i samfunnet generelt. Forventningen var at digitalisering forhåndsstemming ville gi både kvantitative og kvalitative gevinster: kvantitativt med tanke på ressursbruk lokalt og for opptellingen i etterkant av valget og kvalitativt ved økt valgdeltakelse, enklere organisering og mobilisering og positiv effekt for omdømmet.

Valgene hvor det var mulig å forhåndsstemme digitalt var:

- valg av menighetsråd
- valg av leke til bispedømmerråd og Kirkemøtet
- valg av prest (heldigitalt)
- valg av lek kirkelig tilsatt (heldigitalt)
- valg av Døves menighetsråd
- valg av Saemien Åålmegeeraerie, menighetsrådet for den samiske menigheten i sørsamisk språkområde (digitalt + postvalg)
- valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmerråd og Kirkemøtet
- valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmerråd og Kirkemøtet (digitalt + postvalg)

Man kunne forhåndsstemme digitalt i perioden fra 10. august til 6. september.

2.2 Internettvalgstyret

I tråd med de særskilte reglene for digital forhåndsstemming ved kirkevalg oppnevnte Kirkerådetet internettvalgstyret som skulle påse at det digitale valget ble gjennomført i samsvar med reglene, blant annet at internettstemmegivningen og opptellingen skjedde på riktig måte.

Internettvalgstyrets evaluering av gjennomføringen av de digitale valgene inngår som vedlegg til denne evalueringsrapporten. Internettvalgstyret konkluderte i sak IVS 74/23 med at de digitale kirkevalgene i 2023 ble gjennomført på en tilfredsstillende måte, og Internettvalgstyret var fornøyd med arbeidet.

I etterkant av valget har også Kirkerådetet vurdert ordningen med et internettvalgstyret som nødvendig og god.

2.3 System

System for digital forhåndsstemming (*Invote*) ble anskaffet fra firmaet *ScytI* – en spansk leverandør av elektroniske stemmesystemer og valgteknologi. Systemet ble utviklet og testet grundig underveis for å sikre at det ville fungere godt for kirkevalget. I sin vurdering av systemet skrev Internettvalgstyret at akseptansetesten med den helhetlige løsningen (både *Invote* og valgmodulen i medlemsregisteret) ble gjennomført som planlagt i februar 2023. På grunn av funn av kritiske feil i valgmodulen i medlemsregisteret ble det behov for noe ekstra tid til feilretting og retest. Endelig akseptanse av den helhetlige løsningen ble fullført i april og vedtatt av internettvalgstyret 5. mai 2023.

For de aller fleste velgerne bestod kirkevalget av to valg, valg av menighetsråd og valg av leke til bispedømmerråd og Kirkemøtet. De digitale løsningene måtte som nevnt likevel implementere åtte ulike valg, med små og store forskjeller i stemmerett og valgordning. Det ga en kompleksitet som var krevende å håndtere, det bidro til risiko for feil.

Systemet ble tilrettelagt for bruk på seks språk, nynorsk, bokmål, sørsamisk, lulesamisk, nordsamisk og engelsk. I tillegg ble det laget video på tegnspråk som forklarte hvordan man skulle stemme.

2.4 Feil i grunnlagsdata

Det ble åpnet for at de som organiserte valget lokalt, kunne kontrollere innholdet i det digitale valgsystemet i juni 2023. Informasjon om dette ble sendt ut til alle brukere i medlemsregisteret 12. juni, og man kunne kontrollere opplysningene i perioden 12. juni til 23. juni. I denne prosessen ble det avdekket at en del sokn hadde registrert feil i valglistene til menighetsrådsvalget. Der det ble oppdaget feil, ble disse rettet manuelt. Noen sokn hadde registrert feil person på listen, andre manglet kandidater eller hadde satt dem opp i feil rekkefølge.

En del sokn hadde registrert i valgmodulen et antall medlemmer og varamedlemmer som skulle velges som ikke var i samsvar med kirkevalgreglene. Det ble gjort en maskinell retting av dette 6. september. Totalt 95 sokn fikk rettinger i varamedlemmer maskinelt. I tillegg var det noen sokn som ba om at antall faste medlemmer skulle rettes. Feilen ville kunne ha konsekvenser for valgoppgjøret og kunne medføre

at valgresultatet blir feil. For eksempel ville ikke tilføyde navn blitt kåret som varamedlemmer hvis det var satt for få antall vara som skulle velges.

Selv om det var mulig å kontrollere informasjonen i juni, ble det også oppdaget feil senere. I Gulset og Skotfoss sokn førte oppføring av feil kandidat på stemmeseddelen til at det måtte gjennomføres omvalg (Saken er beskrevet i detalj i kapittel 13 om klager). Feil i innlegging av kandidater var for øvrig også grunnlag for omvalg i et sokn i 2019.

Det må vurderes til neste valg hvordan man kan kvalitetssikre grunnlagsdata bedre. Noe kan kontrolleres sentralt, mens manglende kandidater eller kandidater som blir ført opp feil på listen, er man avhengig av at kvalitetssikres lokalt. De som organiserer valget lokalt sitter med de innkomne listeforslagene og må bedre kunne kontrollere informasjon om kandidater som legges inn i valgmodulen.

2.5 Gjennomføring

Internettvalgstyret konkluderte i sin evalueringsrapport med at hele forhåndsvalgperioden forløp uten feil, med unntak av en 20 minutters forsinket åpning av stemmegivingen 10. august. Den digitale stemmegivingen ble avsluttet i henhold til planen 6. september kl. 15:00.

2.5.1 Tidspunkt for avslutning av digital stemmegiving

Den digitale stemmegivingen skulle i utgangspunktet avsluttes 23:59 den 6. september. Dette ble senere endret fordi tidspunktet for avslutningen av forhåndsstemmingen hadde betydning for klargjøring av systemet for stemmegivingen på papir. Etter at den digitale stemmegivingen ble avsluttet måtte filer med velgere som hadde forhåndsstemt digitalt oversendes fra Invote til medlemsregisteret. På denne måten inneholdt papirmanntallene som lokale valgmyndigheter skrev ut kryss for de velgerne som hadde avgitt digital stemme. Dette sikret at velgerne kun fikk godkjent stemme én gang, enten digitalt eller på papir. Lokale valgmyndigheter ville etter den opprinnelige planen kun ha hatt fredag 8. september og lørdag 9. september til å skrive ut papirmanntallet til stemmegivingen på papir. Om det hadde oppstått driftsproblemer med Den norske kirkes medlemsregister i denne perioden, ville det vært liten tid til å utbedre det.

For å ta ned risikoen besluttet Kirkerådets arbeidsutvalg 19. juni 2023 å endre tidspunktet for avslutningen av den digitale stemmegivingen til kl. 15:00 samme dag, dvs. å kutte ned tilgjengeligheten med ni timer. Internettvalgstyret uttalte seg i prosessen, men avgjørelsesmyndigheten i denne saken lå hos Kirkerådets arbeidsutvalg.

Til neste valg bør tidspunktene for avslutningen av det digitale valget vurderes nøye, slik at perioden for digital stemmegiving blir så lang som mulig.

Tidlig i valgprosessen ble det oppdaget kapasitetsproblemer når mange brukere samtidig var inne i valgmodulen i medlemsregisteret. Siden manglende tilgang til manntall ville gjort at valget på valgdagen ikke kunne gjennomføres, var det svært viktig å sikre nok tid til uthenting av manntall. Ved å avslutte det digitale valget noen timer tidligere, fikk soknene to arbeidsdager til dette. For fremtidige valg kan noe av denne risikoen tas ned ved at medlemsregisterløsningen i større grad blir skalerbar. Det vil medføre at risikoen for at server går ned på grunn av stor pågang blir mindre, men ikke borte. Hvis man fortsatt skal ha valg på papir med papirmanntall, vil det likevel være sannsynlig at det trenges to arbeidsdager til å kunne hente og skrive ut papirmanntallet.

2.5.2 Manntall

Det forekom noen feil i manntallet for det digitale valget. Personer som meldte seg inn i Den norske kirke 2. september, ble tatt inn i manntallet selv om slik endring etter reglene skulle skje senest 1. september. Dette gjaldt 24 personer. 13 av dem ble fjernet igjen fra manntallet før valgdagen. Elleve hadde allerede stemt. Internettvalgstyret skrev i sin evaluering at av de som ble fjernet kunne noen blitt korrigert og ført inn i , mens de som hadde rett på å bli lagt til manntallet manuelt kunne blitt det, dersom de hadde kontaktet Kirkerådet. Det ble også oppdaget at enkelte velgere kun hadde tilgang til

menighetsrådsvalget. 137 personer ble korrigert 6. september 2023. Kirkerådet, i samarbeid med bispedømmerrådet, var ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerrådet og kirkelige fellesråd, jf. forskrift for valg av prest og lek kirkelig tilsatt § 2-3 (1).

I forkant av kirkevalget i 2023 var det igangsatt et prosjekt for å samle alle tilsatte i et ansatt- og organisasjonsregister (ANSORG). Tanken var at det skulle utvikles en type integrasjon med medlemsregisteret/valgmodulen. Etter hvert ble det klart at det ikke var realistisk for ANSORG-prosjektet å gjennomføre dette. Det endte med at ANSORG kun leverte en enkeltfil med opplysninger om tilsatte, og videre behandling og korrigerings måtte gjøres i medlemsregisteret/valgmodulen. Den første filen som ble overlevert manglet hele yrkesgrupper. Det måtte derfor på overtid overleveres en korrigert fil der alle yrkesgrupper skulle være inkludert. Det viste seg at også den siste filen hadde en del mangler.

Prosessen hadde mange svakheter. Noen tilsatte i ANSORG ble ikke med i filen på grunn av utfordringer med gjenkjenning av stillingskoder på ANSORGs side. Det kan også ha manglet leke kirkelige tilsatte som ikke var tilsatt direkte i et fellesråd (tilsatte i menighetsråd i større fellesrådsområder). Utvelgelsen av hvilke tilsatte som skulle i de to kategoriene i manntall, ble gjort maskinelt av medlemsregisterteamet. Dette fungerte i hovedsak bra. Det var imidlertid såpass mange særreguleringer i bestemmelsene at det ikke alltid var mulig å sortere korrekt manuelt på bakgrunn av informasjon fra ANSORG om noen særtilfeller. I tillegg ble det komplisert ytterligere av at en del stemmeberettigede prester faktisk ikke jobbet i Den norske kirke. Disse måtte legges til manuelt fra bispedømmekontorenes side etter at manntallslistene fra ANSORG var utarbeidet.

Ifølge forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt kan alle som mener at de selv eller andre feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kreve at Kirkerådet retter feilen, jf. § 2-3 (7).

Internettvalgstyret påpekte i sin evalueringsrapport at dette imidlertid måtte sees i sammenheng med at det var felles manntall for valg av menighetsråd og for valg av leke medlemmer til bispedømmerråd og Kirkemøtet. En stemme til ett valg førte derfor til kryss i manntallet, selv om man ikke hadde stemt ved begge valgene. Det følger også av regelverket at en velger ikke kan få endret status i manntallet når det er registrert et kryss i manntallet fordi velgeren har avgitt forhåndsstemme, jf. forskrift for valg av prest og lek kirkelig tilsatt § 2-3 (6). Kirkerådet fikk rettet feilen for de som krevde det og som ikke hadde avgitt forhåndsstemme til menighetsrådsvalget, men kunne ikke rette feilen for de som hadde avgitt forhåndsstemme.

Det kom inn to klager på gjennomføringen av valget av lek kirkelig tilsatt. Den ene klagen gjaldt Stavanger bispedømme og den andre klagen gjaldt Bjørgvin bispedømme Disse er beskrevet i detalj i kapittel 13.

Manntallet for prester og lek kirkelig tilsatte baserte seg på opplysninger fra Den norske kirkes ansatt- og organisasjonsregister (ANSORG). Dette registeret ble først etablert i 2023, og innhenting av informasjon var begrunnet med at man trengte opplysninger til å gjennomføre kirkevalget. Enkelte feil vil kunne forklares med oppstartsutfordringer. Samtidig var det grunn til å tro at kvaliteten var bedre ved dette valget enn ved tidligere valg.

Det kommer frem fra Internettstyrets evalueringsrapport at ved valget i 2015 ble opplysninger fra AA-registeret benyttet som utgangspunkt for manntallet, mens valget i 2019 baserte seg på KAs personalstatistikk. Disse tidligere kildene hadde dårlig datakvalitet og var ikke aktuelle å benytte ved valget i 2023.

2.5.3 Tilføyde navn ved menighetsrådsvalg

Det var noen problemer med håndtering av tilføyde navn ved menighetsrådsvalg i det digitale valget. Internettvalgstyret har behandlet dette inngående i sin evalueringsrapport. Det vil derfor omtales i korte trekk her. Utfordringen var tvefoldig og utgangspunktet for den lå i kirkevalgreglene § 8-2. Regelen ga velgeren, ved menighetsrådsvalget med én liste, mulighet til å føre opp navnet på inntil tre valgbare

personer i soknet. Hensikten med regelen var å gi sokn der det enten stilte færre kandidater enn de som skulle velges eller sokn der det ikke forelå noen godkjente valglistor, mulighet til å gjennomføre et valg. Problemet bestod i at det ikke var opprettet en sperre for å føre opp samme navn tre ganger på stemmeseddelen. Det var også mulig å føre opp navnet på en kandidat som allerede stod på lista. Mens det var mulig å avvise en slik stemmeseddel i det sistnevnte tilfelle, fantes det ingen fremgangsmåte for håndtering av digitale stemmesedler der samme navn ble ført opp tre ganger. Internettvalgstyret påpeker i sin rapport at det kun kan ha hatt innvirkning i de sokn der tilføyde navn ble kåret til medlem eller varamedlem, dvs. der det var færre kandidater enn det skulle velges. Det var ca. 3,9 prosent av soknene som hørte til denne kategorien. Det ble ikke registrert noen klager på disse forholdene. Internettvalgstyret konkluderer også med at en god håndtering av slike digitale stemmesedler ville krevd en større endring i hele bestillingen til Scytl. I tillegg til disse tekniske utfordringene var det mange sokn som ikke var klar over at man måtte behandle de digitale tilføyde navnene før man kunne gjennomføre valgoppgjør i valgmodulen. Dette førte til mange henvendelser til Kirkerådet på valgnatta og dagen etter. Mange steder var valgstyrene (som var ansvarlig for behandling av tilføyde navn) ikke lenger til stede da noen av de lokale valgmedarbeidere logget inn i valgmodulen og fant ut at det var digitale tilføyde navn som skulle behandles. Det var også usikkerhet knyttet til håndtering av disse personene i etterkant av valget. Tunsberg bispedømme i sin evaluering av kirkevalget trekker frem forhold ved tilføyde navn som med fordel kan spesifiseres i reglene og gjøre håndtering av disse lettere lokalt: Når personer som er blitt ført opp på stemmeseddelen ikke ønsker å ta imot valg og søker om fritak, er det det sittende eller det påtroppende menighetsrådet som behandler søknader?

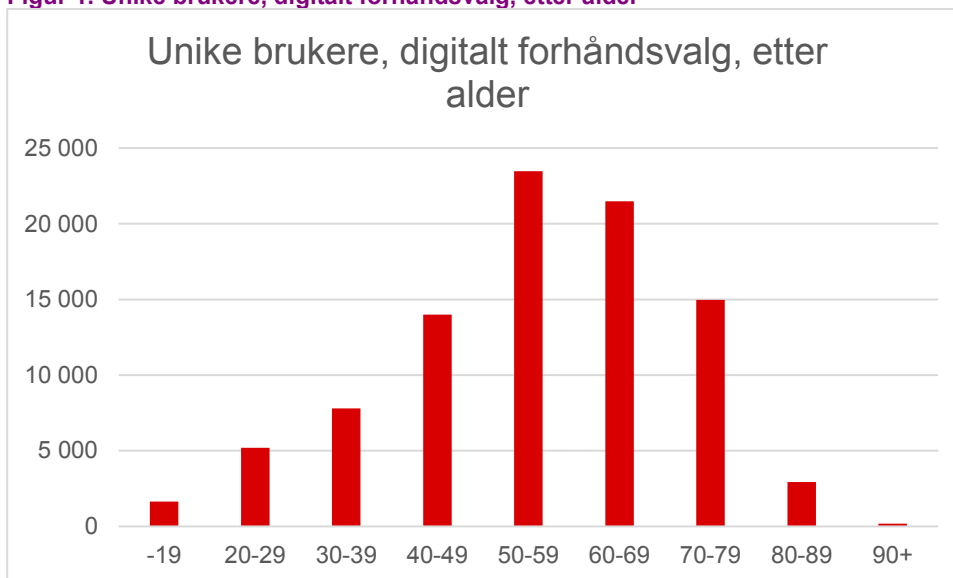
Hvis man ved neste menighetsrådsvalg skal ha mulighet til å føre valgberne personer opp på stemmeseddelen, vil det måtte gjøres endringer i det digitale valgsystemet, slik at disse stemmesedlene blir håndtert riktig. Man må også sørge for at håndtering av stemmesedlene ikke blir for komplisert for dem som gjennomfører valg lokalt. Det må også gjøres en gjennomgang av regler for fritak fra valg.

2.6 Velgere og valgdeltakelse

De overordnede tallene for valgdeltakelse ved kirkevalget blir gjennomgått i kapittel 4.

I de digitale valgene var det 91 689 velgere (unike brukere) som avga stemme ved ett eller flere av de digitale valgene. Siden hver velger kunne stemme i minst to valg, ble det totale antallet digitale stemmer 159 025. Internettvalgstyret trekker frem i sin evaluering noen interessante tall i forhold til de som var pålogget i den digitale løsningen, men ikke avga sin stemme ved valget: «Det var 10 217 brukere som hadde vellykket pålogging i ID-portalen, men som ikke ble funnet i valgmanntallet». Det betyr at ikke-medlemmer som var interessert i løsningen, kunne logge seg inn, men fikk beskjed om at de ikke ble funnet i valgmanntallet. Det var også ytterligere 14 711 som hadde en vellykket pålogging og som fantes i valgmanntallet, men som likevel ikke stemte digitalt. Internettvalgstyret drøfter i sin rapport mulige grunner for det.

Figur 1. Unike brukere, digitalt forhåndvalg, etter alder

2.7 Valgmodulen i medlemsregisteret

Valgmodulen i medlemsregisteret var det valgadministrative systemet for kirkevalget. Der la sokn og bispedømmer inn informasjon om blant annet lister og kandidater, samt tid og sted for valget. Opptellingen ble også registrert i systemet, der man kunne gjennomføre valgoppgjør. Arbeidet med valgmodulen til kirkevalget i 2023 kan grovt sett deles inn i tre deler.

Første del var generelle forbedringer av eksisterende løsning. Fra evalueringen i 2019 var det en del tilbakemeldinger om mangler og dårlig arbeidsflyt som det var ønskelig å ta tak i. Dette var arbeid som på mange måter ble gjort helt uavhengig av prosjektet med digital forhåndsstemming.

Planleggingsdelen av valgmodulen fikk en del forbedringer. Det ble også gjort en del forbedringer på valgrapporteringssiden. Etter hvert som tiden gikk, ble det klart at det var noe begrenset kapasitet til å jobbe med denne typen utvikling. CV-modulen, der man kunne registrere bilde og utfyllende opplysninger om kandidatene, burde også ha vært gjennomgått. CV-modulen å håndtere brukerfeil dårlig, og det medførte at brukere ikke kunne forstå hva som feilet og hadde problemer med å rette opp feilen selv.

Den andre delen av arbeidet inneholdt helt nye komponenter som måtte utvikles i forbindelse med digitalt valg. Det måtte etableres integrasjoner av opplysninger om valgene og manntall fra oppføringer i medlemsregisteret, slik at all informasjon til digitale stemmesedler og digitalt manntall hos Scytl kunne utarbeides. I utgangspunktet var det en filoverføring rett etter skjæringsdato, men det var også nødvendig å utvikle en «live-integrasjon», slik at regelfestede manntallsendringer kunne gjøres underveis i perioden for forhåndsstemming. Det var også nødvendig å utvikle logikk og bilder for å ta imot stemmer fra den digitale stemmegivningen og håndtere dette i valgmodulen.

Det fremkom underveis at valgreglene i liten grad var utarbeidet med tanke på digitalisering. Det var mange unntak fra hovedreglene. Reglene inneholdt forskjellige valgordninger, forskjellige ordninger for prioritering på stemmeseddelen, forskjellige regler for hva en velger kunne gjøre på stemmeseddelen og lite konsekvente regler med tanke på om stemmerett i ett valg skulle komme i tillegg til eller i stedet for stemmerett i et annet valg. Summen av dette var at det krevdes programmering av svært mye ekstra koding og i noen tilfeller en eksponentiell økning i antallet testcaser.

En tredje del av arbeidet endte opp med å bli den mest revende. Valgmodulen i medlemsregisteret ble opprinnelig utarbeidet til kirkevalget i 2009. Den har blitt forbedret og utvidet før hvert valg frem til 2023. Et gjennomgående trekk i denne utviklingen har vært at man har prioritert ressurser til å forbedre funksjonalitet som alle/mange bruker, mens man har utelatt noen funksjoner som svært få bruker (funksjoner som kunne løses rimeligere på andre måter). Ved innføringen av mulighet for digital stemmegivning kunne man i liten grad videreføre en slik tilnærming. De fleste utelatelsene fra tidligere

versjoner av valgmodulen måtte nå utvikles. I planleggingsdelen måtte det lages skjermbilder for å legge inn kandidater til valg av prest, valg av lek kirkelig tilsatt, valg av døvekirkenes representant og valg av sørsamisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Disse valgene hadde tidligere blitt administrert utenfor valgmodulen. Videre måtte det utvikles fullstendig opplegg for rapportering, utregning og kåring av medlemmer i valg gjennomført som forholdstallsvalg. Dette var i hovedsak løst gjennom Excel-ark ved tidligere valg. Preferansevalg ble kalkulert hos Scytl, men det måtte utvikles noe logikk i medlemsregisteret, slik at resultatene kunne videresendes til kirken.no.

Samlet ble arbeidsmengden større enn det var kapasitet til å løse med etablert bemanning. Dette var man ikke tilstrekkelig bevisst på i begynnelsen av prosjektet, noe som førte til stor arbeidsbelastning, sene leveranser og større risiko i prosjektet enn strengt tatt nødvendig.

Dersom man velger å videreføre digital stemmegivning også ved kirkevalget i 2027, vil det innebære en god del programvareutvikling som nå er gjennomført. Det vil gjøre at prosjektet kan antas å bli av noe mindre omfang. Samtidig er det såpass mye grunnleggende infrastruktur som blir byttet ut i løpet av en fireårsperiode, at mye vil måtte testes på nytt. En eventuell og betydelig forenkling av valgreglene til neste valg vil derfor være svært arbeidssparende, selv om det er utviklet løsninger med dagens kompleksitet til valget i 2023.

Tidlig i 2023 ble medlemsregisteret flyttet fra tradisjonelle servere hos leverandøren *Tietoenvry* til virtuelle servere i *Azure* («i sky»). En del av planen med dette «skyløftet» har vært å kunne levere en mer skalerbar løsning. Dessverre var det ikke gjennomførbart å videreutvikle skyløsningen før kirkevalget, slik at man fikk utnyttet skyløsningens mulighet for skalerbarhet. I praksis ble derfor valg gjennomføringen tilsvarende som før skyløftet, med de kapasitetsbegrensningene som eksisterte. Dette bør være et tilbakelagt stadium i 2027.

2.8 Vurdering av det digitale valget

Det digitale valget har fått svært gode tilbakemeldinger fra velgere. Løsningen var enkel å bruke, og velgere kunne navigere fritt mellom de valgalternativene de var stemmeberettiget for. Velgere kunne avgi stemme hvor mange ganger de ville i forhåndsstemmeperioden, men det var den siste stemmen som gjaldt. Det var også lett å bytte språket i løsningen. Man kunne velge mellom norsk bokmål og nynorsk, engelsk og de tre samiske språkene – sørsamisk, nordsamisk og lulesamisk.

Oslo bispedømmeråd melder i sin evaluering av kirkevalg at digital forhåndsstemmegivning «har vært en viktig utvikling av valget og bidratt til å øke tilgjengeligheten av kirkevalget». Tunsberg bispedømme skriver blant annet følgende:

Opplegget rundt det digitale valget fungerte svært godt. Det foreligger gode tilbakemeldinger fra brukere på dette. Her er det laget et godt grunnlag for neste valg.

Alt i alt bidro den digitale løsningen til å gjøre valget mer tilgjengelig og brukervennlig. Hvorfor man likevel ikke fikk en økning i valgdeltakelsen, diskuteres i kapittel 4. Internettvalgstyret peker på at noen av suksessfaktorene for prosjektet var realistisk ambisjonsnivå og godt samarbeid både internt i Kirkerådet og med leverandøren av det digitale valgsystemet.

Det komplekse regelverket for kirkelige valg har gjort det svært arbeidskrevende å jobbe med digitalisering av valget. Preferansevalg er også komplisert og byr på ganske store utfordringer med nytt valgoppgjør. Selv med datasystem som gjør selve jobben med preferansevalget, blir det veldig sårbart når det er få personer som kan forstå og kvalitetssikre oppsettet. Det bør tas grep for å ta ned kompleksiteten før neste valg. Internettvalgstyret peker også på at arbeidet med protokoller fra det digitale valget må forenkles.

Når det gjelder regler for tilføyde navn ved valg av menighetsråd, kan det være aktuelt å fjerne denne ordningen. Hvis dette ikke blir gjort, vil det måtte gjøres et omfattende utviklingsarbeid for å få systemet til å fungere i samsvar med reglene og samtidig være brukervennlig og forståelig for dem som gjennomfører valget i soknet.

Det var også noen utfordringer knyttet til manntall. Som nevnt tidligere i kapittelet, var det ikke mulig å endre manntallet hvis en velger hadde avgitt stemme ved ett valg. Det må vurderes om reglene og systemet kan tilpasses på en trygg måte, slik at det er mulig å rette feil selv om velgere har avgitt stemme ved ett valg. En bør også vurdere om manntallet for valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet bør skilles fra hverandre, slik at det blir mulig å stemme ved ett av disse valgene digitalt og ved ett på papir.

Valgmodulen kan fortsatt forbedres når det gjelder rapportering og signering av følgeskrivet etter opptelling av valget. Bjørgvin bispedømmeråd melder tilbake i sin evaluering om blant annet at valgstyret var til stede under opptellingen, men gikk før hele rapporteringen i valgmodulen var ferdig. Det medførte at det manglet folk som skulle signere følgeskrivet når den lokale valgmedarbeideren var ferdig med rapporteringen. Situasjonen oppstod fordi man måtte gjennomføre rapportering steg for steg, og man ikke kunne se på forhånd tidligere i prosessen at følgeskrivet skulle signeres av valgstyret. Bjørgvin bispedømme opplevde også at det ikke fremkom klart i valgmodulen hva man skulle gjøre eller hvor man skulle klikke for å bli helt ferdig med rapporteringen. Oslo bispedømme også trekker frem i sin evaluering at «[v]algmodulen har vært viktig i alt arbeidet med kirkevalget. Modulen er derfor omfattende, og har av flere vært oppfattet som vanskelig å finne fram i».

I kontrakten med Scytl, leverandøren av det digitale valgsystemet, er det lagt inn mulighet for å gjenbruke løsningen ved valget i 2027. Det vil dermed være mulig å gjøre noe videreutvikling av systemet, men rommet for endringer vil være begrenset til en prosentandel av den totale kontrakten.

3 Kommunikasjon

3.1 Kommunikasjonskampanje

Kirkevalgkampanjen var et stort og koordinert arbeid for å oppnå synlighet og engasjement rundt kirkevalget. Kampanjen startet 10. august, samme dag som digital forhåndsstemming ble åpnet, og den varte frem til og med valgdagene. Budskapet i kampanjen var «Hva er viktig for deg?».

- 10. august – 6. september: «Nå er det kirkevalg. Forhåndsstem digitalt» og «Stem digitalt innen 6. september kl. 15»
- 31. august: «Forhåndsstemming over hele landet i dag»
- Fra 6. september: «Stem på valgdagen» og «Stemme på valgdagen 11. september? Se her»

Alt kampanjemateriell ledet til kirkevalget.no, der knappen «Forhåndsstem digitalt – stem her» var fremtredende. I tillegg ble det jobbet kontinuerlig med å gjøre det enkelt å finne fram til kandidater og tid og sted for valg.

Den nasjonale annonseringen i kampanjen var det største grepet for å drive massekommunikasjon om kirkevalget. Annonsekampanjen besto av følgende elementer:

- Digital kampanje som var synlig i nettaviser, på YouTube, på Facebook/Instagram og Snapchat i ukene 32–36.
- Radioreklame som ble kjørt i kommersielle radiokanaler i ukene 33–36.
- Digitale skjjermer på ulike kjøpesenter i ukene 34–36
- Utendørsreklame (posters i bybildet og på trafikknutepunkt) som var synlig i uke 33.

Som en del av kampanjearbeidet ble det også gjort en stor koordinert kommunikasjonsinnsats i ubetalte flater, som presse og sosiale medier.

3.2 Medlemsundersøkelsen og pre- og posttest kampanjemateriell

To undersøkelser, gjennomført høsten 2023 blant Den norske kirkes medlemmer, forteller en del om kjennskap til og interesse for kirkevalg blant medlemmene: *medlemsundersøkelsen* utført av Opinion i

september–oktober og *pre- og posttest av kampanjemateriell* utført av EssenceMediacom i uke 23 og uke 37.

Medlemsundersøkelsen med 3838 respondenter viser at 81 prosent av de spurte visste at det var kirkevalg. Flere enn fire av fem (77 prosent) av de 2904 som valgte *ikke* å stemme, visste at det var kirkevalg. 21 prosent av de som unnlot å stemme, visste ikke at det var kirkevalg. De som visste at det var kirkevalg, men som valgte ikke å stemme, svarte følgende:

- Jeg overlater valget til de som er mer aktive i kirken (36 prosent)
- Jeg er ikke interessert i kirke/kirkevalg (26 prosent)
- Jeg visste ikke nok om kandidatene jeg kunne stemme på (20 prosent)
- Jeg glemte det (8 prosent)

I andre enden av skalaen var svarene

- Jeg forsøkte, men fikk det ikke til (2 prosent)
- Jeg visste ikke hvordan jeg skulle stemme i kirkevalg (5 prosent)
- Annet (4 prosent)

I **pre- og posttest** av kampanjemateriellet ble et representativt utvalg på 1012 respondenter spurt før og etter kampanjen og valget om kjennskap til valget. Undersøkelsen viser at kampanjen nådde godt ut:

- Kjennskap til kirkevalg økte fra 27 prosent før valget til 82 prosent etter kampanje og valg
- 41 prosent hadde lagt merke til reklame eller informasjon om kirkevalget

De 660 i undersøkelsen som ikke deltok i valget, oppga følgende grunner til ikke-deltakelse:

- Jeg er ikke religiøs (32 prosent)
- Jeg er ikke interessert (27 prosent)
- Jeg vet ikke nok om hva de som stiller til kirkevalget står for/mener om forskjellige saker (23 prosent)
- Jeg er ikke kristen (22 prosent)
- Jeg overlater valget til de som er mer aktive i kirken (22 prosent)
- Jeg vet ikke nok om hvilke saker kirkevalget handler om/hva kirken vurderer å fokusere på (18 prosent)
- Jeg kjenner ikke til de som stiller til kirkevalget (17 prosent)
- Jeg visste ikke hvordan jeg stemmer i kirkevalget (4 prosent)
- Jeg glemte det (3 prosent)
- Jeg forsøkte, men fikk det ikke til (2 prosent)

3.3 Organisk synlighet

Det ble gjort aktivt innsalg gjennom hele valgperioden for å få redaksjonelle oppslag. Søkeresultat fra Infomedia (medieklippbyrå) ga 473 treff i 136 ulike medier/kanaler. Best gjennomslag har kirkevalgsaker fått i NRK, deretter Vårt Land og Dagen. Disse sakene har i all hovedsak kommet på print/avis og på nett.

Saker der valget har vært synlig i TV-nyheter, har utvilsomt gitt best uttelling og valgoppslutning. Innslag i Dagsrevyen21/Kveldsnytt/NRK (27. august og 5. september) og på TV2 Nyheter (3. september) med fokus på unge og muligheten for digital deltakelse ga store utslag på digital forhåndsstemming.

Figur 2. Digitale stemmer per time i forhåndsstemmeperioden

Kirkerådet hadde en rekke poster om kirkevalg og digital forhåndsstemming på sosiale medier med åpent kommentarfelt. Det ble svært ofte kommentert at det var enkelt å stemme digitalt, medlemmer tagget andre med oppfordring til å stemme. Det ble også skrevet at det offentlige valget burde ha samme enkle løsning som kirkevalget. Kun en håndfull kommentarer gikk på at det var vanskelig å stemme lokalt.

At den digitale løsningen var enkel, bekreftes også av mengden henvendelser til Kirkerådet. En egen «hjelpetelefon» var opprettet for å besvare spørsmål fra velgere i forhåndsstemmeperioden. Telefonen var bemannet alle hverdager og noen timer på søndager i forhåndsstemmeperioden, men svært få benyttet seg av tilbudet. Dette bekrefter at den digitale løsningen fungerte for det store flertallet av velgerne.

3.4 Valgkort

Ved tidligere kirkevalg har valgkort med informasjon om valget, tid og sted for forhåndsvalg og valgting blitt sendt i posten til alle medlemmer fra året de fyller 15. I forbindelse med Kirkerådets budsjettbehandling i desember 2022 ble det, som nevnt ovenfor, besluttet ikke å sende ut valgkort ved kirkevalget 2023. Det var særlig to årsaker til dette: behovet for å kutte kostnader og nyvinningen digital forhåndsstemming. Informasjon om digital stemming gjøres best gjennom digitale kampanjer, med en kort og rask vei til deltakelse fra annonse til pålogging på telefon/pc.

Det ble informert om dette i kirkevalgnyhetsbrev 14. desember. I januar fikk valgåndbok 1 ny leder med informasjon om at det ikke vil bli sendt ut valgkort. Avsnitt i boka der valgkort var nevnt, ble endret. Informasjon om kampanjen og at det ikke ville sendes ut valgkort, ble også publisert på kirken.no.

Et valgkort har flere funksjoner. Det forteller mottakeren at det er kirkevalg, at personen har rett til å stemme i valget og når og hvor man kan stemme. I tillegg kan det inneholde informasjon om hvem man kan stemme på, eller henvisning til hvor man finner informasjon om kandidatene. En kampanje lik den vi hadde i 2023, ivaretar noe av dette, men vil ikke nå ut til den enkelte velgeren med tilpasset og direkte informasjon om kandidater, tid og sted for fysisk valg og informasjon om medlemskap i Den norske kirke. Den direkte oppfordringen til å delta i valget, og den fysiske påminnelsen gjennom et fysisk valgkort som kommer hjem til velgeren, uteblir også. Det har blitt sendt ut fysiske valgkort ved valgene siden 2009, og noen hadde en forventning om valgkort også i 2023-valget. Kirkerådet fikk for eksempel konkrete henvendelser fra ansatte som jobbet med valg om at valgkort er viktig for valgdeltakelsen. Vi har imidlertid ikke opplevd nevneverdig respons i Kirkerådets kanaler fra medlemmer som har etterlyst valgkort.

Utsendelsen av valgkortet har også blitt benyttet til å fortelle om kirkens styrende organer og kirkens rolle i samfunnet og i den enkeltes liv. I 2019 var valgkortet en del av kirkens omdømmekampanje «Rom for deg», som kommuniserte at kirken er åpen for alle mennesker.

Beslutningen om å kutte valgkort og flyttingen av midler til digital kampanje ga et stort økonomisk spillerom til å være synlig i digitale kanaler. Annonsering rett inn på folks mobiler og PC har nådd bredt ut. Kampanjen leverte en dekning på 90 prosent i aldersgruppen 18-64 år. Dette tilsvarer 2 939 050

mennesker. Disse nådde vi i snitt 35 ganger i løpet av kampanjeperioden i uke 32-36. Personer under 18 år og over 64 år ble selvfølgelig også nådd av kampanjen, men disse er det ikke systemer for å telle, så de kommer utenom de nesten tre millioner personene vi nådde.

Den politiske behandlingen av valgkort i forbindelse med kirkevalget 2023 oppsummeres kort her:

Kirkerådet mai 2022 (sak KR 52/22 side 63):

«Det har vært vurdert å gå over fra valgkort på papir til digitale valgkort, men med bakgrunn i foreliggende tekniske muligheter og ulike andre hensyn, er det gått inn for å videreføre valgkort på papir ved valget i 2023.».

Kirkerådet november 2022 (sak KR 94/22 side 19):

«Koststedet Kirkevalg har redusert budsjettet for 2023 med nærmere 7 mill. kroner sett opp mot totalbudsjettet over fire år.

Ved de siste kirkevalgene har alle stemmeberettigede i Den norske kirke fått tilsendt en valgbrosjyre i posten. I 2019 utgjorde dette i overkant av 3 millioner valgutsendinger. Dette har vært utformet som en brosjyre med informasjon om kirkevalget, kirkens og dens arbeid samt også inkludert et separat valgkort. Det løse valgkortet har man kunnet ta med til valglokalet, men det er ikke nødvendig å bruke dette for å få avgitt sin stemme. Trykk og distribusjon av denne valgutsendingen er Den norske kirkes desidert mest kostbare kommunikasjonstiltak.

Kirkerådet foreslår å kutte ut denne valgutsendingen til valget i 2023, og i stedet øke satsingen på andre kommunikasjonstiltak i ulike kanaler og formater. Et viktig moment vil være å sikre en helhetlig og grundig kommunikasjon av digital forhåndsstemming, som gjennomføres for første gang ved valget i 2023. Dette vil gjøre det langt enklere å benytte stemmeretten sin.».

3.5 Valghåndbøker

I redigeringsarbeidet med valghåndbok fra 2019 ble det bestemt at valghåndboken for 2023 skulle deles opp i fire deler i samsvar med fire sett med valgregler:

- valgstyret i menigheten
- valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet
- valg til døvemenighetene
- valg til Saemien Åålmege

Oppdelingen skulle gjøre valghåndboken mer relevant for brukere og begrense informasjonsmengden som inngikk i en bok. Valghåndbøkene ble utformet hovedsakelig for digital bruk i PDF-format med klikkbare kryssreferanser mellom hver bok, med søkefunksjon og med eksterne referanser til Kirkerådets elektroniske ressursbank for kirkevalget og nettsiden kirkevalget.no.

Ressursbanken.no skulle være til hjelp for ansatte og frivillige som på en eller annen måte jobbet med valg. Nettsiden kirkevalget.no skulle gi veiledning om kirkevalget til både nomineringsgruppene og medlemmene av Den norske kirke. Formatet på PDF-filen ble lagt opp slik at man også kunne skrive ut enten deler av en bok eller hele boken. Å bruke bøkene i papirformatet ville imidlertid redusere bøkens funksjonalitet ved at kryss- og eksterne referanser, samt søkefunksjonen ble borte. Et veldig viktig aspekt ved det digitale formatet var at det ble tilpasset universell utforming på flere nivåer. I tillegg til grunnleggende utforming med god kontrast og fontstørrelse ble det foretatt en ekstra koding av stilene, slik at rekkefølgen ble korrekt ved høytlesning. Dekorelementer og bildefiler ble definert og kunne beskrives for blinde og svaksynte. Unødige dekorelementer, slik som andre bilder, meny, navigasjonssymboler/ikoner, designelementer, logoer og mønstre som ikke var relevant for blinde og svaksynte i høytlesningsmodus, ble kodet som artefakter som ikke skapte unødvendig støy under høytlesning.

I samsvar med språkloven § 13 første ledd, jf. kirkeordningen § 42, om at det skal brukes minst 25 prosent av både bokmål og nynorsk i allment tilgjengelige dokumenter, ble to av 15 kapitler skrevet på nynorsk. I tillegg ble kapittel 12 *Frister og sjekklister for valgmyndighetene* skrevet både på bokmål og nynorsk. Kapittel 14 i valghåndboken eller 98 prosent av skjemaene forelå også både på bokmål og nynorsk. Valghåndbok 1 som regnes som hovedbok med all nødvendig informasjon for lokal valg gjennomføring, ble publisert 1. november 2022. Resten av bøkene ble publisert 30. november 2022. Valghåndbok 1 inneholdt informasjon om valgkortet, og måtte revideres som følge av vedtaket i Kirkerådet i november. Etter revidering ble den publisert på nytt 23. januar 2023. Lokale valgmedarbeidere mottok informasjon om revidert utgave i kirkevalgnyhetsbrevet 8. februar 2023.

Etter kirkevalget ble en spørreundersøkelse om gjennomføring av valget sendt til valgmedarbeidere i soknene. Den ble til tilfeldig utvalgte sokn, til sammen 330 sokn. Undersøkelsen ble helt eller delvis besvart av 273 respondenter. Av disse var 56 kirkeverger, 47 daglige ledere, 32 menighetsrådsledere, 107 andre valgmedarbeidere og 31 som ikke hadde oppgitt noen av kategoriene. De fleste som svarte, tilhørte Oslo og Borg bispedømmer, henholdsvis 53 og 56 respondenter. Færrest svar, bare tre, kom fra Møre bispedømme. For resten av bispedømmene var fordelingen følgende: Agder og Telemark – 17 svar, Bjørgvin – elleve svar, Hamar – 21 svar, Nidaros – 26 svar, Nord-Hålogaland – 20 svar, Sør-Hålogaland – ti svar, Stavanger – 30 svar og Tunsberg – 26 svar. I undersøkelsen kom det frem at valghåndboken var den mest brukte informasjonskilden om kirkevalget, både på lokalt og regionalt nivå. 44,8 prosent svarte at det var valghåndboken som ble oftest brukt i nominasjons- og mobiliseringsfasen av kirkevalget. 53,7 prosent svarte at de fant svar på det de lurte på i valghåndboken, 28 prosent fant ikke svar der, mens 8,6 prosent lette aldri etter svar i valghåndboken, men brukte andre informasjonskilder.

Tilbakemeldinger om innholdet i boken var delte. De fleste mente at valghåndboken var altfor omfattende og skrevet i et for formelt og vanskelig språk. Man mente at boken i for stor grad var skrevet etter prinsippet «fint å vite» og ikke «nødvendig å vite», siden informasjonen ble oppfattet som til dels gjentakende og for detaljert. Mange av de lokale valgfunksjonærene anbefalte at det lages en mer kortfattet bok til neste valg. En del valgfunksjonærer fant boken brukervennlig, satte pris på at den var digital og fant svar på det de lurte på i boken. Av 96 tilbakemeldinger på spørsmålet om evaluering av valghåndboken svarte 18 at de var fornøyde med den. 79 unnlot å svare på spørsmålet.

Fire bispedømmer hadde merknader til valghåndboken i sine internevalueringer. Agder og Telemark mente at valghåndboken var til stor hjelp, selv om bispedømmet også hadde fått tilbakemelding fra flere på lokalt nivå om at det opplevdes som mye å sette seg inn i. En del hadde også gitt uttrykk for en viss redsel for å gjøre feil. Borg påpekte at frister kunne vært oppført enda tydeligere. Nord-Hålogaland mente at både valghåndbok var til stor hjelp. Stavanger skulle ønske at valghåndboken var tilgjengelig før 1. november 2022, ideelt sett 1. august.

3.6 Informasjonstiltak til lokal bruk

Kirkerådet opprettet et eget kirkevalgnyhetsbrev. Dette ble sendt til alle sokn og fellesråd, alle ansatte i rettssubjektet og alle som ønsket å abonnere på det. Fra november 2022 til april 2023 ble det sendt ut ett brev i måneden, etter dette to til fire brev per måned. I tillegg ble en del kirkevalg-nyhetssaker sendt ut i det ukentlige nyhetsbrevet fra Kirkerådet.

Ressursbanken.no ble bygget opp slik at valgarrangører kunne finne all informasjon samlet på ett sted. Designmaler som skulle tilpasses lokale behov, slik som plakater og annonser, var tilgjengelig på design.kirken.no. Herfra kunne man også laste ned bilder, logoer og annet visuelt ressursmaterieill.

Kirkerådets kampanjematerieill ble delt på design.kirken.no og ressursbanken.no til lokal bruk.

Allmøte om kirkevalg ble gjennomført 26. april, og ressurser herfra ble lagt i Ressursbanken.

På Teams ble det opprettet et team med navnet «Kirkevalg 2023 – kommunikasjon». Dette rommet var åpent for alle, og særlig kommunikasjonsmedarbeidere var aktive i teamet. Teamet hadde til sammen 86 medlemmer og gjester, og her foregikk en del diskusjoner og deling av ideer og materiell.

3.6.1 Informasjonsmateriell til lokal bruk

Designmaler med mulighet for lokal tilpasning til bruk i ulike faser i kirkevalget ble utformet før sommeren 2022 og tilgjengeliggjort på design.kirken.no. Dette ble laget på bokmål og nynorsk, informasjonsark var i tillegg på tre samiske språk.

Til alle fasene:

- Annonsemaler til ulike kunngjøringer på bokmål og nynorsk

Nominasjonsfasen:

- Forslag til menighetsbladartikkel om kirkevalg
- Materiell «Vil du ha et godt råd», med formål å finne gode kandidater til menighetsrådene. Her ble det laget flyer og annonser med mulighet for å tilpasse tekst. Video til bruk i sosiale medier ble også produsert
- Film med fire medlemmer på Kirkemøtet, delt i kirkens egne kanaler

Valg og mobiliseringsfasen:

- Tre ulike flyere med informasjon om valg: en generell (Verdt å vite for velgere), en der man kunne fylle inn tid og sted for valg og kandidater (informasjonsark til menighetsblad eller fulldistribusjon lokalt) og en lettlest-utgave
- Til valglokale: funksjonærkort, pil-plakater, rull-opp og strandflagg, kandidatpresentasjonsark til oppslag
- Ulike veiledninger til stemmegivning, til velgere og til funksjonærer
- Videoveiledning til digital og fysisk stemmegivning, med og uten tegnspråktolkning (tilgjengelig på kirkevalget.no)

3.7 Informasjonstiltak gjennomført lokalt

I tabellen ser man de ulike informasjonstiltakene som ble benyttet i forkant av valget. Tabellen gir en oversikt over prosentandel av sokn som har gjennomført ulike informasjonstiltak. Oversikten inkluderer ikke informasjonstiltak gjennomført regionalt og nasjonalt. Tallene er basert på soknenes rapportering i valgmodulen.

Tabell 1. Andel av sokn som gjennomførte lokale informasjonstiltak. Prosent

Informasjonstiltak		Andel av sokn 2019	Andel av sokn 2023	Endring 19 - 23
Om valget	Lokalavis, omtale	14,1	15,8	1,7
	Lokalavis, annonse	34,6	32,3	-2,3
	Menighetens nettside	55,5	60,9	5,4
	Gudstjenester	30,8	41,4	10,6
	Menighetsblad	54	50,1	-3,9
	Plakater	11,5	19,0	7,5
	Møter	6,7	9,0	2,3
Om kandidater	Lokalavis, omtale	5,3	9,2	3,9
	Lokalavis, annonse	5	6,5	1,5
	Menighetens nettside	39,7	44,7	5,0
	Gudstjenester	7	10,5	3,5
	Menighetsblad	42,7	42,2	-0,5
	Plakater	7	8,1	1,1

Møter	2,8	1,7	-1,1
-------	-----	-----	------

Tabellen over viser at menigheter sammenlignet med valget i 2019 i større grad benytter egne nettsider og gudstjenester for å fortelle om kirkevalg. En årsak til dette kan være at intern informasjon og oppfordring om å bruke disse kanalene har blitt fulgt. I tillegg har plakater-ressursene blitt benyttet, og møter om valg er i større grad avholdt i 2023 enn i 2019. Når tallene viser en nedgang på 3,9 prosent i bruk av menighetsblad for å fortelle om kirkevalget, er det ikke godt å si hva dette skyldes, men det kan være flere menighetsblad som er lagt ned siden 2019. Det er mindre endring i informasjonstiltak rundt kandidatene. Der er det stort sett gjort mer på alle fronter i forhold til 2019. Kun når det gjelder menighetsblad og møter, ble det gjort mindre i 2023 enn i 2019.

Tabellen viser at det til dels er store forskjeller i hvordan soknene i de ulike bispedømmene benyttet seg av de forskjellige kommunikasjonskanalene. I snitt er det tydelig at menighetenes nettside ble mest brukt, mens sosiale medier, utenom Facebook, ble benyttet i liten grad. Det ble heller ikke arrangert mange møter for å informere om kirkevalget.

Tabell 2. Andel av sokn som gjennomførte lokale informasjonstiltak fordelt på bispedømme. Prosent

	Omtale i lokal-avis	Annonse i lokal-avis	Menighetens nettside	Gudstjenester	Menighetsblad	Plakater	Møter	Facebook	Andre sosiale medier	Annet
Agder og Telemark	13,8	41,3	62,4	42,2	53,2	13,8	5,5	43,1	4,6	11,0
Bjergvin	13,5	36,5	60,0	47,1	56,5	19,4	11,8	57,1	4,7	2,9
Borg	12,7	34,3	69,6	40,2	62,7	26,5	11,8	66,7	19,6	0,0
Hamar	16,3	29,4	65,0	33,8	66,9	14,4	7,5	55,0	3,8	6,9
Møre	18,9	16,8	23,2	26,3	6,3	5,3	6,3	30,5	3,2	4,2
Nidaros	13,6	32,2	72,9	45,8	53,4	20,3	5,1	57,6	5,9	3,4
Nord-Hålogaland	11,3	38,7	56,5	30,6	32,3	32,3	1,6	46,8	0,0	1,6
Oslo	0,0	3,4	69,5	52,5	55,9	33,9	16,9	47,5	8,5	8,5
Stavanger	28,9	33,3	77,8	61,1	66,7	20,0	22,2	52,2	7,8	7,8
Sør-Hålogaland	3,6	22,9	26,5	21,7	16,9	10,8	2,4	30,1	3,6	2,4
Tunsberg	34,3	52,5	77,8	52,5	54,5	24,2	8,1	53,5	4,0	9,1
Totalsum	15,8	32,3	60,9	41,4	50,1	19,0	9,0	50,5	5,9	5,2

Figur 3. Informasjonskanaler ved kirkevalget 2023 – andel av sokn. Prosent

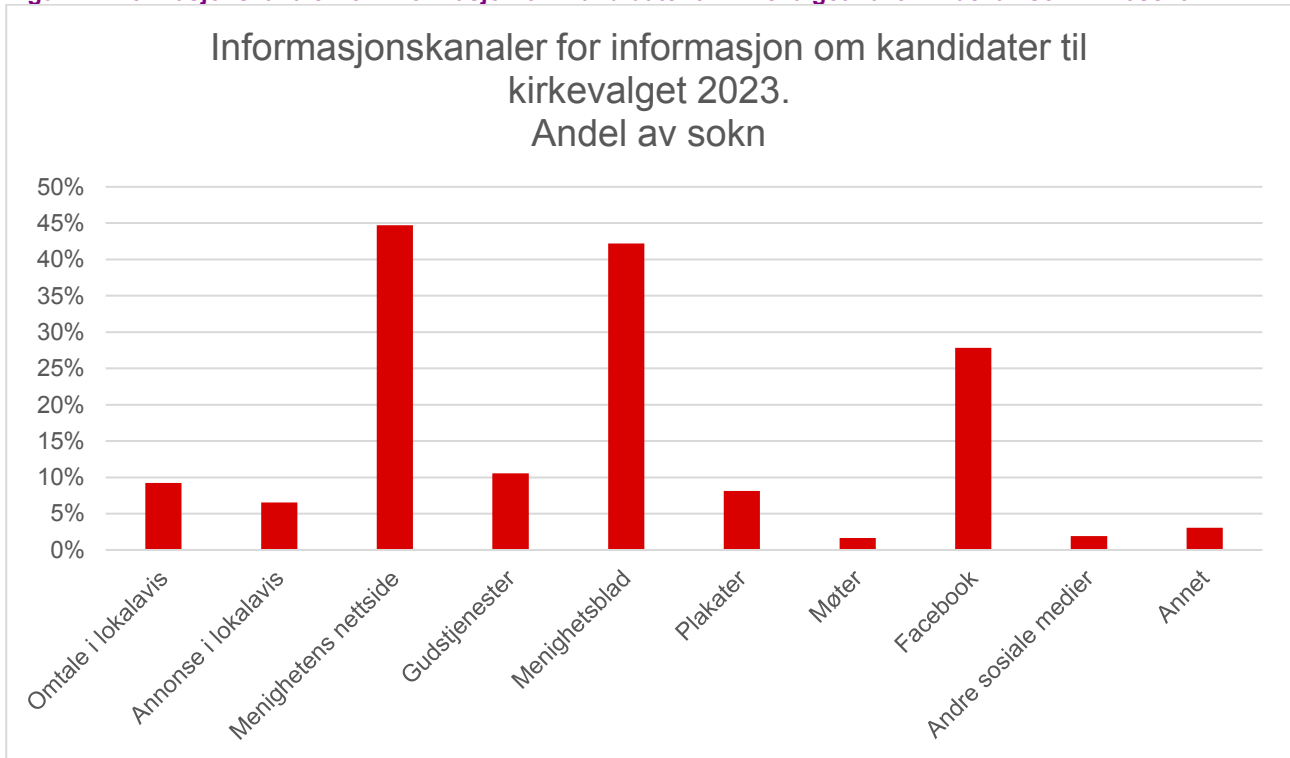
Tiltakene har hatt som formål å gjøre velgere i stand til å treffe informerte valg. Det er et sentralt prinsipp for demokratiske valg. De ulike informasjonstiltakene om kandidater retter seg mot ulike velgergrupper. Menighetens nettside treffer hovedsakelig velgere som kan sees på som allerede interessert i valget. Omtale eller annonse i lokalavis retter seg naturligvis til en mye større og bredere velgergruppe.

Tabell 3. Andel sokn som informerte om kandidater. Prosent

Bispedømme	Sokn	Informerte om kandidater lokalt (totalt)	Omtale i lokalavis	Annonse i lokalavis	Menighetens nettside	Gudstjenester	Menighetsblad	Plakater	Møter	Facebook	Andre sosiale medier	Annet
Agder og Telemark	109	61,5	6,4	3,7	39,4	10,1	47,7	6,4	1,8	14,7	0,0	1,8
Bjergvin	170	47,1	11,2	5,3	41,2	7,6	38,8	1,8	1,8	28,2	0,6	1,8
Borg	102	66,7	7,8	2,0	52,9	5,9	59,8	4,9	1,0	44,1	4,9	0,0
Hamar	160	63,1	0,6	0,6	42,5	6,3	55,0	8,1	0,0	23,8	0,0	4,4
Møre	95	26,3	18,9	8,4	13,7	0,0	5,3	2,1	0,0	22,1	3,2	0,0
Nidaros	118	63,6	5,1	16,9	54,2	6,8	44,1	2,5	0,0	33,9	0,8	0,8
Nord-Hålogaland	62	61,3	14,5	1,6	43,5	9,7	25,8	21,0	0,0	24,2	0,0	0,0
Oslo	59	76,3	0,0	0,0	64,4	20,3	54,2	20,3	8,5	22,0	8,5	15,3

Stavanger	90	75,6	17,8	2,2	64,4	21,1	62,2	12,2	7,8	37,8	4,4	5,6
Sør-Hålogaland	83	21,7	1,2	6,0	16,9	9,6	13,3	6,0	1,2	15,7	1,2	0,0
Tunsberg	99	68,7	21,2	23,2	64,6	28,3	45,5	19,2	0,0	36,4	2,0	8,1
Totalsum	1147	56,9	9,2	6,5	44,7	10,5	42,2	8,1	1,7	27,8	1,9	3,1

Figur 4. Informasjonskanaler for informasjon om kandidater til kirkevalget 2023. Andel av sokn. Prosent

I tabeller nedenfor kan man se at de mest benyttede plattformer for å informere om valgresultatet lokalt, var menighetens nettside, menighetsbladet og menighetens Facebook-side.

Tabell 4. Andel sokn som informerte om valgresultatet. Prosent

Bispedømme	Sokn	Offentliggjort valgresultat lokalt (totalt)	Omtale i lokalavis	Annonse i lokalavis	Menighetens nettside	Gudstjenester	Menighetsblad	Plakater	Møter	Facebook	Andre sosiale medier	Annet
Agder og Telemark	109	74,3	21,1	6,4	63,3	16,5	45,0	5,5	3,7	39,4	1,8	6,4
Bjergvin	170	74,1	20,0	4,7	64,7	30,6	52,9	2,9	6,5	46,5	1,2	1,8
Borg	102	68,6	10,8	2,9	67,6	26,5	38,2	6,9	2,0	47,1	5,9	1,0
Hamar	160	69,4	11,9	1,9	64,4	10,6	56,3	6,3	2,5	44,4	1,3	2,5
Møre	95	78,9	33,7	18,9	61,1	28,4	9,5	8,4	16,8	51,6	6,3	5,3
Nidaros	118	67,8	13,6	3,4	61,0	10,2	36,4	3,4	0,0	40,7	1,7	0,8

Nord-Hålogaland	62	74,2	14,5	3,2	58,1	30,6	30,6	17,7	1,6	41,9	4,8	4,8
Oslo	59	50,8	3,4	1,7	49,2	18,6	23,7	8,5	3,4	25,4	6,8	8,5
Stavanger	90	76,7	25,6	1,1	74,4	27,8	36,7	2,2	1,1	44,4	3,3 %	3,3
Sør-Hålogaland	83	68,7	15,7	9,6	57,8	45,8	37,3	13,3	3,6	60,2	2,4	0,0
Tunsberg	99	47,5	6,1	2,0	35,4	7,1	19,2	0,0	0,0	15,2	11,1	10,1
Totalsum	1147	69,0	16,4	5,0	60,7	22,1	38,0	6,0	3,8	42,2	3,7	3,7

Figur 5. Informasjonskanaler for resultater fra kirkevalget 2023 - andel av sokn. Prosent

I tabellen nedenfor kan man se en veldig liten forskjell i oppslutningen om valget når informasjon ble sendt ut lokalt, og når det ikke ble gjort. Det kan være mange grunner til dette, men én forklaring kan være at informasjonen hovedsakelig nådde den gruppen velgere som allerede hadde kjennskap til valget, og at det dermed ikke bidro til at flere stemte.

Figur 6. Informasjon om valget lokalt fordelt på antall stemmeberettigede i soknet og valgoppslutning

Ble det sendt ut informasjon om valget lokalt	Antall stemmeberettigede i soknet	Antall personer som stemte ved ett eller begge valg	Valgoppslutning i prosent
Nei	906 498	81 571	9,00
Ja	2 126 692	193 229	9,09
Totalsum	3 033 190	274 800	9,06

3.8 Informasjon om lister og kandidater ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkerådet fikk mange tilbakemeldinger fra velgere om at det var vanskelig å få oversikt over og innsikt i hva kandidatene og de ulike listene mente og stod for i aktuelle kirkepolitiske spørsmål. Hver av

nomineringsgruppene og Nominasjonskomiteens liste hadde selv ansvar for å gjøre velgere kjent med sine kandidater og standpunkter. Ikke alle velgere som ga stemme ved menighetsrådsvalget, stemte også ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Møre bispedømme har i sin evaluering av kirkevalget påpekt at både de kirkepolitiske listene og kirken regionalt bør være tydeligere i sin kommunikasjon ut mot velgere og gjøre informasjon om kandidatene lettere tilgjengelig. Agder og Telemark bispedømme opplevde at det var vanskelig å finne en god måte å presentere listene på. De etterlyste også fysisk informasjonsmateriell om listene og kandidatene til bruk på institusjoner. Til å informere velgere om kandidater og lister brukte Bjørgvin bispedømme en brosjyre på fire A4-sider og en enkel plakat. Bjørgvin syntes at det var vanskelig å finne informasjon om kandidater på kirkevalget.no, da man måtte klikke seg gjennom flere sider for å komme til informasjonen. Når det gjelder kjennskap til og kunnskap om kandidatene, opplevde Bjørgvin at det var fravær av noe som kunne kalles valgkamp, bortsett fra noen aktive kandidater som skrev artikler i aviser og profilerte seg på sosiale medier. Også Møre bispedømme etterlyste en felles informasjonsplattform for kandidater og lister. Ellers syntes Møre at forhåndsstemming i den digitale løsningen var en veldig god ordning og anbefalte heldigitalt valg til neste kirkevalg. Når det gjelder spørsmål til kandidater som nominasjonskomiteen hadde laget for å bli bedre kjent med kandidatene, hadde Sør-Hålogaland bispedømme fått tilbakemelding fra de unge som stilte på lista, om at de opplevde spørsmålene som vanskelige å besvare.

Fra Kirkerådets side var mandatet i kirkevalget å informere om hvor velgerne kunne finne informasjon om listene og kandidatene. Kandidatene skulle selv informere om sine ståsteder og sin politikk. Det ble laget tydelige overskrifter med direkte lenker flere steder på kirkevalget.no til listenes hjemmesider.

Kirkerådet har ikke gjort en grundig analyse av listenes hjemmesider. Inntrykket er likevel at sidene var bygd opp ulikt, noe som kunne gjøre det vanskeligere for velgere å orientere seg og sammenligne de ulike listene og kandidatene.

Vårt Land gjorde et forsøk på å hjelpe velgerne til å gjøre informerte valg ved å lage en «valgomat». Der var Bønnelista, Frimodig kirke og Åpen folkekirke representert. Vårt Land informerte om at Nominasjonskomiteens liste ikke var med fordi den ikke hadde ett, felles program. Det gjorde det teknisk vanskelig å inkludere den i valgomaten.

4 Valgdeltakelse

Overordnet ser man at valgdeltakelsen i 2023 har gått ned sammenlignet med valgene i 2019 og 2015. Ulike informasjonstiltak både lokalt, regionalt og nasjonalt ble gjennomført før valget.

Medlemsundersøkelser² viser at informasjon om kirkevalget hadde nådd medlemmer fra ulike velgergrupper – både den velgergruppen som kan sees på som aktive i kirken, og de som oppsøker kirken bare ved spesielle anledninger. Selv om det også var fokus på informasjonstiltak om lister og kandidater, ser det ikke ut til å ha hatt en vesentlig innvirkning på valgdeltakelsen.

Det nye ved kirkevalget 2023, og det som kan sees på som et av de viktigste tiltakene for å øke valgdeltakelsen, var løsningen for digital forhåndsstemming. Løsningen gjorde det mulig for velgere å forhåndsstemme hvor og når de ville. Det gjorde valgdeltakelse lettere og kunne inkludere velgergrupper som av ulike årsaker ikke hadde mulighet til å forhåndsstemme fysisk eller var forhindret fra å gi sin stemme på valgdagen. Tabellene nedenfor oppsummerer valgdeltakelsen på forskjellige nivåer.

Tabell 1. Valgdeltakelse ved kirkevalg 2009–2023. Prosent

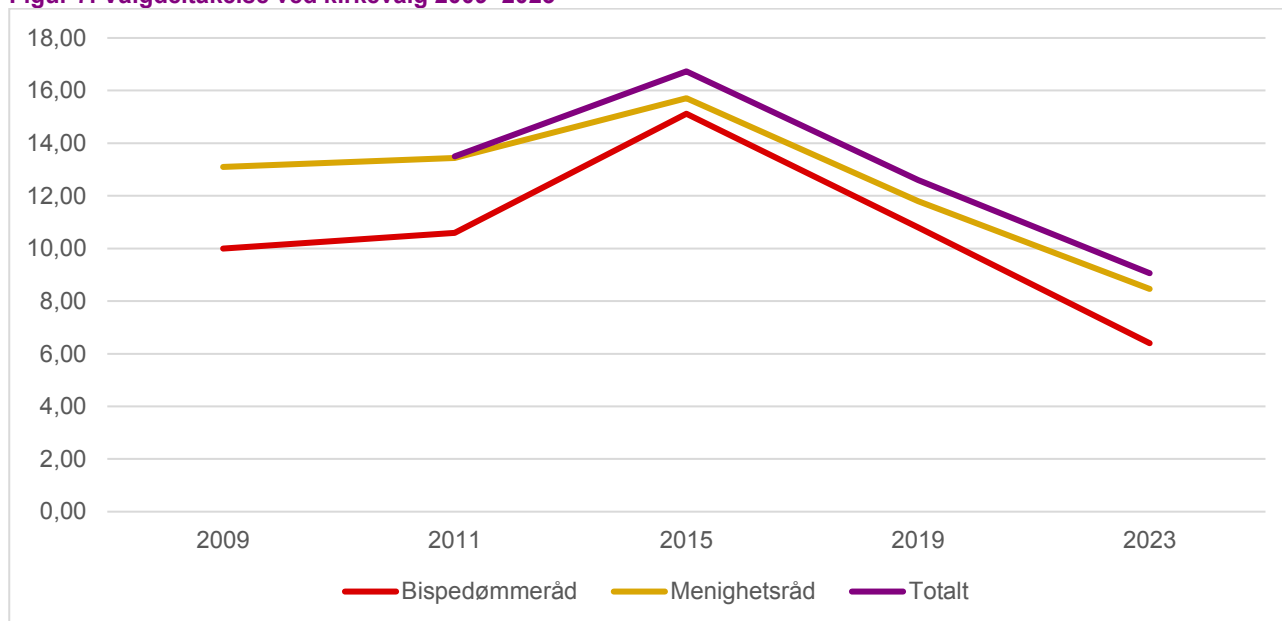
	2009	2011	2015	2019	2023
Bispedømmeråd og Kirkemøtet	10,00	10,59	15,12	10,80	6,40

² Medlemsundersøkelser er beskrevet mer detaljert i kommunikasjonskapittelet.

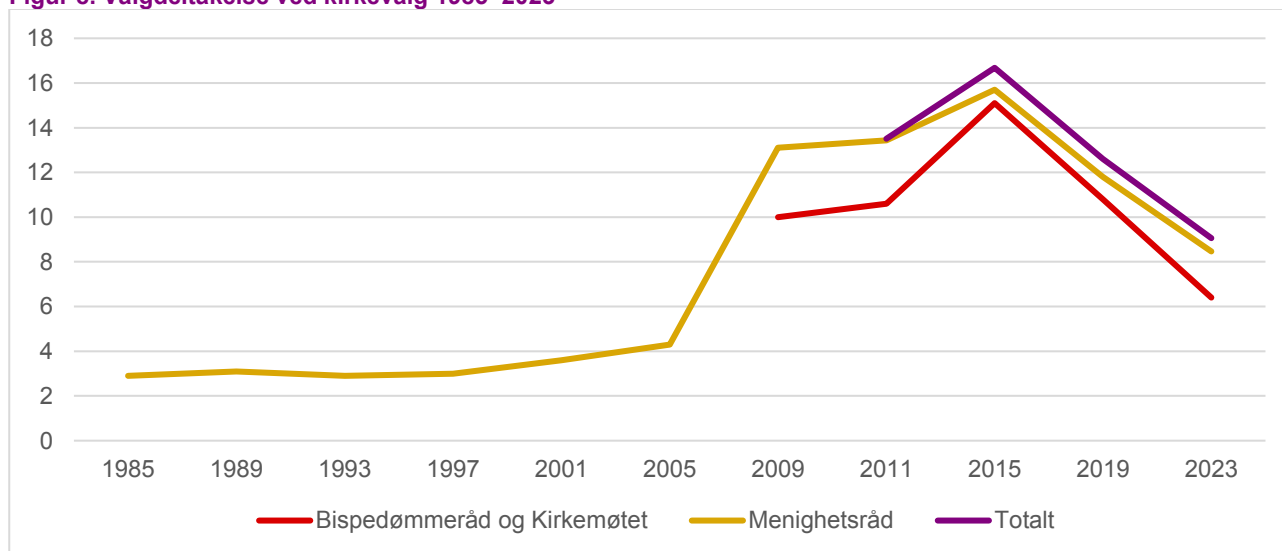

Menighetsråd	13,10	13,44	15,71	11,80	8,46
Totalt		13,50	16,73	12,60	9,06

Figur 7. Valgdeltakelse ved kirkevalg 2009–2023

Figur 8. Valgdeltakelse ved kirkevalg 1985–2023

Tabell 3. Valgdeltakelse per bispedømme

Bispedømme	Antall stemmeberettigede	Antall personer som stemte ved ett eller begge valg	Antall personer som forhånds-stemte	Valgdeltakelse i prosent	Prosent som forhånds-stemte av stemmeberettigede	Prosent som forhånds-stemte av de som stemte totalt
Agder og Telemark³	271 057	28 948	11 192	10,68	4,13	38,66
Bjergvin	387 016	34 190	14 165	8,83	3,66	41,43
Borg	402 986	29 795	11 219	7,39	2,78	37,65

³ Tallene fra Agder og Telemark bispedømme vedr. valgdeltakelse er påvirket av omvalget i Gulset og Skotfoss sokn.

Hamar	251 512	29 696	10 064	11,81	4,00	33,89
Møre	171 950	18 687	7 055	10,87	4,10	37,75
Nidaros	294 830	26 140	9 627	8,87	3,27	36,83
Nord-Hålogaland	154 174	18 462	6 648	11,97	4,31	36,01
Oslo	382 927	24 166	11 651	6,31	3,04	48,21
Stavanger	268 023	25 430	11 199	9,49	4,18	44,04
Sør-Hålogaland	158 311	15 608	5 283	9,86	3,34	33,85
Tunsberg	290 404	23 678	8 979	8,15	3,09	37,92
Totalsum	3 033 190	274 800	107 082	9,06	3,53	38,97

4.1 Valgdeltakelse forhåndsstemming

Det var ca. 39 prosent av velgere i kirkevalget 2023 som forhåndsstemte. Av disse stemte 33,3 prosent digitalt. I den yngste gruppen velgere fra 15 til 18 år var det 2378 personer som ga stemme i kirkevalget. Av disse stemte 25,9 prosent eller 615 personer digitalt. Det var ca. seks prosent eller 15 874 velgere som avga forhåndsstemme på papir. Ifølge kirkevalgreglene måtte hvert sokn legge til rette for at velgerne skulle ha mulighet for forhåndsstemming minst 14 timer i perioden. Det inkluderte også fem timer på et felles, nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemming. Det var mulig å beslutte å gjennomføre det på ett sted i kommunen, men det var fortsatt ganske omfattende plikter soknene hadde for å tilrettelegge for papirbasert forhåndsstemming. Kirkerådet har fått mange tilbakemeldinger fra sokn om at det kom veldig få som ønsket å forhåndsstemme på papir, men at soknene måtte bruke store ressurser på innredning og bemanning av forhåndsstemmelokaler.

Tabell 4. Digitale velgere og digitale forhåndsstemmer per bispedømme

Bispedømme	Unike brukere, digital forhåndsstemming	Antall digitale stemmer
Agder og Telemark	9721	16995
Bjørgvin	12148	20794
Borg	9973	17639
Hamar	8357	14125
Møre	5932	10216
Nidaros	8355	14054
Nord-Hålogaland	5617	9489
Oslo	10539	19030
Stavanger	9791	17324
Sør-Hålogaland	3850	6453
Tunsberg	7406	12906
Totalt	91689	159025

Tabell 5. Antall og andel som forhåndsstemte digitalt av antallet stemmeberettigede i soknet

Bispedømme	Antall stemmeberettigede i soknet	Antall personer som forhåndsstemte digitalt	Andel prosent som forhåndsstemte digitalt
Agder og Telemark	271 057	9 554	3,5
Bjørgvin	387 016	12 099	3,1
Borg	402 986	9 937	2,5
Hamar	251 512	8 336	3,3
Møre	171 950	5 904	3,4
Nidaros	294 830	8 316	2,8

Nord-Hålogaland	154 174	5 603	3,6
Oslo	382 927	10 501	2,7
Stavanger	268 023	9 753	3,6
Sør-Hålogaland	158 311	3 835	2,4
Tunsberg	290 404	7 370	2,5
Totalsum	3 033 190	91 208	3,0

4.2 Deltakelse ved valg av menighetsråd

Tabell 2. Valgdeltakelse ved menighetsrådsvalg fordelt på bispedømmer

Bispedømme	2009	2011	2015	2019	2023	Endring 2019 - 2023
Agder og Telemark	13,5	14,3	16,2	13,4	10,1	-3,3
Bjergvin	13,1	13,9	15,1	10,9	8,3	-2,6
Borg	10,9	10,9	14	10,8	7,0	-3,8
Hamar	16,6	17,4	19,7	15,7	11,3	-4,4
Møre	16,8	17,5	18,8	14,1	10,3	-3,8
Nidaros	13,4	14,3	15,9	11,7	8,5	-3,2
Nord-Hålogaland	18,3	17,2	18,3	14,7	11,1	-3,6
Oslo	8,3	8,1	13,1	8,4	5,5	-2,9
Sør-Hålogaland	15,5	15,5	15,6	12,4	8,6	-3,8
Stavanger	12,8	13,1	15,3	11,5	9,3	-2,2
Tunsberg	12,5	12,8	15,1	11,4	7,5	-3,9
Totalt	13,1	13,5	15,7	11,8	8,5	-3,3

4.3 Deltakelse ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Tabell 5. Valgdeltakelse ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Bispedømme	2009	2011	2015	2019	2023	Endring 2019 - 2023
Agder og Telemark	10,6	11,8	15,9	12,6	8,0	-4,6
Bjergvin	10,6	11,1	13,8	9,4	6,2	-3,2
Borg	8,4	8,9	14,0	9,9	5,5	-4,4
Hamar	11,5	12,8	17,6	12,8	7,5	-5,3
Møre	12,2	13,2	17,2	12,6	7,7	-4,9
Nidaros	9,8	10,5	14,6	9,5	5,5	-4,0
Nord-Hålogaland	13,0	12,3	16,1	12,1	7,6	-4,5
Oslo	7,9	7,4	15,7	9,0	5,3	-3,7
Sør-Hålogaland	9,5	11,4	13,2	9,7	5,8	-3,9
Stavanger	11,4	11,4	14,7	10,8	7,5	-3,3
Tunsberg	9,3	9,5	14,8	10,3	5,8	-4,5
Totalt	10,0	10,6	15,1	10,8	6,4	-4,4

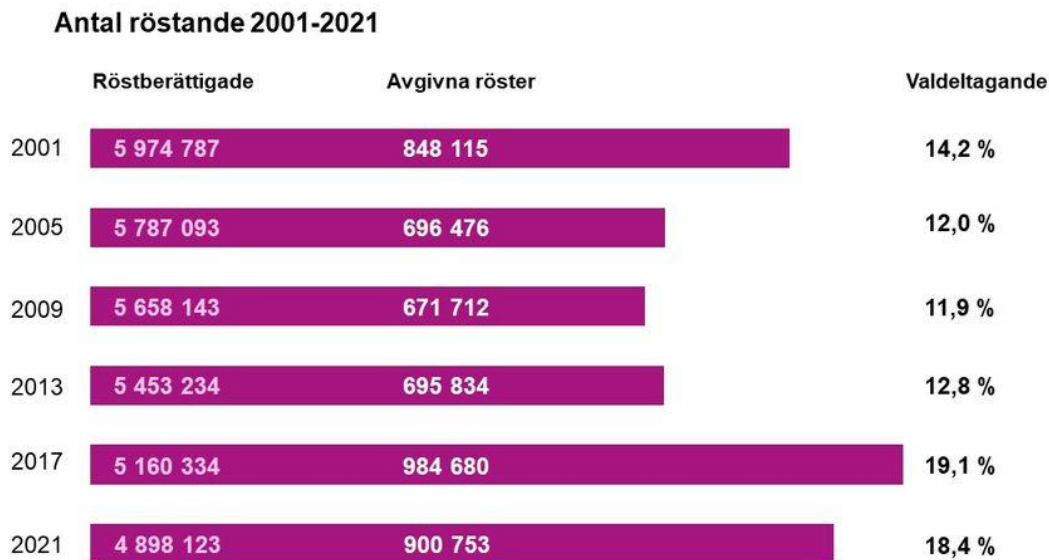
4.4 Valgdeltakelse fra sammenlignbare sammenhenger

Valget i Den norske kirke er komplekst med mange valgordninger. Selv om man kan se enkelte likheter med regelverket for de offentlige valg i Norge, kan ordningene for kirkevalget sees på som unike og tilpasset forhold som er karakteristiske for medlemsmassen i Den norske kirke. I dette avsnittet er det

gjort forsøk på å sammenligne oppslutning i kirkevalget i Norge med kirkevalg i Sverige og Finland. Det er også sammenlignet med studentparlamentsvalg ved Universitetet i Oslo. Universitetet er valgt fordi de stemmeberettigede utgjør et betydelig antall velgere – 27.000 studenter.

Kyrkovalet i Svenska kyrkan

Figur 9. Valgdeltakelse i Svenska kyrkan

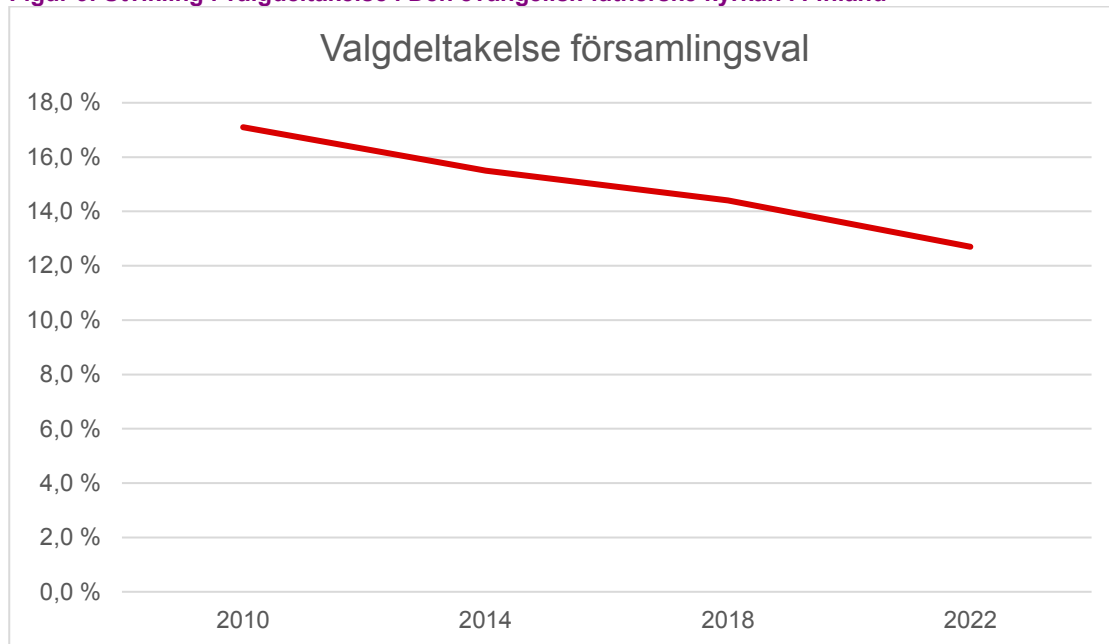
Svenska kyrkan

Församlingsvalet i Den evangelisk-lutherske kyrkan i Finland

Tabell 6. Valgdeltakelse i Den evangelisk-lutherske kyrkan i Finland

Valgår	Valgdeltakelse i prosent
2022	12,7
2018	14,4
2014	15,5
2010	17,1

Figur 9. Utvikling i valgdeltakelse i Den evangelisk-lutherske kyrkan i Finland

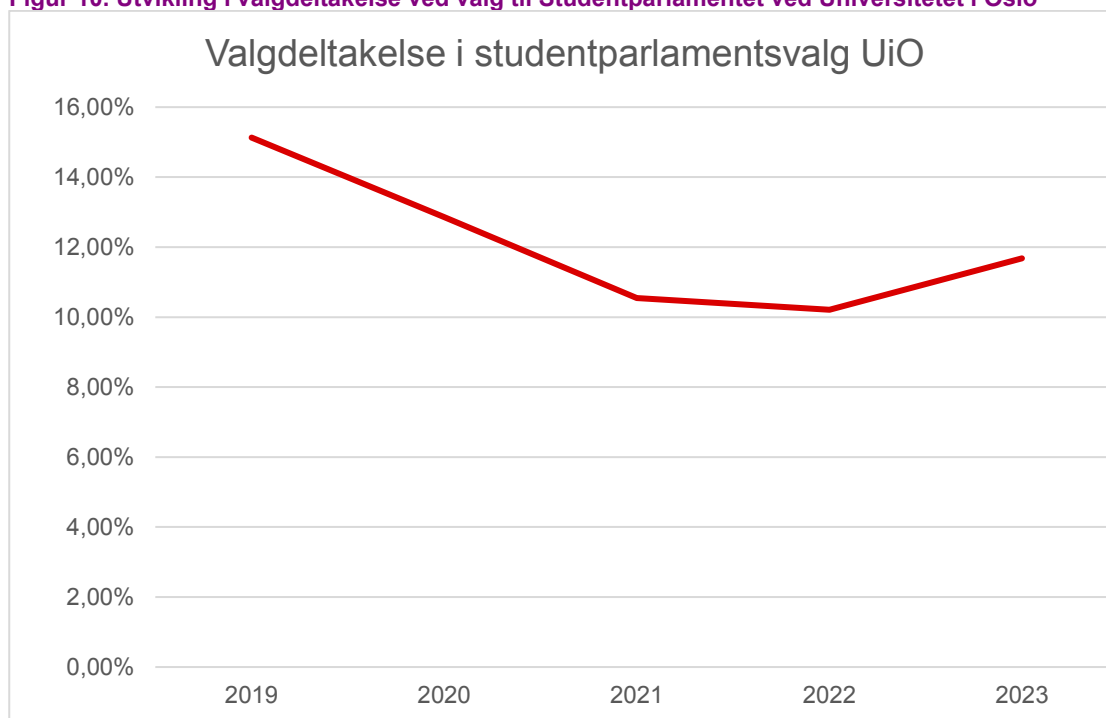

Studentvalg – Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo

Tabell 6. Valgdeltakelse ved valg til Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo

Årstill	Valgdeltakelse i prosent
2023	11,68
2022	10,21
2021	10,54
2020	12,86
2019	15,13

Figur 10. Utvikling i valgdeltakelse ved valg til Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo

4.5 Hva er en rimelig forventning til valgdeltakelse i Den norske kirke?

Et grunnleggende spørsmål ved evaluering av kirkevalg er hva som er en rimelig forventning til deltagelse i valgene, men det er et krevende spørsmål å besvare. Ovenfor er utviklingen i oppslutning i valg i Den norske kirke tallmessig beskrevet, og det er vist til noen andre valg som det kan være relevant å sammenligne med.

KIFO-evalueringen av kirkevalget i 2009 vurderte noen «faktorer og premisser som har betydning i vurderinger av valgoppslutningen og av hva det realistisk kan være mulig å få til».⁴ Evalueringen pekte på at bedømmelsen av valgdeltakelsen i de kirkelige valgene er en funksjon av flere ulike faktorer. Det ble vist til en diskusjon av deltagelse ved menighetsrådsvalg i den danske folkekirken⁵, som pekte på fire faktorer som generelt påvirker valgdeltakelse og som også kan kaste lys over valgdeltakelse ved kirkelige valg i en folkekirkesammenheng:

- hvor viktig valget er
- i hvilken grad stemmegivning blir oppfattet som en borgerplikt
- valgreglene – spesielt med henblikk på forholdet mellom innflytelse og omkostninger ved å delta
- graden av konflikt og mobilisering omkring valget

Kirkerådet vil ikke her gå langt inn i vurderingene fra 2009, men vise til at KIFO den gangen la til grunn som en «rimelig forventning» en valgdeltakelse «et sted i området 12–13 prosent til 17–18 prosent», og at den «øvre delen av dette området nærmer seg antakelig en absolutt grense for hva det overhodet er mulig å få til».⁶

Vurderingene var blant annet bygget på tall fra en medlemsundersøkelse fra 2000. KIFO brukte «sterk eller ganske sterk tilhørighet til kirken» fra 2000-undersøkelsen. Deretter anslo de at det laveste tallet var ca. 50 prosent valgdeltakelse av denne gruppen, mens det høyeste tallet var 67 prosent fra denne

⁴ Når alle stemmer teller ... Evaluering av demokratireformen i Den norske kirke, Kirkevalget 2009 (KIFO-rapporten) s. 204 flg.

⁵ Togeby, Lise (2008), *Menighetsrådsvalg i perspektiv*, I: Rasmussen, Steen Marqvard (red.): *Menighetsrådsvalgets betydning og tilslutning*. Perspektiv på folkekirken nr. 1 2008. Sabro: Landsforeningen af Menighetsråd. 107–115.

⁶ KIFO-rapporten s. 211.

gruppen. I Den norske kirkes medlemsundersøkelse fra 2023⁷ var såkalt «grønn gruppe» 18 prosent av medlemsmassen. Dersom en legger til grunn at de grønne i dag er uttrykk for «sterk eller ganske sterk tilhørighet til kirken» i KIFO sin vurdering, kan en anslå at høyeste oppslutning vil ligge mellom 9 og 12,1 prosent. En slik vurdering kan naturligvis problematiseres. derfor i punkt 4.6 drøftes nedgangen i oppslutning om kirkevalget 2023 med noen andre utgangspunkter. Formålet er å bidra til prinsipiell refleksjon om relevante utviklingstrekk og mulige tiltak for å styrke oppslutning om framtidige kirkevalg.

4.6 Dypdykk: Nedgang i oppslutningen om kirkevalget 2023 analysert med utgangspunkt i tre ledende religionssosiologiske teorier

I det følgende forsøkes det å evaluere oppslutningen om kirkevalget ut ifra tre ledende religionssosiologiske teorier i dagens forskning – sekularisering, pluralisme/individualisme og den økonomiske markedsmodellen.

Først legges frem tall fra oppslutningen om kirkevalget samlet sett og fordelt på valg til bispedømmeråd og Kirkemøte og menighetsråd. Deretter vises det til en endring i medlemstall i Den norske kirke. Endringen i medlemstall kan forstås som og knyttes til en pågående større utvikling i organisert religion⁸. Det er endringen av normer, verdier og maktrelasjoner som skjer på kollektivt og individuelt nivå både i Norden, Vest- og Sentral-Europa. Religionssosiologisk forskning knyttet til medlemstall og gudstjenestebesøk presenteres og sammenlignes med tilsvarende statistikk for Norge. Deretter omtales kort de tre religionssosiologiske teoriene. Relevante forhold knyttet til kirkevalget diskuteres i lys av disse.

4.6.1 Oppslutning om kirkevalget 2023

Total valgdeltakelse av de stemmeberettigede i kirkevalget 2023 lå på 9,06 prosent. På bispedømmenivå falt oppslutningen fra 10,8 prosent i 2019 til 6,4 prosent i 2023. Sammenligner man oppslutningen i 2023 med 2015, falt den fra 15,1 til 6,4 prosent. På menighetsnivå gikk det fra 11,8 prosent i 2019 til 8,5 prosent i 2023. Oppslutningssammenligning mellom 2015 og 2023 viser et fall fra 15,7 til 8,5 prosent.

Når det gjelder den nye digitale løsningen for forhåndsstemming, var det 33,3 prosent som stemte digitalt av de som ga stemme ved kirkevalget. Tallmessig var det 91.689 av de 274.800 som stemte ved kirkevalget. Det totale antallet stemmeberettigede var 3.033.190.

4.6.2 Endring i medlemstall i Den norske kirke

For å forstå nedgangen i oppslutningen om kirkevalget, til tross for et nytt digitalt verktøy for forhåndsstemmegivning som gjorde at man kunne stemme når og hvor man ville, kan det være nyttig å se på medlemstall for Den norske kirke.

Det var 3,5 millioner medlemmer i Den norske kirke i utgangen av 2022. I 2019 var tallet 3,7 millioner, og i 2015 var det 3,8 millioner. Andelen av befolkningen som er medlem i Den norske kirke, har falt fra 73 prosent i 2015 til 69 prosent i 2019, og til 63,7 i 2023. Antall utmeldte i perioden 2015–2023 var i alle år høyere enn antall innmeldte. Totalt var det 20.194 innmeldte mot 146.915 utmeldte. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det var ekstra mange utmeldinger i 2016, over 41 000.⁹ En forklaring kan ha vært at Den norske kirke tok i bruk et nytt digitalt verktøy for inn- og utmelding det året.

I 2023 lå andelen innbyggere som tilhørte andre tros- og livssynssamfunn enn Den norske kirke, på 13 prosent.¹⁰ Det var en økning fra elleve prosent i 2015. Forskning viser at de fleste av Den norske kirkes tidligere medlemmer ikke går over til andre tros- eller livssynssamfunn, men forblir utenfor organisert

⁷<https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/aktuelt/filer%202023/den%20norske%20kirke%20medlemsunders%C3%B8kelse%202023%20-%20hovedrapport%20-%20opinion.pdf>

⁸ Når religion omtales her, menes det kristendom, med mindre det blir spesifisert annerledes.

⁹ <https://www.ssb.no/statbank/table/06929/>

¹⁰ <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/religion-og-livssyn/statistikk/trus-og-livssynssamfunn-utanfor-den-norske-kyrkja>

religion eller livssyn. Antallet i denne gruppen ble mer enn tredoblet fra 1991 til 2012 ved å utgjøre 14 prosent av populasjonen.¹¹ I 2023 var den prosentvise andelen 23,3.

4.6.3 Endring i medlemstall og deltakelse i institusjonalisert religion i Norden og Vest-Europa

Synkende medlemstall i kirken og et lavt gudstjenestebesøk er ikke bare et norsk fenomen. Nedgang i organisert religion er en utvikling som man kan observere både i Norden og over hele Vest- og Sentral-Europa de siste tiårene. Mens 73 prosent av den svenske befolkningen var medlemmer av Svenska kyrkan i 2008¹², var i 2022 det prosentvise tallet 52,8¹³.

Fall i medlemstall i Europa observeres som konstant, uansett kristen trosretning. Utviklingen pågår både i land som blir sett på som veldig religiøse, f.eks. Hellas og Italia og i uttalt ikke-religiøse land som f.eks. Tsjekkia. Andelen personer som identifiserer seg som kristne i England og Wales, har falt drastisk. Det var 72 prosent i 2001, 59 prosent i 2011 og 46 prosent i 2021.¹⁴ Man ser en generasjonsendring i religiøsitet over to generasjoner – fra folk som ble født sent på 1920-tallet, til de som ble født på 1980-tallet. Denne endringen holder seg konstant når det gjelder institusjonalisert religion. Av de eldre som har deltatt i undersøkelser om religionstilhørighet og utøvelse, har 80 prosent svart at de ser på seg selv som kristne. For yngre ligger prosenttallet på 30.¹⁵ Den anglikanske kirke i Storbritannia hadde 3,5 millioner medlemmer¹⁶ i 1924. I 2019 lå tallet på 900.000. I Skandinavia har antallet mennesker som er opptatt av tro og praksis, også falt drastisk, selv om medlemskapstallet fortsatt forblir høyt.¹⁷ I religionssosiologisk forskning teoretiserer man dette fenomenet som kristendommens instrumentalisering, og kaller det «belonging without believing»¹⁸, altså tilhørighet uten tro. Fenomenet går under betegnelsen «den kjente skandinaviske modellen» der trosretningsorganisering er på et høyt nivå, mens det er en lav kirkedeltakelse, og trosutøvelse ligger under gjennomsnittet.¹⁹

Når det gjelder deltakere på gudstjenester i Den norske kirke, lå besøket av medlemmene på ukentlige gudstjenester under ti prosent i 2012.²⁰ I 2022 lå besøket på to prosent av medlemmene.²¹

Religionssosiologisk forskning viser at starten på nedgangen i tilhørighet og praksis i den institusjonaliserte religionen kan variere fra land til land. Når den er i gang, blir de ulike fasene i utviklingen forutsigbare. Man peker på et felles underliggende mønster av dette i Europa. Selv om den religiøst uklare medlemsmassen i organisert religion – ofte betegnet som «de gule» medlemmene (til forskjell fra «grønne», aktive, og «røde», uinteresserte) – pleier å være av betydelig størrelse, vil all aktiv deltakelse av denne medlemsmassen gradvis opphøre, den vil forvitte.²²

4.6.4 Tre ledende teorier i religionssosiologisk studie om institusjonalisert religion

I denne evalueringen er det ikke rom for en detaljert redegjørelse for sekulariseringsteori, pluralisme/individualisme og den økonomiske markedsmodellen – de tre mest brukte

---

¹¹ Urstad, Sivert S. (2017) sammenligner nedgangen i medlemskap i Den norske kirke med de som ikke hører til organisert religion i Norge og skriver følgende: «The decline in membership of the Church of Norway is not proportional to the increase in membership of religious organizations outside the majority church. [...] The Church of Norway is losing ground to the religiously unaffiliated. [...] The growth of the religiously unaffiliated is an ongoing development in the Norwegian religious landscape».

¹² Jänträ-Jareborg, Maarit (2011).

¹³ <file:///C:/Users/LB747/Downloads/Medlemmar%20i%20Svenska%20kyrkan%201972-2022.pdf>

¹⁴ Pollack, Detlef (2008).

¹⁵ Bruce, Steve and David Voas (2023); Pollack, Detlef (2008).

¹⁶ Den anglikanske kirke teller streng tatt ikke medlemmer, men kaller det «det nattverdfeirende kirkefelleskapet».

¹⁷ Bruce, Steve and David Voas (2023).

¹⁸ Sumiala, Johanna, Jensdotter Linnea, Abdel-Fadil Mona and Henrik R. Christensen (2023).

¹⁹ Pollack, Detlef (2008).

²⁰ Urstad, Sivert S. (2017).

²¹ Tall fra Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/religion-og-livssyn/statistikk/den-norske-kirke>

²² Bruce, Steve and David Voas (2023).

religionssosiologiske teoriene i dagens religionsforskning. Det blir likevel gitt en kort omtale av disse før diskusjonen av oppslutningen om kirkevalget 2023.

4.6.4.1 *Sekularisering*

Den mest kjente teorien er sekulariseringsteori som fikk stor innflytelse på forskningen. Teorien ble blant annet utviklet og lagt frem av sosiologene Peter Berger og Thomas Luckmann (1966)²³ og Bryan Wilson (1966)²⁴. Den går ut på at i kraft av vitenskapens fremgang, modernisering og sekularisering av samfunnet, vil menneskers behov for religion i dens ulike former gradvis svinne bort. Teorien møtte etter hvert en krass kritikk, da flere av dens hypoteser ikke kunne bekreftes med faktiske forhold.

Det mest fremtredende eksempelet på sekulariseringshypotesens ugyldighet var religionsutøvelsen i USA. Tro på Gud, aktiv kirkedeltakelse og bibelens sentrale plass i samfunnet ble lenge sett på som allment gjeldende.

Dagens forskning viser imidlertid at heller ikke USA har unnsloppet endringen i institusjonalisert religion eller sekulariseringen, bare i en annen forståelse av og i en fornyet versjon av teorien.²⁵ Før stod moderniseringsparadigmet sterkt i sekulariseringsteorien. Den gikk ut på at religion skulle vike plass for humanistisk fremskritt og universell rasjonalitet. Siden da er det postmodernisme som er blitt det nye fokuset i forskningen i forbindelse med sekularisering. Der står pluralisme- og individualismeparadigmet sterkt.

4.6.4.2 *Pluralisme/individualisme*

Med pluralisme omtales en situasjon der ulike grupper av mennesker lever sammen i interaksjon med hverandre.²⁶ Mangfold, skepsis til universelle sannheter og relativisme står sentralt. Når det gjelder religion, viker den ikke plass for vitenskap og rasjonalitet, men endrer sin form.²⁷ I religionssosiologisk forskning observerer man heller en religiøs oppblomstring både i Europa og USA, der enkeltpersoner ikke forlater religion som sådan, de forlater religiøse institusjoner.²⁸ Der man tidligere hadde kristen praksis institusjonalisert som en kirke som hadde monopol på sannheten, observeres det en rekke andre og nye former for religionsutøvelse. Man begynner å skjelne mellom kollektiv og individuell religionsutøvelse. Pluralisme svekker religionens objektivitet og gjør den subjektiv.²⁹

Den antatt viktigste formen for differensiering skjer imidlertid mellom kirke og stat, der religion trekkes tilbake fra mange områder av det sosiale liv, hvor den tidligere hadde en fremtredende plass og sentral rolle.³⁰

4.6.4.3 *Den økonomiske markedsmodellen*

Den økonomiske markedsmodellen er utviklet på bakgrunn av pluralismeperspektivet og innebærer at trossamfunn og andre spiritualitetstilbydere konkurrerer seg imellom om tjenester for å beholde sine medlemmer. Denne modellen er betinget av et skille mellom stat og kirke.³¹ Den individuelle religionsutøvelsen består av deler som enkeltindivider selv velger ut og setter sammen fra en myriade av tro og praksis tilgjengelig i det sosiale rom, uten at kristendommen nødvendigvis er utgangspunktet for valgene.³²

Den økonomiske markedsmodellen setter «privatisering av religionsinstitusjoner» sentralt, der den opprinnelig institusjonaliserte religionen i en endret form blir flyttet fra det offentlige til private rom.³³ Den

---

²³ Berger, Peter L., and Thomas Luckmann (1966).

²⁴ Wilson, Bryan, R. and Steve Bruce (2016).

²⁵ Bruce, Steve and David Voas (2023); Pollack, Detlef (2008).

²⁶ Berger, Peter L. and Anton. C. Zijdeveld (2009).

²⁷ Pollack, Detlef (2008).

²⁸ Urstad, Sivert S. (2017); Bruce, Steve and David Voas (2023).

²⁹ Berger, Peter L. (2014); Berger, Peter L. (1980).

³⁰ Berger, Peter L. (2014).

³¹ Pollack, Detlef (2008).

³² Pollack, Detlef (2008).

³³ Haynes, Jeff (1998); Berger, Peter L. (1980)

økonomiske markedsmodellen passer ikke helt inn i den norske modellen, fordi staten i Norge sørger for å gi alle lik mulighet og frihet til å utøve den religionen man måtte ønske ved å gi statsstøtte til organiserte trossamfunn og ivareta disse gjennom trossamfunnsloven.³⁴ Man kan likevel bruke denne modellen sammen med pluralisme-/individualismeperspektivet for å forklare hvordan individet orienterer seg i religionsmarkedet, og hva det gjør med individet.

4.6.5 Diskusjon

Lav deltakelse i kirkevalget og synkende medlemstall kan ha sammenheng med det som i religionssosiologisk forskning omtales som en bevegelse bort fra institusjonalisert religion.

I Den norske kirkes medlemsundersøkelse som mer er omtalt i kapittel 3, kom det frem at av 3.838 personer som deltok i undersøkelsen, var 18 prosent såkalte «grønne medlemmer», 52 prosent «gule medlemmer» og 30 prosent «røde medlemmer». I samsvar med sekulariseringsteorien og pluralismen/individualismen viser tallene at den «gule gruppen» utgjør den største andelen av medlemmene. Ifølge sekulariseringsteorien er den «gule gruppen» den delen av medlemmene hvor all organisert kirkelig aktivitet etter hvert vil opphøre.

Det finnes ikke mye nyere forskning om medlemsmassen fordelt på de tre ulike gruppene når det gjelder Norge, bortsett fra Urstad (2017) som har sett nærmere på de som ikke tilhører noen organisert religion. Urstad peker på en konstant utvikling der Den norske kirke mister medlemmer, men de som forlater kirken, forlater ikke nødvendigvis religionen³⁵. Når man velger ut og lager sitt eget sett av religionsutøvelse fra det som er tilgjengelig på det religiøse markedet, skjer dette på egne premisser, slik man gjør når man handler i en butikk.

Det er samtidig viktig å presisere at dagens religionsutøvelse, både i den private og offentlige sfæren, ikke alltid betyr religion i konvensjonell betydning. Det kan være yoga og meditasjon³⁶, idrett hvis den arter seg som kroppsdyrking, psykoanalyse, astrologi, sjamanisme, okkultisme og andre former for spiritualitet.³⁷ Det er individet og dets behov som står sentralt i utvelgelsen. Man kan sies å ha blitt sin egen frelser. Arbeidslivet og andre områder i samfunnet stiller stadig nye krav til endring, utvikling og kreativitet til individet. Følelser og personlige egenskaper blir instrumentalisert.³⁸ I takt med nedgangen i den organiserte religionens innflytelse har også troen på Gud endret seg. Fra troen på en personlig gud (Gud fader), til en tro på en upersonlig høyere makt.³⁹ Individualisering medfører at enkeltmennesket får økt samfunnsmessig betydning.⁴⁰ Selvet er en idé, en konstruksjon som man stadig skaper og fornyer.⁴¹

Når den organiserte religionen mister innflytelse og makt i samfunnet som den hadde før, blir også muligheten for den religiøse eliten til å uttale seg og bli hørt i offentligheten kraftig redusert.⁴² Det blir for det meste gjort gjennom egne kanaler – for eksempel avisene Vårt Land og Dagen, nettsider og sosiale medier tilhørende Den norske kirke. Dette i motsetning til tilbydere av coaching og selvhjelp som det er en stor etterspørsel etter.⁴³ Religionssosiologisk forskning har identifisert en ny utvikling knyttet til nedgangen av den samfunnsmessige viktigheten av tradisjonelle kristne verdier og den organiserte religionens behov for fornyet sosial innflytelse. Kristne ledere engasjerer seg og uttaler seg i

---

³⁴ Urstad, Sivert S. (2017).

³⁵ Urstad, Sivert S. (2017).

³⁶ Tilbud om yogagudstjeneste blant annet i Fagerborg og Asker menighet, og i Bergen domkirke.

³⁷ Pollack, Detlef (2008); Brinkmann, Svend (2016).

³⁸ Brinkmann, Svend (2016).

³⁹ Pollack, Detlef (2008).

⁴⁰ Madsen, Ole J. (2014).

⁴¹ Brinkmann, Svend (2016).

⁴² Haynes, Jeff (1998).

⁴³ Brinkmann, Svend (2016), skriver på side 19: «[...] (stadig færre) er avhengige av sigaretter og alkohol, men et (stadig større) flertall av befolkningen ser ut til å være avhengige av råd fra livsstilsterapeuter, selvutviklere og helseguruer.

offentligheten om aktuelle samfunnsspørsmål – miljø og klima, abortrettigheter, flyktninger og oljeboring istedenfor bibelske eller teologiske spørsmål.⁴⁴

På bakgrunn av dette blir det ikke lett for det «gule» medlemmet i Den norske kirke å prioritere å være med og bestemme utviklingen av egen menighet, slik det blant annet ble reklamert for ved kirkevalget 2023. Man er lite interessert i utviklingen av noe annet enn seg selv, med mindre det man bestemmer over har noe å si for ens egen utvikling.

Den såkalte «skandinaviske modellen», der man hører til folkekirken uten nødvendigvis å definere seg som troende, har blitt utfordret hvert fjerde år når det er kirkevalg og kirken har sendt ut valgkort. Et oppslag med overskrift «Mange melder seg ut når valgkortet kommer i posten» var et av de veldig få oppslag i forbindelse med kirkevalget 2019 på NRKs nettsider.⁴⁵ Med utgangspunkt i pluralismebegrepet og den forventede relative statusen av organisert religion i samfunnet kan landets innbyggere forvente å motta lignende invitasjoner til å delta i valg fra Obos, Coop, Gjensidige-stiftelsen, sin bank eller idrettsstyre. Når man blir gjort oppmerksom på medlemskap og plikter i noe man ikke vier mye oppmerksomhet til ellers, og hvis medlemskapet ikke krever tid eller koster penger – derav den skandinaviske modellen, glemmer man det fort eller kaster en slik invitasjon. De av «de gule» som siden siste kirkevalg kan antas å ha gått over til «de røde», vil mest sannsynlig ta det steget og melde seg ut, dersom de blir invitert til noe av noen de overhodet ikke vil assosiere seg med. I kirkevalget 2023 ble det ikke sendt ut valgkort, og det er ikke registrert et økt antall utmeldinger.

Hvis man tar utgangspunkt i prosenttallet (18 prosent) av «de grønne» medlemmene fra medlemsundersøkelsen gjort av Kirkerådet, gitt at deltakere i undersøkelsen var et representativt utvalg av medlemmene i Den norske kirke, kan det foreligge en teoretisk mulighet for at valgdeltakelsen ville ha ligget på 18 prosent av de stemmeberettigede eller 545.974 aktive valgdeltakere hvis alle disse hadde avgitt sin stemme. Ville en utsendelse av valgkort ha spilt en avgjørende rolle for «de grønnes» ønske eller behov for å stemme? Det ligger allerede i forventningen til disse at de vet når valget finner sted, og at de skal, i egenskap av sin «grønne» status, være aktive nok til å stemme ved kirkevalget. Spørsmålet er kanskje ikke hvorfor så få «gule» avga sin stemme, men heller hvorfor «de grønne» ikke mobiliserte nok.

En annen måte å forstå undermobiliseringen av medlemmene til kirkevalget på kan være at andelen «grønne medlemmer» i undersøkelsen ikke samsvarer med de faktiske forholdene i den totale medlemsmassen; at andelen «gule medlemmer» er betydelig større og andelen «grønne» er betydelig mindre. Personer som blir med på undersøkelser eller melder seg på ulike studier frivillig, har en tendens til å rette seg etter undersøkelsens eller studiens karakteristikk, og det kan påvirke studiens indre validitet.⁴⁶ Hvis man skulle anta at andelen «de grønne» ligger på rundt to prosent av medlemmene – de som utgjør besøksstatistikken av søndagsgudstjeneste, gir den totale valgdeltakelsen på 9,06 mer mening. Differansen mellom to og ni prosent kan antas å utgjøre den prosentvise andelen «gule medlemmer». En drastisk økning i valgdeltakelsen etter hvert oppslag om kirkevalget i nyhetssendingene på TV, kan indikere en mobilisering av de «gule medlemmene» og ikke «de grønne».

Utviklingen, der en stadig mindre andel av befolkningen deltar i organisert religion, er uunngåelig ifølge religionssosiologiske studier. Det er imidlertid behov for mer forskning når det gjelder Norges tilfelle. Det kan også være en fordel med kartlegging av faktorer, egenskaper eller behov som de «gule medlemmene» eventuelt har til felles. På denne måten vil kirken kunne bli bedre kjent med sine medlemmer og kunne konkurrere om tilbudet til disse, på lik linje med andre lignende tilbydere. Mens man fortsatt har «de gule» eller den delen av «de gule» som besøker kirken til påske eller jul, til dåp, bryllup og begravelse og eventuelt også til konserter, kan de kanskje også bli interessert i å delta i valg

---

⁴⁴ Haynes, Jeff (1998).

⁴⁵ <https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/mange-melder-seg-ut-av-den-norske-kirke-nar-valgkortet-kommer-i-posten-1.14754600>

⁴⁶ Bordens, Kenneth. S. & Bruce B. Abbott (2011).

hvis det tilbudet de benytter seg av, får litt større fokus under valget. Ingen utvikling er statisk, og alle teorier og paradigmer trenger stadig fornyelse. Hypotesen i sekulariserings- og pluralismeteorien om at «de gule» medlemmene gradvis blir borte, vil kun holde dersom man ikke legger en bevisst strategi for å vekke mer interesse hos denne medlemsgruppen. Dersom man gjør det, kan valgoppslutningen ta seg opp igjen.

5 Ressursbruk kirkevalg

5.1 Demokrati og frie og hemmelige valg

Den norske kirke er en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke. I Prop. 1 S (2023–2024) er det blant annet understreket at «det er viktig at dei kyrkjelege organa har legitimitet og forankring hos medlemmene», og at det da er «ein føresetnad at det blir gjennomført demokratiske val i kyrkja».

Videre er det blant annet uttalt følgende:

«Oppgåva til staten er å gi kyrkja høvelege rettslege rammer og føreseielege økonomisk rammer for arbeidet sitt, slik at kyrkja kan halde fram som ei demokratisk folkekyrkje».

Statens tilskuddsbrev til Den norske kirke for 2024 viser til disse formuleringene i proposisjonen og tydeliggjør at det «vil ligge til Kirkemøtet, eller Kirkerådet etter fullmakt fra Kirkemøtet, å fastsette ytterligere mål for bevilgningen, samt indikatorer som belyser måloppnåelsen».

Kirkevalgreglens innledende formålsbestemmelse har følgende ordlyd:

«Formålet med reglene er å legge forholdene til rette slik at medlemmene av Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet».

Prinsippet om *frie valg* sikrer at velgeren uhindret får avgi stemme i tråd med sin frie mening. Vedkommende skal få gi stemme til den gruppen eller den/de kandidatene vedkommende ønsker, uten innblanding eller påvirkning fra valgmyndighetene eller andre. Prinsippet om *hemmelige valg* sikrer at det ikke blir avslørt hva en konkret velger har stemt. Det har som formål å beskytte velgerne fra press de kan oppleve dersom andre får vite hva de har stemt.

5.2 Oversikt

Rapporten for regnskaps- og valgåret 2023 viser et forbruk på ca. 65,1 mill. kroner. Ressursbruken knyttet til arbeid med kirkevalget i de fire årene 2020–2023 utgjorde til sammen ca. 78,3 mill. kroner. Lønnsutgifter til ansatte i Kirkerådet som har arbeidet med valg, er ikke tatt med i regnskapet for valget. Bispedømmerådene har fått en samlet tildeling på 5,5 mill. i tilknytning til arbeid med valget.

Den største kostnaden i regnskapsåret 2023 har vært tilskudd – ca. 42,9 mill. kroner. Dette formålet har omfattet tilskudd til kirkelige fellesråd for loka gjennomføring av valget på ca. 34,7 mill. kroner, se nærmere nedenfor. Tilskuddsposten inkluderer også intensjonsstøtte og listestøtte (6,7 mill. kroner) og støtte til nomineringsgrupper (2 mill. kroner). Intensjonsstøtte er et tilskudd som har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Listestøtte har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkter i aktuelle kirkelige spørsmål. Støtten til nomineringsgrupper er årlig og går til registrerte nomineringsgrupper som har medlemmer innvalgt i Kirkemøtet, leke medlemmer i Kirkemøtet innvalgt fra Nominasjonskomiteens liste, døvemenighetenes representant og samiske representanter valgt inn i bispedømmeråd og Kirkemøtet.

En annen stor utgift i 2023 har vært kjøp av tjenester, blant annet trykk av stemmesedler og oversettelses- og kommunikasjonstjenester på ca. 14,9 mill. kroner. Til annonser i kirkevalgkampanjen ble det brukt ca. 5,7 mill. kroner.

Ellers har det vært kostnader knyttet til blant annet den digitale valgløsningen (ca. 19,4 mill. kroner i hele perioden), opplæring og kursing av nye råd og tilrettelegging av valget fra Kirkerådets side.

5.3 Tilskudd til kirkelige fellesråd for lokal valggjennomføring

Dagens valgordninger krever en god del ressursbruk lokalt, blant annet i form av bemanning i valglokalene og valgmateriell. Det skal til enhver tid være minst to valgfunksjonærer til stede for å motta stemmer, og det skal være tilstrekkelig mange som kan behandle stemmesedler, telle opp stemmene og gjennomføre valgoppgjøret. Det forutsetter ressurser til opplæring og anskaffelse av pålagt valgmateriell – f.eks. valgurner, valgavlukker, plakater, stemmesedler, konvolutter, skrivesaker og stempler. I tillegg går en del av ressursene til godtgjørelse for valgfunksjonærer og til lokale kommunikasjonstiltak. Kirkerådet gir tilskudd til alle landets fellesråd for gjennomføring av valget. Til kirkevalget 2023 ble det budsjettert 34.730.000 kroner til dette formålet. Midlene til fellesråd gis som et grunnstilskudd per sokn, supplert med tilskudd ut fra antall stemmeberettigede medlemmer i soknet.

Døveemenighetene og Saemien Áálmege (samisk menighet i sørsamisk område) får dobbelt tilskudd pga. særlige utfordringer i forbindelse med organisering, informasjon og gjennomføring av valgene.

Fordelingsnøkkelen er forenklet sammenlignet med den som ble brukt ved de tidligere valgene. Dette er gjort for å kunne utbetale tilskudd allerede i februar, og ikke i juli slik som tidligere. Hvert sokn fikk kr. 16.215,2 i grunnstøtte og kr. 5.087,09 pr. stemmeberettiget medlem.

5.4 Valgkort

Som nevnt i punkt 3.4 ovenfor, valgte Kirkerådet å ikke sende valgkort i forbindelse med kirkevalget i 2023, blant annet av hensyn til kostnader. Utgiftene til trykking og utsendelse av valgbrosjyre og -kort ved valget i 2019 var på nærmere 20 mill. kroner.

Mot neste kirkevalg vil en vurdere nærmere om det kan være mulig å sende digitale valgkort, for eksempel basert på medlemsregisteret. Det er neppe realistisk å kunne samle e-post og/eller telefonnummer til en stor andel av medlemmene om fire år.

5.5 Ressursbruk forhåndsstemming

Etter de gjeldende kirkevalgreglene kapittel 9 skulle valgstyret som et minimum legge til rette for at det var mulig å forhåndsstemme på papir:

- den siste torsdagen i august i valgåret i tidsrommet 15:00 til 20:00
- etter en gudstjeneste minst én søndag i perioden for forhåndsstemmegivningen
- minst to timer i uken, ut over tidspunktene nevnt ovenfor

Dette skulle enten gjøres i hvert sokn, eller så kunne valgstyrene innenfor et fellesrådsområde gå sammen om en ordning for felles forhåndsstemmegivning ett eller flere steder. I fellesrådsområder som omfatter flere prostier, gjaldt dette ikke, men valgstyrene innenfor et prosti kunne gå sammen om felles forhåndsstemmegivning ett eller flere steder.

Det var tillegg et krav om at det skulle være minst to stemmemottakere til stede til enhver tid.

Hvis hvert sokn skulle ha gjennomført forhåndsstemming på papir, ville det anslagsvis kreve 35 557 timer (19,22 årsverk), ut fra de kravene som var fastsatt. Hvis det i stedet kun skulle gjennomføres en ordning med felles forhåndsstemming ett sted i hvert fellesrådsområde (kommune), ville det som et minimum måtte brukes 10 788 timer (5,83 årsverk), ut fra de kravene som var fastsatt.

Björgvin bispedømmeråd, basert på tilbakemeldinger fra sokn og fellesråd, meldte i sin evaluering at det er avgjørende å endre omfanget av fysisk forhåndsstemming. Det er lange åpningstider, men det kommer veldig få eller ingen velgere. Møre bispedømme beskriver samme forhold i sin evaluering og legger til at fysisk forhåndsstemming krever mye ressursbruk til tilrettelegging og arbeid med fysiske forhåndsstemmer. Også Møre ønsker kun digital forhåndsstemming framover.

Sør-Hålogaland bispedømme går enda lenger i sin evaluering og foreslår å legge kirkevalget opp etter mønster fra valg i andre medlemsorganisasjoner for å spare ressurser, eksempelvis idrettslag og foreninger, istedenfor å se hen til demokratiprinsippene som er representert ved offentlige valg i Norge. Sør-Hålogaland opplevde også at ytterst få benyttet anledningen til å forhåndsstemme fysisk, og at den offentlige forhåndsstemmedagen 31. august skapte mer forvirring enn det forenklet kommunikasjon rundt valget.

5.6 Antall valglokaler på valgdagen(e)

Tabell 7. Antall valglokaler

Bispedømme	Antall valgdager	Antall valglokaler (rom) som ble benyttet	Antall sokn
Agder og Telemark	159	229	109
Bjergvin	183	317	170
Borg	193	210	102
Hamar	257	228	160
Møre	113	170	95
Nidaros	127	262	118
Nord-Hålogaland	103	186	62
Oslo	98	204	59
Stavanger	127	169	90
Sør-Hålogaland	104	172	83
Tunsberg	129	194	99
Totalsum	1 593	2 341	1 147

5.6.1 Effekt på valgoppslutning av valglokalenes plassering

Etter kirkevalget gjorde Kirkerådet regresjonsanalyser for å se om det finnes sammenheng mellom det totale antallet valglokaler og oppslutning om valget. Regresjonsanalyser er innen statistikk en kvantitativ analyse av sammenhenger mellom en avhengig variabel og en eller flere uavhengige variabler. I dette tilfellet kan oppslutning om valget sees på som en avhengig variabel. Kirkerådets regresjonsanalyser viser også for valget i 2023 en positiv sammenheng mellom det totale antallet valglokaler og oppslutning om kirkevalget. Å ha valglokaler andre steder enn der hvor kommune- og fylkestingsvalget avholdes, har en signifikant negativ effekt på oppslutningen. Selv om det kan være flere faktorer som kan ha hatt innvirkning på valgoppslutningen, kan man i analysene se at effekten for den fysiske plasseringen av valglokalene er større for menighetsrådsvalget, 35 prosent, enn for bispedømmerådsvalget, 29 prosent.

5.6.2 Antall valgfunksjonærer på valgdagen

Tabell 8. Antall valgfunksjonærer på valgdagen

Bispedømme	Antall valgfunksjonærer totalt
Agder og Telemark	1339
Bjergvin	1825
Borg	1353
Hamar	1395
Møre	897
Nidaros	1207
Nord-Hålogaland	893
Oslo	1209
Stavanger	1173
Sør-Hålogaland	801
Tunsberg	988

Totalsum	13080 ⁴⁷
-----------------	---------------------

Av de som hadde rolle som valgfunksjonærer under kirkevalget, var det ca. 15 prosent tilsatte, 44 prosent menighetsrådsmedlemmer og 41 prosent frivillige.

5.7 Anslått ressursbruk på valgdagen

Tabell 9. Anslått ressursbruk på valgdagen

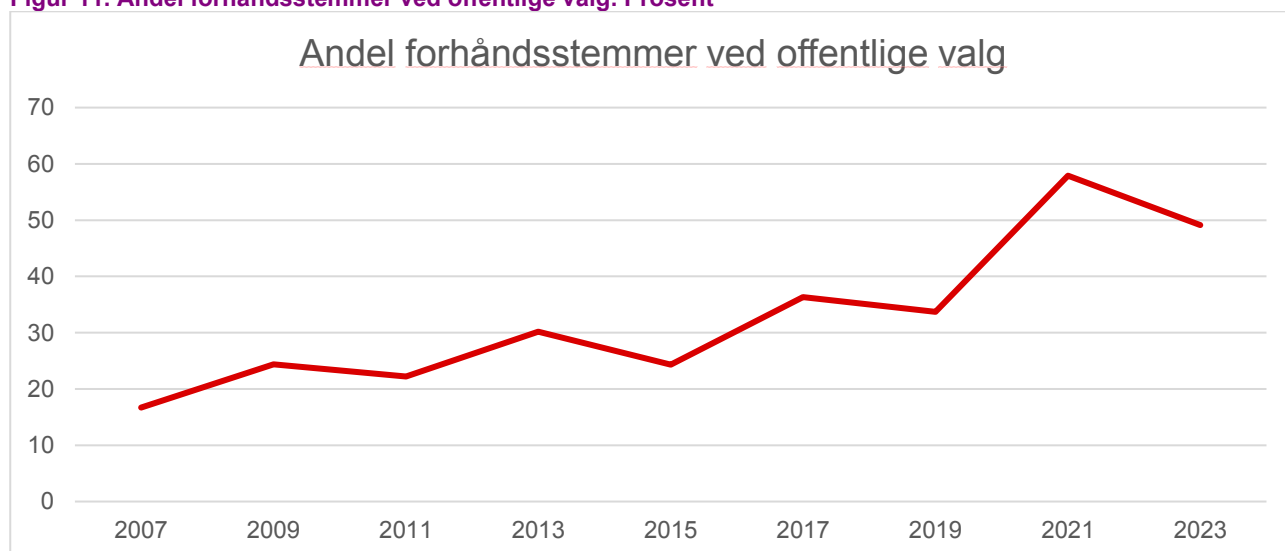
	Antall
Antall valglokaler	2341 valglokaler
Anslag gjennomsnittlig åpningstid	x12 timer ⁴⁸
Regelfestet minimumsbemanning	x3 valgfunksjonærer
Antall timer (anslag)	84 276 timer
Antall årsverk (anslag)	45,55 årsverk

I tillegg kommer opplæring, trykking av stemmesedler og manntall i forkant og opptelling og rapportering i etterkant

Lokalt brukes godt over **100 000 timer = over 54 årsverk**

5.8 Samme tid og sted – utvikling offentlige valg

Figur 11. Andel forhåndsstemmer ved offentlige valg. Prosent

Endringer i valgloven siden 2008:

- Digitalt manntall
- Stemmegivning i urne i hele kommunen
- Stemmegivning i urne i forhåndsstemming i egen kommune

⁴⁷ Grunnet mangelfull og/eller manglende rapportering fra enkelte sokn, antas reelt antall valgfunksjonærer å være noe høyere enn 13 080. Manglene medfører også at sum av antall type funksjonær ikke summeres til totalt antall valgfunksjonærer.

⁴⁸ *Kommunen fastsetter åpningstider for valgene og om det skal være en eller to valgdager. Kirken følger fastsatte åpningstider. I Oslo var åpningstidene f.eks. 13:00-18:00 på søndag og 09:00-21:00 på mandag, dvs. 17 timer åpningstid. Mindre kommuner har gjerne kortere åpningstid. 12 timer er derfor et forsiktig anslag.

- Stemmegivning i konvolutt i andre kommuner

Ikke tilsvarende endring ved kirkevalget. I stedet:

- Fysisk manntall
- Stemmegivning i urne i den stemmekretsen (delen av soknet) man hører til
- Stemmegivning i konvolutt i andre deler av soknet
- Normalt ikke mulig å stemme i hele kommunen

6 Valgregler

Før valget i 2023 ble det besluttet å dele opp regelverk for kirkelige valg i flere separate regelverk:

- [Forskrift om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet \(kirkevalgreglene\)](#)
- [Forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet](#)
- [Forskrift om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet](#)
- [Forskrift om valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet](#)
- [Særskilte regler for digital forhåndsstemming ved kirkevalg](#)

Argumentet for å dele regelverket opp var at hvert regelsett ville bli mindre omfattende og lettere å finne fram i for dem som skulle bruke det. Vurderingen etter kirkevalget er at det til en viss grad var vellykket å skille det regelverket soknene måtte forholde seg til (regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet) fra reglene for de andre valgene. «Hovedregelverket» ble på den måten mindre omfattende. Det opplevdes likevel for fragmentert når hvert av de andre valgene hadde sine egne regelverk. Det ble vanskeligere å holde oversikt over hvor det var samsvar og hvor det var forskjeller. Det vil derfor være aktuelt til neste valg å slå sammen regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt med valg av døvemenighetenes representant og valg av sørsamisk representant. Da bør disse regelverkene være koordinert der det er mulig.

Det har kommet mange tilbakemeldinger om at regelverket generelt var for omfattende.

Bjergvin bispedømme skriver i sin evaluering at det omfattende regelverket ikke står i rimelig samsvar med omfanget av valgdeltakelsen i Den norske kirke som en medlemsorganisasjon. Hamar bispedømme peker på begrensninger lokalt knyttet til tilgjengelige ressurser for å oppfylle alle krav som regelverket stiller.

Sør-Hålogaland bispedømme opplever at det er vanskelig å formidle informasjon om hele spekteret av oppgaver som skal gjøres i forbindelse med alle faser i valggjennomføringen. Sør-Hålogaland uttrykker også tvil om at de som jobber med valget lokalt, er mottakelig for så mye informasjon, og spør om informasjonsmengden kan føre til at man mister oversikten over hva som faktisk er viktig.

Tunsberg bispedømme mener også at alle kravene i forbindelse med menighetsrådsvalget kan oppleves som overveldende og komplisert. Tunsberg oppfordrer til forenkling av reglene, samtidig som de demokratiske prinsippene ved kirkevalget blir ivarettatt.

eksempler Kirkerådet har mottatt en rekke lignende tilbakemeldinger fra menigheter og fellesråd i forbindelse med gjennomføringen av valget. Det er behov for å forenkle både regelverk og informasjonsmateriell fram mot neste kirkevalg.

7 Valg av menighetsråd

Det ble gjennomført valg av menighetsråd i 1147 sokn, og det ble valgt til sammen 6 999 nye faste medlemmer i menighetsrådene. Hvert råd har mellom fire og ti medlemmer i tillegg til soknepresten. Valget kunne gjennomføres som flertalls- eller forholdstallsvalg. I praksis ble valget gjennomført som flertallsvalg med én liste. Det var bare to sokn – Nordreisa og Lyngen – som gjennomførte menighetsrådsvalget som forholdstallsvalg med flere lister. I Nordreisa ble det stilt to lister – Folkekirkelista og Fellelista. I Lyngen sokn stilte Den frie lista og Kirkelig felleliste. Det var fire sokn som gjennomførte valg uten liste, Vikedal, Imsland, Slagen og Bud sokn, i 2019 var det tre sokn.

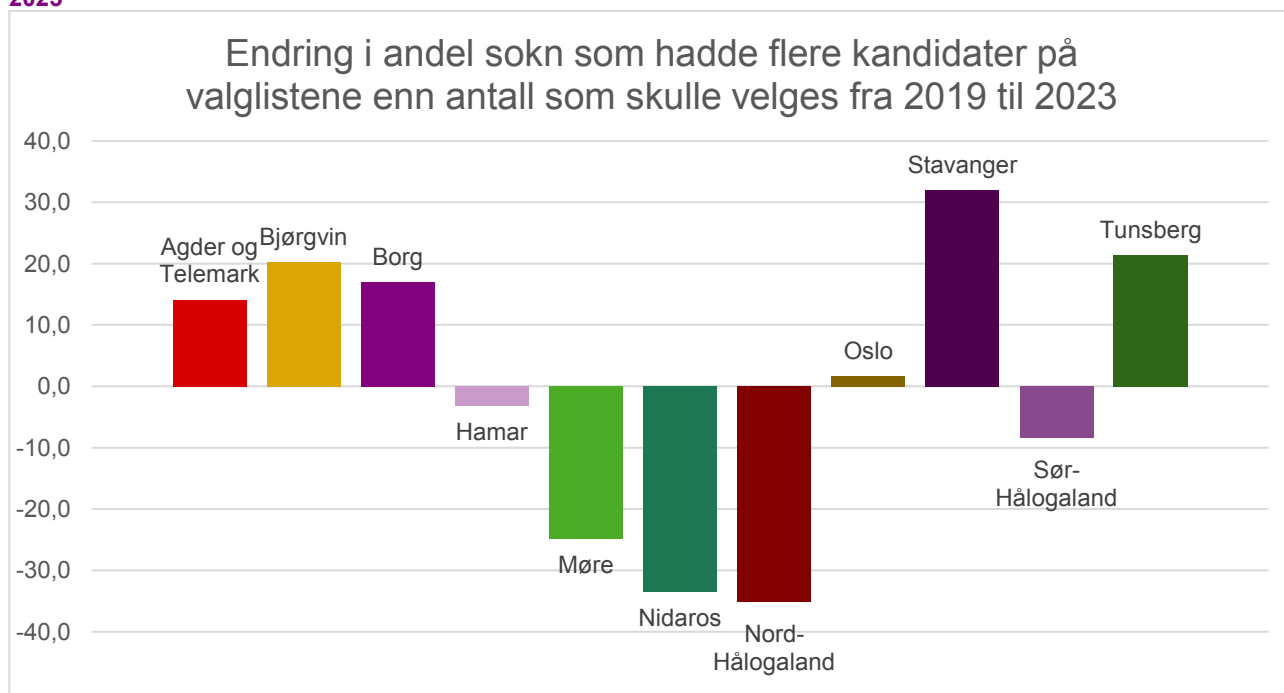
7.1 Antall kandidater på listene

Kirkerådet har fått klare tilbakemeldinger fra både bispedømmer og menigheter om at det var utfordrende å fylle valglistene.

Tabell 10. Andel sokn i prosent med flere kandidater på valglistene enn antall som skulle velges.

Bispedømme	2011	2015	2019	2023	Endring 19 - 23
Agder og Telemark	21,5	34,9	9,1	23,2	14,1
Bjergvin	50,5	48	33	53,2	20,2
Borg	24,1	39,3	13,6	30,6	17,0
Hamar	56,1	54,7	11	7,8	-3,2
Møre	52,6	50,5	31,6	6,8	-24,8
Nidaros	63	56,8	46,8	13,3	-33,5
Nord-Hålogaland	67,2	71,2	49,2	14,1	-35,1
Oslo	13,9	60,7	13,9	15,6	1,7
Stavanger	25	36,4	11,2	43,2	32,0
Sør-Hålogaland	55,2	61	43,4	34,9	-8,5
Tusberg	21,4	29,5	13	34,4	21,4
Totalt	41	49,3	27,8	25,9	-1,9

Figur 12. Endring i andel sokn som hadde flere kandidater på valglistene enn antall som skulle velges fra 2019 til 2023

Tabell 11. Antall sokn med færre, like mange og flere kandidater på valglistene enn antall som skulle velges

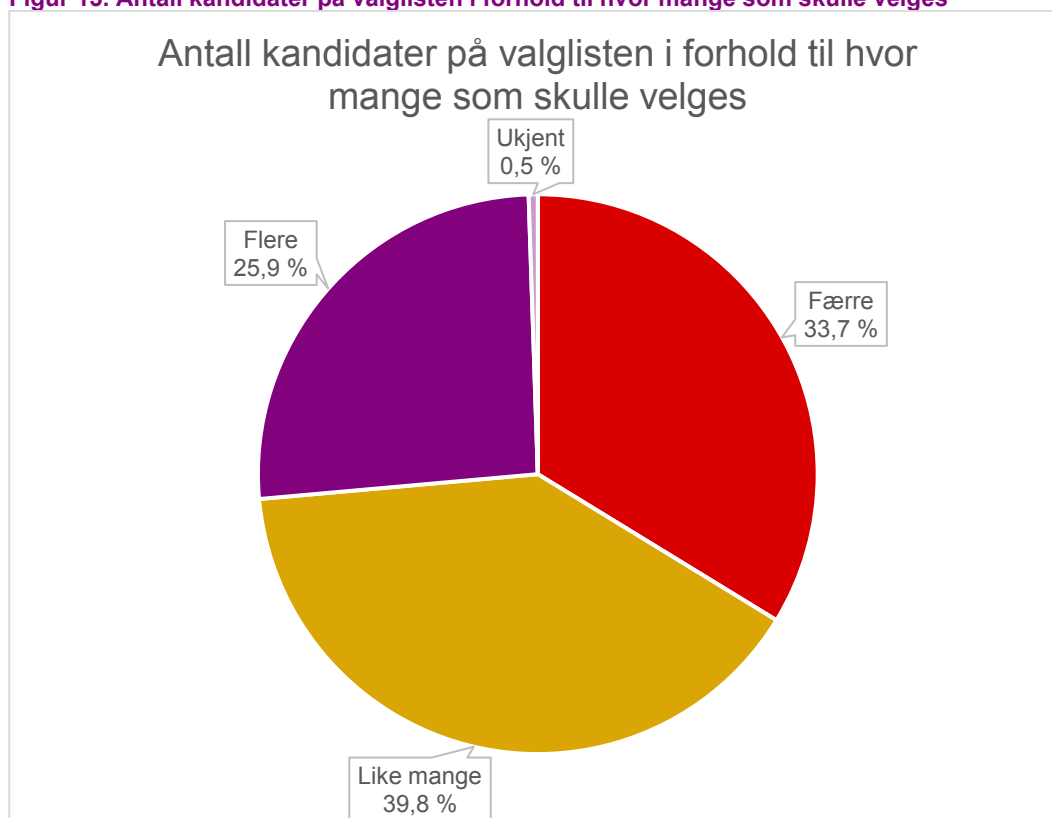
Bispedømme	Antall sokn	Færre	Like mange	Flere	Ukjent
------------	-------------	-------	------------	-------	--------

Agder og Telemark	109	39	53	17	0
Bjergvin	170	57	61	52	0
Borg	102	57	37	8	0
Hamar	160	41	64	55	0
Møre	95	27	45	22	1
Nidaros	118	23	44	51	0
Nord-Hålogaland	62	2	25	33	2
Oslo	59	27	28	4	0
Stavanger	90	53	23	12	2
Sør-Hålogaland	83	19	35	29	0
Tunsberg	99	42	42	14	1
Totalsum	1147	387	457	297	6

Tabell 12. *Andel sokn med færre, like mange og flere kandidater på valglisterne enn antall som skulle velges. Prosent*

Bispedømme	Antall sokn	Andel prosent færre	Andel prosent like mange	Andel prosent flere	Andel prosent ukjent
Agder og Telemark	109	35,8	48,6	15,6	0,0
Bjergvin	170	33,5	35,9	30,6	0,0
Borg	102	55,9	36,3	7,8	0,0
Hamar	160	25,6	40,0	34,4	0,0
Møre	95	28,4	47,4	23,2	1,1
Nidaros	118	19,5	37,3	43,2	0,0
Nord-Hålogaland	62	3,2	40,3	53,2	3,2
Oslo	59	45,8	47,5	6,8	0,0
Stavanger	90	58,9	25,6	13,3	2,2
Sør-Hålogaland	83	22,9	42,2	34,9	0,0
Tunsberg	99	42,4	42,4	14,1	1,0
Totalsum	1147	33,7	39,8	25,9	0,5

Figur 13. Antall kandidater på valglisten i forhold til hvor mange som skulle velges

7.2 Medlemmer i nye menighetsråd

Det er totalt valgt inn flere kvinner enn menn i alle bispedømmer. Størst forskjell mellom andel valgte kvinner og menn ser man i Hamar, Sør-Hålogaland og Tunsberg.

Tabell 13. Kjønnfordeling ved valg av menighetsråd

Bispedømme	Totalt antall valgte faste medlemmer	Andel prosent valgte kvinnelige medlemmer av totalt valgte faste medlemmer	Andel prosent valgte mannlige medlemmer av totalt valgte faste medlemmer
Agder og Telemark	712	53,9	46,1
Bjergvin	1 082	60,6	39,4
Borg	621	60,2	39,8
Hamar	886	64,7	35,3
Møre	562	60,0	40,0
Nidaros	738	60,2	39,8
Nord-Hålogaland	360	60,0	40,0
Oslo	380	57,4	42,6
Stavanger	586	55,5	44,5
Sør-Hålogaland	494	63,8	36,2
Tunsberg	578	62,5	37,5
Totalsum	6 999	60,1	39,9

Siden det totalt var færre menn som ble valgt inn i menighetsråd, viser tabellen endringen fra 2019 til 2023. En liten endring i andel valgte faste medlemmer ser man i Bjergvin, Møre, Nord-Hålogaland, Oslo og Tunsberg, mens endringen er størst og i negativ retning i Sør-Hålogaland. Når det gjelder andel valgte varamedlemmer, kan man se en stor positiv utvikling i Stavanger og ellers positiv utvikling i Borg, Nidaros og Oslo.

Tabell 14. Andel valgte menn ved valg av menighetsråd 2019 og 2023. Prosent

Andel valgte menn	Bispedømme	2019	2023	Endring
Andel valgte mannlige faste medlemmer	Agder og Telemark	41,9	46,1	4,2
	Bjergvin	38,7	39,4	0,7
	Borg	41,2	39,8	-1,4
	Hamar	37,8	35,3	-2,5
	Møre	39,9	40,0	0,1
	Nidaros	43,2	39,8	-3,4
	Nord-Hålogaland	40,9	40,0	-0,9
	Oslo	43,7	42,6	-1,1
	Stavanger	37,7	44,5	6,8
	Sør-Hålogaland	48,3	36,2	-12,1
	Tunsberg	36,7	37,5	0,8
	Totalt			39,9
Andel valgte mannlige varamedlemmer	Agder og Telemark	41,1	38,8	-2,3
	Bjergvin	43	42,0	-1,0
	Borg	40	41,1	1,1
	Hamar	42,3	36,6	-5,7
	Møre	41,9	38,5	-3,4
	Nidaros	35,8	39,3	3,5
	Nord-Hålogaland	38,7	38,2	-0,5
	Oslo	45,6	51,0	5,4
	Stavanger	33	47,6	14,6
	Sør-Hålogaland	39,1	38,8	-0,3
	Tunsberg	39	37,4	-1,6
	Totalt			40,4

Det var en god del menigheter som hadde endret antall fastsatte medlemmer til kirkevalget i 2023 fra tidligere år. I tabell 16 kan man se en oversikt over menighetsråd som har planlagt å endre antall medlemmer til neste valg.

Tabell 15. Endring i antall menighetsrådsmedlemmer

Bispedømme	Sokn	Menighetsrådet har fastsatt at antall medlemmer av rådet skal økes eller reduseres neste periode	Andel prosent som har fastsatt at antall medlemmer i rådet skal økes eller reduseres
Agder og Telemark	109	14	12,8
Bjergvin	170	21	12,4
Borg	102	13	12,7
Hamar	160	8	5,0
Møre	95	9	9,5
Nidaros	118	14	11,9
Nord-Hålogaland	62	14	22,6
Oslo	59	10	16,9
Stavanger	90	6	6,7
Sør-Hålogaland	83	9	10,8
Tunsberg	99	9	9,1
Totalsum	1147	127	11,1

Tabell 16. Antall og andel valgte medlemmer i menighetsråd under 30 år

Bispedømme	Totalt antall valgte faste medlemmer	Antall valgte faste medlemmer under 30 år	Andel valgte faste medlemmer under 30 år. Prosent.
Agder og Telemark	712	26	3,7
Bjergvin	1 082	42	3,9
Borg	621	38	6,1
Hamar	886	17	1,9
Møre	562	13	2,3
Nidaros	738	31	4,2
Nord-Hålogaland	360	20	5,6
Oslo	380	34	8,9
Stavanger	586	38	6,5
Sør-Hålogaland	494	17	3,4
Tunsberg	578	23	4,0
Totalsum	6 999	299	4,3

I tabell 18 ser man en negativ trend i utviklingen av valgte unge medlemmer og varamedlemmer i alle bispedømmer, bortsett fra Nord-Hålogaland som i kirkevalget 2023 har fått flere unge medlemmer i menighetsrådet enn i 2019.

Tabell 17. Utvikling i andel valgte medlemmer og varamedlemmer under 30 år. Prosent.

Valgte under 30 år	Bispedømme	2015	2019	2023	Endring 19 – 23
Andel valgte faste medlemmer som var under 30 år	Agder og Telemark	5,1	4,2	3,7	-0,5
	Bjergvin	6	5,3	3,9	-1,4
	Borg	7,2	6,8	6,1	-0,7
	Hamar	3	2,7	1,9	-0,8
	Møre	4,1	3	2,3	-0,7
	Nidaros	5,5	5,1	4,2	-0,9
	Nord-Hålogaland	5,8	4,3	5,6	1,3
	Oslo	11,5	10,6	8,9	-1,7
	Stavanger	7,8	7	6,5	-0,5
	Sør-Hålogaland	4,8	3,9	3,4	-0,5
	Tunsberg	6,7	3	4,0	1,0
	Totalt	5,8	4,9	4,3	-0,6
	Andel valgte varamedlemmer som var under 30 år	Agder og Telemark	2,8	4	3,7
Bjergvin		4,8	4,7	3,6	-1,1
Borg		1,5	4,6	3,8	-0,8
Hamar		4	3,6	4,3	0,7
Møre		3,5	5	4,6	-0,4
Nidaros		4,1	4,2	4,1	-0,1
Nord-Hålogaland		5,2	5,4	5,1	-0,3
Oslo		1,8	2	0,4	-1,6
Stavanger		6,4	5,7	5,1	-0,6
Sør-Hålogaland		5,3	5,4	3,4	-2,0
Tunsberg		3,3	3	2,4	-0,6
Totalt		3,9	4,3	3,8	-0,5

7.3 Sperregrense ved valg av menighetsråd

Ved valgoppgjør i menighetsrådsvalg gjennomført som flertallsvalg (en liste), skal man ta utgangspunkt i personstemmene gitt til kandidatene. Sør-Hålogaland bispedømme videreformidler følgende tilbakemelding fra «noen lokalt engasjerte»:

Mangelfull informasjon om konsekvenser av kumuleringer

Av valgreglens valghåndbokas s. 84ff framkommer det at det kreves kumulering fra 5 % av velgerne for at kumuleringene skal ha effekt på resultatet. Klagerne ser imidlertid på dette som en obskur bestemmelse. Selv om den har vært praktisert også ved tidligere kirkevalg, skisserer den en praksis som ikke foreligger ved tilsvarende valg, der samtlige kumuleringer vil spille inn på resultatet.

I dette tilfellet slår dette særskilt skjevt ut for de nederste på lista – det vil si de supplerende kandidatene, samt de to nederste på nominasjonskomiteens originale liste.

Klagerne respekterer regelen som sådan, men mener at velgerne i de tilfeller der supplerende nominasjon finner sted, burde bli informert om den – fortrinnsvis på selve stemmeseddelen og malen til denne, sekundært i informasjonen til velgerne. Det ville kunne ha medført flere kumuleringer, og dermed et annet resultat.»

7.4 Stemmesedler

For valg av menighetsråd var det valgstyret som skulle sørge for at stemmesedler ble produsert. Dette ble gjort ved at automatisk genererte stemmesedler kunne lastes ned på alle språk fra kirkevalget.no. Da denne funksjonaliteten ble tilgjengeliggjort, ble det klart at de automatisk genererte stemmesedlene hadde for små marger til å kunne skrives ut på en del ordinære kontorskrivere, men dette ble rettet før perioden for forhåndsstemmegeving åpnet.

8 Valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Det er 77 leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet som velges direkte av de leke kirkemedlemmene gjennom flertalls- etter forholdstallsvalg. I hvert bispedømme var det tre eller fire valglistene. Det medførte at valget ble gjennomført som forholdstallsvalg i alle bispedømmer.

8.1 Nominasjonsprosessen og godkjenning av listeforslag

8.1.1 Valg av nominasjonskomité

Ifølge kirkevalgreglene skulle det innen 1. februar 2023 velges en nominasjonskomité i hvert bispedømme for valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgrådet skulle i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd i prostiet til et valg møte for å velge nominasjonskomité i bispedømmet. Hvert menighetsråd i prostiet hadde én stemme. Valgrådet i bispedømmet måtte foreta valgoppgjør etter at alle valg møtene i prostiene ble gjennomført for å sikre den regelfestede kjønnsbalansen på minst 40 prosent.

Kirkerådet fikk flere tilbakemeldinger fra bispedømmene om at de opplevde lite engasjement fra menighetsråd i dette arbeidet.

Agder og Telemark bispedømme formidlet at de fleste som møtte opp, var lite forberedt og hadde få kandidater som var forespurt på forhånd. Hamar bispedømme pekte på misforståelser knyttet til valg møtets funksjon; at det ikke var klarhet i hvilke formelle valg som skulle foretas, og hvordan stemmetallene skulle påvirke den endelige kåringen av kandidatene på valglisten i forbindelse med kravet om kjønnsbalanse. Hamar opplevde også arbeidet med nominasjonen som relativt ressurskrevende. Møre bispedømme hadde inntrykk av at mange vegret seg for å ta på seg et ekstra verv i tillegg til å sitte i menighetsråd eller fellesråd.

8.1.2 Nominasjonskomiteenes arbeid

Tabell 18. Antall innkomne forslag til nominasjonskomiteene ved valg av leke medlemmer

Bispedømme	Antall innkomne forslag til nominasjonskomiteen
Agder og Telemark	14
Bjergvin	23
Borg	17 (fra 8 av 102 sokn)
Hamar	6
Møre	2
Nidaros	6 (inkludert én som ikke ønsket å stille)
Nord-Hålogaland	12
Oslo	6
Stavanger	6
Sør-Hålogaland	8
Tunsberg	27

Hvert medlem i nominasjonskomiteen kan foreslå en kandidat. Når det kommer inn få forslag fra menighetsråd, blir disse forslagene avgjørende for listen.

Sør-Hålogaland bispedømme hevdet på bakgrunn av få innkomne forslag til kandidater generelt at det ikke burde vært stilt slike begrensninger, men heller vært en mulighet til å foreslå et fritt antall kandidater. Sør-Hålogaland påpekte også at det har vært utfordrende å få kandidater født mellom 1965 og 1995 til å stille på listen. Det har resultert i at kandidater i denne aldersgruppen helt mangler på listen.

8.1.3 Godkjenning av listeforslag

Listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent andel kandidater under 30 år og kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet.

Kirkerådet gjennomførte to digitale informasjonsmøter høsten 2022 med representanter for nomineringsgruppene og Nominasjonskomiteens liste som skulle stille til kirkevalget 2023. På møtene ble frister for registrering av gruppene og frister for søknad om intensjons- og listestøtte gjennomgått, i tillegg til kravene til listeforslag og fristen for innlevering av forslaget. Informasjonen ble etter møtene sendt på e-post til de påmeldte deltakerne.

Lister ble godkjent i alle bispedømmer.

Oslo bispedømme uttalte i sin evalueringsrapport at det var nødvendig å be Bønnelista, Frimodig kirke og Nominasjonskomiteens liste om å justere sine listeforslag etter innleveringsfristen for å bringe listene i samsvar med krav om kjønnsfordeling og andel unge på listen. Møre bispedømme pekte også på at flere av de innkomne listeforslagene var mangelfulle, og at listenes tillitsvalgte ikke hadde kjennskap til kravene til listeforslag. Møre oppfordret Kirkerådet til å kommunisere bedre ut til nomineringsgruppene til neste valg.

8.2 Valgresultater etter bispedømme

Ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet ble det valgt inn ni medlemmer fra Bønnelista, sju medlemmer fra Frimodig kirke, 26 medlemmer fra Nominasjonskomiteens liste og 35 medlemmer fra Åpen folkekirke. I tillegg stilte Bønnelista og Frimodig kirke en fellesliste i Tunsberg, hvor ytterligere en representant fra Bønnelista ble valgt inn.

Tabell 19. Valgresultat fordelt på lister. Prosent av avgitte stemmer, antall mandater i parentes. Blanke og forkastede stemmer er ikke inkludert

Bispedømme	Bønnelista	Frimodig kirke	Nominasjonskomiteens liste	Åpen folkekirke	Bønnelista og Frimodig kirke (listesamarbeid)
Agder og Telemark	11,3 (1)	11,3 (1)	33,7 (2)	43,6 (3)	
Bjørgvin	9,6 (1)	14,5 (1)	34,7 (2)	41,3 (3)	
Borg	11,7 (1)	7,4 (1)	34,3 (2)	46,6 (3)	
Hamar	9,2 (1)		37,9 (3)	52,9 (3)	
Møre	9,0 (1)	15,7 (1)	30,7 (2)	44,6 (3)	
Nidaros	9,0 (1)	7,4	44,7 (3)	38,9 (3)	
Nord-Hålogaland	9,0 (1)	13,5 (1)	32,8 (2)	44,8 (3)	
Oslo	6,4	6,9 (1)	33,9 (2)	52,8 (4)	
Stavanger	14,8 (1)	22,2 (1)	24,0 (2)	39,0 (3)	
Sør-Hålogaland	10,5 (1)		42,9 (3)	46,6 (3)	
Tunsberg			38,1 (3)	49,1 (3)	12,8 (1)
Totalt	9,3 (9)	9,4 (7)	34,8 (26)	45,4 (34)	1,1 (1)

Kilde: Valgmodulen/Kirkerådet.

8.2.1 Valgresultater i Agder og Telemark bispedømme

I Agder og Telemark fikk Nominasjonskomiteens liste to mandater, mens Bønnelista fikk ett mandat. Begge listene endte med like mange representanter som ved valget i 2019. Frimodig kirke stilte med liste for første gang og fikk også en representant. Åpen folkekirke fikk flest stemmer og fikk inn tre representanter, noe som er en nedgang med én representant fra valget i 2019.

8.2.2 Valgresultater i Bjørgvin bispedømme

I Bjørgvin fikk Nominasjonskomiteens liste to mandater. Dette er en nedgang med ett mandat fra valget i 2019. Både Bønnelista og Frimodig kirke fikk én representant i bispedømmerådet. Åpen folkekirke fikk flest stemmer og tre representanter.

8.2.3 Valgresultater i Borg bispedømme

Nominasjonskomiteens liste fikk to mandater, mens både Bønnelista og Frimodig kirke fikk ett mandat hver. For Nominasjonskomiteen og Bønnelista er dette like mange representanter som ved forrige valg. Åpen folkekirke mistet en representant fra valget i 2019, men ble den største listen i Borg og endte opp med tre representanter.

8.2.4 Valgresultater i Hamar bispedømme

I Hamar fikk både Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirke tre mandater. Dette er en oppgang med ett mandat for Nominasjonskomiteens liste, mens Åpen folkekirke fikk ett mandat mindre enn ved valget i 2019. Selv om mandatfordeling ble lik mellom Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirke, var det Åpen folkekirke som fikk flest stemmer. Bønnelista fikk ett mandat, slik det også var ved valget i 2019. Frimodig kirke stilte ikke liste i Hamar.

8.2.5 Valgresultater i Møre bispedømme

I Møre fikk Nominasjonskomiteens liste to mandater, noe som er en nedgang med ett mandat fra valget i 2019. Bønnelista beholdt sitt ene mandat. Frimodig kirke fikk også ett mandat. Åpen folkekirke fikk høyest oppslutning i Møre og beholdt sine tre mandater.

8.2.6 Valgresultater i Nidaros bispedømme

I Nidaros var det Nominasjonskomiteens liste som fikk flest stemmer og tre mandater. Bønnelista fikk ett mandat. Frimodig kirke stilte også liste, men fikk ingen mandater. Åpen folkekirke fikk nest flest stemmer og tre mandater. Mandatfordelingen i Nidaros ble lik som ved valget i 2019.

8.2.7 Valgresultater i Nord-Hålogaland bispedømme

I Nord-Hålogaland fikk Nominasjonskomiteens liste to mandater, noe som er likt med valget i 2019. Bønnelista fikk også ett mandat, det samme som ved forrige valg. Frimodig kirke stilte med liste for første gang og fikk ett mandat. Åpen folkekirke fikk tre mandater, noe som er en nedgang fra valget i 2019, da de fikk fire.

8.2.8 Valgresultater i Oslo bispedømme

Valget 2023 var det første valget der flere enn to lister stilte. I 2015 og 2019 var det bare Nominasjonskomiteen og Åpen folkekirke som stilte liste. I 2023 stilte både Bønnelista og Frimodig kirke i Oslo. I Oslo fikk Nominasjonskomiteens liste to mandater, som er en nedgang med ett mandat fra valget i 2019. Bønnelista fikk færrest stemmer og ingen mandater. Frimodig kirke fikk ett mandat. Åpen folkekirke ble igjen listen med flest stemmer og fikk fire mandater, like mange som i 2019.

8.2.9 Valgresultater i Stavanger bispedømme

I Stavanger stilte alle fire listene. Nominasjonskomiteens liste mistet ett mandat fra valget i 2019 og endte med to mandater. Bønnelista beholdt sitt ene mandat. Frimodig kirke stilte med liste for første gang i Stavanger og endte også med ett mandat. Åpen Folkekirke fikk høyest oppslutning og beholdt sine tre mandater.

8.2.10 Valgresultater i Sør-Hålogaland bispedømme

Åpen folkekirke fikk flest stemmer og beholdt sine tre mandater fra valget i 2019. Nominasjonskomiteens liste fikk nest flest stemmer og tre mandater, en nedgang fra valget i 2019 der den fikk flest stemmer og fire mandater. Bønnelista stilte for første gang liste i Sør-Hålogaland og fikk ett mandat. Frimodig kirke stilte ikke liste i Sør-Hålogaland.

8.2.11 Valgresultater i Tunsberg bispedømme

I Tunsberg var det tre lister. Nominasjonskomiteen og Åpen folkekirke hadde egne lister, mens Bønnelista og Frimodig kirke hadde listesamarbeid og stilte med en felles liste. Nominasjonskomiteens liste fikk tre mandater, noe som er ett mandat mer enn ved valget i 2019. Bønnelista og Frimodig kirke (listesamarbeid) fikk ett mandat. Åpen folkekirke fikk tre mandater, en nedgang med ett mandat fra 2019.

8.3 Betydningen av personvalgeregler

Ved kirkevalget i 2023 var det ulike regler for personstemmer for de ulike listene.

Nominasjonskomiteens liste hadde en sperregrense hvor kandidater på listen måtte oppnå et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall for å bli kåret etter personstemmer. Det betyr at hvis 100 personer stemte på en liste, måtte minst fem personer sette kryss ved kandidaten for at disse personstemmene skulle telle. Kandidater som ikke fikk fem prosent personstemmer, ble kåret etter rekkefølgen de hadde på listen.

Lister fra nomineringsgrupper hadde mulighet til å gi inntil to kandidater (de to første på lista) et stemmetillegg. Dette ga et tillegg på personlig stemmetall på 25 prosent av antallet stemmesedler til listen. Det betyr at hvis 100 personer stemte på listen, fikk kandidaten med stemmetillegg 25 ekstra personstemmer.

Alle listene benyttet seg av muligheten til å gi stemmetillegg til de to øverste kandidatene, bortsett fra Bønnelista i Møre og i Sør-Hålogaland. I Møre ga de ikke stemmetillegg til hverken første- eller andrekandidaten, og i Sør-Hålogaland ga de stemmetillegg kun til førstekandidaten.

8.3.1 Sperregrense

I dette avsnittet er det gjort en beregning av hvordan reglene om personvalg (sperregrensen) har påvirket valgresultatet i hvert enkelt bispedømme.

Tabell 20. Konsekvenser av sperregrensen i det enkelte bispedømmet

Bispedømme	Alle faste over sperregrensen	Alle vara over sperregrensen	Endrede medlemmer uten sperregrense
Agder og Telemark	Ja	Nei	To vara
Bjørgvin	Ja	Nei	En vara
Borg	Ja	Nei	To vara
Hamar	Ja	Nei	Ingen endring
Møre	Ja	Nei	Ingen endring
Nidaros	Ja	Nei	En vara
Nord-Hålogaland	Ja	Nei	En vara
Oslo	Ja	Ja	Ingen endring
Sør-Hålogaland	Ja	Nei	En vara
Stavanger	Ja	Nei	En vara
Tunsberg	Ja	Nei	To vara

Sperregrensen har slått ut forskjellig i de ulike bispedømmene. Alle som ble valgt til faste medlemmer i sine bispedømmer, har kommet over sperregrensen. Sperregrensen har derfor kun hatt innvirkning på valg av varamedlemmer. I Oslo kom alle som ble valgt til medlem og varamedlem, over sperregrensen, og den hadde ingen innvirkning på valgresultatet. I to bispedømmer, Hamar og Møre, hadde ikke sperregrensen innvirkning på hvem som ble valgt til vara, selv om ikke alle som ble valgt, havnet over sperregrensen. I fem av bispedømmene ville ett varamedlem blitt byttet ut hvis det ikke var sperregrense. I tre bispedømmer ville to varamedlemmer blitt byttet ut.

8.3.1.1 Agder og Telemark

Alle som ble valgt som faste medlemmer fra Nominasjonskomiteens liste, havnet over sperregrensen. Dette gjelder også tre av de fem som ble valgt til vara. De to siste varaplassene ville blitt byttet ut dersom det ikke hadde vært sperregrense. Den eneste unge kandidaten som ble valgt inn fra Nominasjonskomiteens liste, ble valgt som femte vara. Hadde det ikke vært en sperregrense, ville kandidaten falt ut, og en ikke-ung kandidat ville blitt valgt inn.

8.3.1.2 Bjørgvin

I Bjørgvin kom de to som ble valgt til faste medlemmer og første, andre og tredje vara over sperregrensen. Fjerde og femte vara havnet under sperregrensen. Det siste varamedlemmet ville blitt byttet ut om det ikke hadde vært for sperregrensen. Nominasjonskomiteens liste fikk valgt inn en ung kandidat som andre vara. Sperregrensen hadde ingen innvirkning på resultatet for unge kandidater i Bjørgvin

8.3.1.3 Borg

På Nominasjonskomiteens liste i Borg kom fire kandidater over sperregrensen. Disse ble kåret etter antall stemmer. De tre siste varaene ble kåret etter rekkefølgen de hadde på listen i utgangspunktet. Hadde det ikke vært sperregrense, hadde to varamedlemmer blitt byttet ut.

Første vara var eneste valgte under 30 år. Hadde ikke Nominasjonskomiteens liste operert med en sperregrense, ville de fått valgt inn ytterligere ett varamedlem som var å regne som ung kandidat.

8.3.1.4 Hamar

Seks kandidater på Nominasjonskomiteens liste kom over sperregrensen. Dette gjaldt tre valgte og første, andre og tredje vara. Hadde det ikke vært for sperregrensen, ville ingen av de som kom under og ble valgt til vara, blitt byttet ut. Rekkefølgen på varaene ville imidlertid blitt endret noe. Nominasjonskomiteens liste i Hamar fikk innvalgt en ung kandidat som fast medlem, samt en vara.

8.3.1.5 Møre

I Møre fikk Nominasjonskomiteens liste valgt inn to faste medlemmer og fem varamedlemmer. Alle innvalgte, med unntak av femte vara, kom over sperregrensen. Sperregrensen hadde allikevel ingen innvirkning på hvilke kandidater som ble valgt inn. I Møre ble det valgt inn en ung kandidat som fjerde vara.

8.3.1.6 Nidaros

I Nidaros kom alle de tre kandidatene som ble valgt til faste medlemmer fra Nominasjonskomiteens liste, over sperregrensen. Det gjorde også første, andre og tredje vara. Hadde det ikke vært sperregrense, ville et av varamedlemmene blitt byttet ut. Sperregrensen til Nominasjonskomiteens liste hadde ingen innvirkning på plasseringen til de unge kandidatene som ble valgt til varamedlemmer. Disse ble henholdsvis andre og fjerde vara.

8.3.1.7 Nord-Hålogaland

I Nord-Hålogaland var det seks kandidater på Nominasjonskomiteens liste som kom over sperregrensen. Det vil si, de to som ble valgt til faste medlemmer, og fire varamedlemmer. Det var kun det siste varamedlemmet som ble valgt inn, som ikke havnet over sperregrensen. Hadde det ikke vært sperregrense, ville denne personen, som også var en ung kandidat, blitt byttet ut. De fikk innvalgt en ung kandidat som fast medlem.

8.3.1.8 Oslo

I Oslo kom sju kandidater på Nominasjonskomiteens liste over sperregrensen. Det betyr at alle de som ble valgt som faste og vara fra Nominasjonskomiteens liste, var over sperregrensen.

8.3.1.9 Stavanger

De to som ble valgt som faste medlemmer fra Nominasjonskomiteens liste, kom over sperregrensen. Det gjorde også de som ble valgt til første, andre og tredje vara. Hadde det ikke vært sperregrense, ville femte vara, som var en ung kandidat, blitt byttet ut. Nominasjonskomiteens liste hadde en ung kandidat på tredje plass som endte som fjerde vara.

8.3.1.10 Sør-Hålogaland

De tre som ble valgt til faste medlemmer fra Nominasjonskomiteens liste, kom over sperregrensen. Det samme gjaldt de som ble valgt til første, andre og tredje vara. Hadde ikke Nominasjonskomiteens liste operert med sperregrense, ville et av varamedlemmene blitt byttet ut. En ung kandidat ble valgt til fast medlem. Nominasjonskomiteens liste fikk også valgt inn en ung kandidat som varamedlem. De ville også fått innvalgt enda en ung kandidat som varamedlem hvis det ikke var for sperregrensen.

8.3.1.11 Tunsberg

Fem kandidater på Nominasjonskomiteens liste kom over sperregrensen, tre medlemmer og første og andre vara. Hadde det ikke vært sperregrense, hadde to varamedlemmer blitt byttet ut. Nominasjonskomiteen fikk innvalgt en ung kandidat som fast medlem. Nominasjonskomiteens liste fikk også valgt inn to unge varamedlemmer. Disse ville også blitt valgt hvis det ikke var sperregrense. Stemmetillegg

8.3.2 Stemmetillegg

Stemmetillegg innebærer at inntil to av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg i sitt personlige stemmetall på 25 prosent av det antallet stemmesedler som listen mottar ved valget. Det er listestillerne som avgjør om de vil gi stemmetillegg eller ikke, og om det skal gis til den øverste listekandidaten eller til de to øverste listekandidatene.

Kandidater som gis et slikt stemmetillegg, skal stå først (øverst) på listeforslaget og med uthevet skrift.

Nominasjonskomiteens liste har ikke anledning til å gi stemmetillegg.

Når man ser på hva som ville skjedd uten stemmetillegget, kan det være verdt å påpeke at noen velgere kan ha stemt annerledes fordi stemmetillegget var der. En kan for eksempel tenke seg at en del

velgere har valgt å gi personstemme til kandidater uten stemmetillegg, fordi man regnet med at de med stemmetillegg var sikret plass uansett. Derfor kan man ikke vite at utfallet beskrevet her som «uten stemmetillegg» ville blitt det faktiske resultatet, hvis valget ble gjennomført uten mulighet for stemmetillegg.

Det er ingen tilfeller av at de som fikk stemmetillegg, er blitt forbigått av andre uten stemmetillegg. Dette kan være et tegn på at stemmetillegget er et sterkt virkemiddel for å få inn toppkandidatene.

Når stemmetillegget tas bort, er det likevel toppkandidater som blir valgt først i halvparten av tilfellene. 14 av 27 listetopper fra listene som fikk valgt inn minst ett medlem, hadde også endt på førsteplass uten stemmetillegget.

Det er kun to tilfeller der den som havnet på første plass, ikke ville blitt valgt, hvis stemmetillegget ble tatt bort.

På syv lister er det andrekandidaten som endte på førsteplass. Disse ville også havnet over førstekandidaten hvis man trakk fra stemmetillegget.

I fire tilfeller der andrekandidaten ble valgt til fast medlem, ville de uten stemmetillegg endt som varamedlemmer.

På ti av de 27 listene som fikk innvalgt minst ett medlem, får det ingen konsekvens for hvem som blir valgt, og rekkefølgen på varamedlemmene hvis stemmetillegget blir tatt bort.

8.3.2.1 Agder og Telemark

Bønnelista hadde to kandidater med stemmetillegg og fikk inn førstekandidaten. Andrekandidaten ble valgt til første vara. Dette ble utfallet etter loddtrekning da det ble stemmelikhet mellom de to toppkandidatene. Stemmetillegget fikk ingen konsekvenser for valgresultatet til Bønnelista.

Frimodig kirkes to kandidater med stemmetillegg havnet på første- og andreplass på listen, og dermed ble førstekandidaten valgt inn som fast medlem, mens andrekandidaten ble første vara. Stemmetillegget hadde heller ikke her innvirkning på valgresultatet.

Åpen folkekirkes to kandidater med stemmetillegg ville begge blitt valgt til faste medlemmer uten stemmetillegg. Kandidaten på tredjeplass på listen ville endt på førsteplass.

8.3.2.2 Bjørgvin

I Bjørgvin ga Bønnelista, Frimodig kirke og Åpen folkekirke sine to toppkandidater stemmetillegg.

Hvis man tar bort stemmetillegget, blir valgresultatet helt likt for Bønnelista. Den hadde to kandidater med stemmetillegg og fikk inn førstekandidaten.

Frimodig kirke hadde to kandidater med stemmetillegg. Der fikk kandidaten på andreplass flere stemmer enn kandidaten på førsteplass og ble dermed valgt inn som fast medlem. Hadde det ikke vært stemmetillegg, ville kandidaten som havnet på tredjeplass blitt valgt som fast medlem. Kandidatene med stemmetillegg ville dermed falt ned en plass på listen, til henholdsvis første og andre vara.

Fra Åpen folkekirke fikk kandidaten på andreplass flere stemmer enn kandidaten på førsteplass (de hadde begge stemmetillegg). Kandidatene med stemmetillegg ble begge valgt til fast medlem. Uten stemmetillegg ville kandidaten på andreplass fortsatt blitt valgt til fast medlem, mens kandidaten på førsteplass ville endt som femte vara. Første vara ville uten stemmetillegg rykket opp til tredje plass og dermed blitt innvalgt som fast medlem.

8.3.2.3 Borg

Bønnelista i Borg hadde to med stemmetillegg og fikk inn førstekandidaten. Andrekandidaten ble valgt til første vara. Stemmetillegget hadde ingen innvirkning på resultatet til Bønnelista.

Frimodig kirke hadde også stemmetillegg til sine to toppkandidater som endte henholdsvis som fast medlem og første vara. Stemmetillegget hadde heller ikke innvirkning på resultatet til Frimodig kirke.

Åpen folkekirkes to kandidater med stemmetillegg ble begge valgt. Stemmetillegget fikk heller ikke innvirkning på resultatet for listen til Åpen folkekirke.

8.3.2.4 Hamar

I Hamar var det to lister med stemmetillegg – Bønnelista og Åpen folkekirke. Frimodig kirke stilte ikke liste i Hamar.

Bønnelista hadde to kandidater med stemmetillegg. Førstekandidaten ble valgt til fast medlem, og andrekandidaten ble valgt til første vara. Stemmetillegget hadde ingen innvirkning på valget av fast medlem. Kandidaten som ble valgt til første vara, ville uten stemmetillegg endt som fjerde vara.

Åpen folkekirke hadde også to kandidater med stemmetillegg, og de ble begge valgt til faste medlemmer. Førstekandidaten som endte på andreplass, ville uten stemmetillegg blitt valgt til første vara. Andrekandidaten som endte på førsteplass, ville blitt valgt til fast medlem selv uten stemmetillegg, men rangeringen ville blitt annerledes.

8.3.2.5 Møre

Bønnelista ga ingen av sine kandidater stemmetillegg i Møre.

Frimodig kirke hadde to kandidater med stemmetillegg og fikk inn førstekandidaten.

Åpen folkekirke hadde to kandidater med stemmetillegg og fikk inn tre kandidater. Hvis man tar bort stemmetillegget, blir valgresultatet helt likt.

8.3.2.6 Nidaros

For Bønnelista hadde stemmetillegget til de to øverste kandidatene på lista ingen innvirkning på resultatet. Rangeringen ville vært den samme. Førstekandidaten ble valgt til fast medlem, og andrekandidaten ble første vara.

Frimodig kirke hadde to kandidater med stemmetillegg. Listen mottok ikke nok stemmer til å få innvalgt noen kandidater.

Åpen folkekirke ga stemmetillegg til sine to toppkandidater som begge ble valgt til faste medlemmer. Den som var rangert som nummer to, endte på førsteplass, og den som ble rangert som nummer en, endte på andreplass. Stemmetillegget hadde ikke innvirkning på hvem som ble valgt inn som faste medlemmer fra Åpen folkekirke, men rangeringen av de tre kandidatene som ble valgt til faste medlemmer, ville blitt endret.

8.3.2.7 Nord-Hålogaland

Bønnelista hadde to kandidater med stemmetillegg. Hvis en tar bort stemmetillegget, ville det ikke hatt innvirkning på resultatet. Andrekandidaten fikk flere personstemmer enn førstekandidaten og ble dermed Bønnelistas eneste faste medlem i Nord-Hålogaland. Førstekandidaten endte som første vara.

For Frimodig kirke hadde ikke stemmetillegget innvirkning på hvilken kandidat som ble valgt til fast medlem. Andrekandidaten som ble valgt til første vara, ville uten stemmetillegg ikke blitt valgt.

Åpen folkekirke hadde to kandidater med stemmetillegg. Begge disse endte med å bli valgt og ble dermed to av Åpen folkekirkes tre medlemmer i Nord-Hålogaland. Andrekandidaten endte på førsteplass og ville også uten stemmetillegg blitt valgt til fast medlem. Førstekandidaten ville uten stemmetillegg blitt valgt til første vara, og det ville dermed blitt en endring i de faste medlemmene.

8.3.2.8 Oslo

Bønnelista hadde to som fikk stemmetillegg, men ingen av de oppnådde nok stemmer til å bli valgt.

De to med stemmetillegg på Frimodig kirkes liste ble valgt til henholdsvis første vara og fast medlem. Det vil si at andre plass på lista rykket opp til førsteplass. Den som havnet på førsteplass og dermed ble valgt til fast medlem, ville også blitt valgt om det ikke var for stemmetillegget. Andre plass, som dermed ble valgt til første vara, ville endt som fjerde vara hvis det ikke var for stemmetillegget. Tredje og fjerde vara ville rykket opp en plass hver.

De to med stemmetillegg på Åpen folkekirkes liste ble valgt som nr. 1 og 2. Den som ble valgt på førsteplass, ville uten stemmetillegget fortsatt blitt valgt som fast medlem, men rekkefølgen ville blitt endret. Kandidaten ville da havnet på tredje plass. Andre plass på lista ville uten stemmetillegget rykket ned til sjuendeplass og blitt tredje vara. Femteplass ville rykket opp fra første vara til fast medlem.

8.3.2.9 Stavanger

I Stavanger var det tre lister med stemmetillegg: Bønnelista, Frimodig kirke og Åpen folkekirke.

De to toppkandidatene til Bønnelista hadde begge stemmetillegg og ble valgt til fast medlem og første vara. Hvis man tar bort stemmetillegget, ville valgresultatet blitt helt likt for Bønnelista.

Hvis man ser bort fra stemmetillegget de to øverste kandidatene til Frimodig kirke fikk, ville førstekandidaten fortsatt kommet på førsteplass og blitt valgt til fast medlem. Andrekandidaten, som endte som første vara, ville derimot byttet plass med andre vara.

Åpen folkekirkes to kandidater med stemmetillegg endte begge med å bli valgt som faste medlemmer. Begge kandidatene ville fortsatt blitt valgt som faste medlemmer uten stemmetillegg. Den som havnet på tredje plass, ville endt på førsteplass, og de to kandidatene med stemmetillegg ville kommet på andre- og tredje plass.

8.3.2.10 Sør-Hålogaland

I Sør-Hålogaland ga Bønnelista kun stemmetillegg til sin første kandidat, som også ble valgt til fast medlem. Kandidaten hadde ikke blitt valgt til fast medlem hvis det ikke var for stemmetillegget, men endt som fjerde vara.

Fra Åpen folkekirke ville toppkandidaten som fikk stemmetillegg, endt på førsteplass og dermed blitt valgt til fast medlem, også uten stemmetillegg. Andrekandidaten som også fikk stemmetillegg, ville ikke blitt valgt til fast medlem dersom det ikke var for stemmetillegget. Kandidaten hadde uten stemmetillegget rykket ned til andre vara.

8.3.2.11 Tunsberg

I Tunsberg stilte ikke Bønnelista og Frimodig kirke med egne lister, men hadde listesamarbeid. Listas to kandidater med stemmetillegg endte som nummer en og to og ble dermed valgt som fast medlem og første vara. Hvis en tar bort stemmetillegget, ville tredje plassen på lista endt som fast medlem, førsteplassen som første vara og andre plassen som andre vara.

Åpen folkekirkes to kandidater med stemmetillegg ble begge valgt inn som faste medlemmer. Disse havnet med stemmetillegg på første- og andre plass. Hadde det ikke vært for stemmetillegget, ville den som endte som nummer tre, rykket opp til førsteplass på lista, og førsteplass rykket ned til andre plass. Kandidaten som kom på andre plass, ville uten stemmetillegg endt på åttendeplass og med det blitt valgt som fjerde vara.

8.4 Ungdomsrepresentasjon i bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkemøtet har lenge hatt en målsetning om minst 20 prosent representasjon av unge under 30 år i alle råd, møter og utvalg i Den norske kirke. Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet var det et krav om at alle listeforslag måtte inneholde minst 20 prosent unge under 30 år for å kunne bli godkjent.

Tabell 21. Antall unge kandidater under 30 år på valglister

Bispedømme	Bønnelista	Frimodig kirke	Nominasjonskomiteens liste	Åpen folkekirke	Bønnelista og Frimodig kirke (listesamarbeid)
------------	------------	----------------	----------------------------	-----------------	---

Agder og Telemark	2 av 7	2 av 10	3 av 15	3 av 15	
Bjergvin	2 av 9	2 av 8	3 av 14	4 av 17	
Borg	2 av 10	2 av 7	2 av 10	5 av 15	
Hamar	2 av 9	Ingen liste	2 av 10	5 av 18	
Møre	2 av 9	3 av 12	2 av 10	3 av 15	
Nidaros	2 av 9	2 av 7	3 av 15	3 av 15	
Nord-Hålogaland	2 av 6	3 av 10	3 av 12	5 av 18	
Oslo	3 av 9	3 av 7	3 av 14	4 av 15	
Sør-Hålogaland	2 av 7	Ingen liste	3 av 14	3 av 14	
Stavanger	2 av 9	2 av 7	4 av 12	4 av 18	
Tunsberg			3 av 14	3 av 15	2 av 10

Etter godkjenningen inneholdt alle valglistene det nødvendige kravet om minst 20 prosent unge kandidater under 30 år.

I forkant av kirkevalget i 2023 ble det også vedtatt en regel om at minst en av kandidatene under 30 år bør plasseres på en av de tre øverste plassene på listen.

Tunsberg bispedømme innrømmer i sin evaluering at det har vært utfordrende å finne kandidater under 30 år som ville stille på lista. Tunsberg viser til et nedadgående kirkelig tilbud til denne aldersgruppen som fører til at man ikke kjenner til unge som kunne vært villige til å stille til kirkevalget. Også kandidater som man kjente til, og som ble spurt, ville ikke stille da de var usikre om fremtidige planer forstudier eller arbeid.

I tabellen under ser man at Bønnelista hadde totalt sju unge kandidater blant de tre øverste på seks valglistene. Frimodig kirke hadde fire unge kandidater blant de tre øverste på fire valglistene. På Nominasjonskomiteens liste var det en ung kandidat blant de tre øverste kandidatene i alle bispedømmer bortsett fra Agder og Telemark. Åpen folkekirke innfridde retningslinjen om minst en kandidat under 30 år på de tre øverste plassene i alle bispedømmer bortsett fra Agder og Telemark og Stavanger.

Tabell 22. Unge blant de tre øverste kandidatene på listen

Bispedømme	Bønnelista	Frimodig kirke	Nominasjonskomiteens liste	Åpen folkekirke	Bønnelista og Frimodig kirke (listesamarbeid)
Agder og Telemark	Første- og tredjeplass	Ingen	Ingen	Ingen	
Bjergvin	Ingen	Ingen	Tredjeplass	Tredjeplass	
Borg	Ingen	Andre plass	Tredjeplass	Tredjeplass	
Hamar	Førsteplass	Ingen liste	Tredjeplass	Tredjeplass	
Møre	Tredjeplass	Andre plass	Førsteplass	Tredjeplass	
Nidaros	Tredjeplass	Førsteplass	Tredjeplass	Tredjeplass	
Nord-Hålogaland	Ingen	Ingen	Tredjeplass	Tredjeplass	
Oslo	Andre plass	Ingen	Tredjeplass	Tredjeplass	
Sør-Hålogaland	Tredjeplass	Ingen liste	Tredjeplass	Tredjeplass	
Stavanger	Ingen	Førsteplass	Tredjeplass	Ingen	
Tunsberg			Tredjeplass	Tredjeplass	Ingen

Totalt ble det valgt inn to unge medlemmer for Bønnelista: i Agder og Telemark og i Hamar. For Frimodig kirke ble det valgt inn ett medlem i Stavanger. Nominasjonskomiteens liste fikk inn tre medlemmer, i Møre, Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland. For Åpen folkekirke ble det valgt inn ni medlemmer: ett i Bjørgvin, Borg, Hamar, Nidaros, Sør-Hålogaland og Tunsberg, og to medlemmer i Oslo.

Totalt ble det valgt inn 15 unge kandidater. Dette utgjør 19 prosent av de leke medlemmene.

8.5 Offentliggjøring av valgresultater

Ved kirkevalget i 2023 ble tallene fra den digitale forhåndsstemmingen offentliggjort kl. 21:00 på valgdagen. Det var deretter opp til det enkelte valgrådet i bispedømmet å kunngjøre resultatet når opptellingen var gjennomført. Menighetenes frist for å levere inn stemmesedlene til bispedømmene var 13. september. Frist for endelig opptelling av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet var 21. september, jf. kirkevalgreglene § 11-4 (6) e. Kirkerådet offentliggjorde resultatene fra valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet 22. september.

Ved kirkevalget i 2019 ble en foreløpig mandatfordeling offentliggjort torsdag etter valgdagen, basert på innrapporterte tall fra soknene om foreløpige stemmer.

I tidsrommet fra valgdagen til offentliggjøring av resultatene mottok Kirkerådet flere henvendelser fra nomineringsgruppene om når de endelige resultatene skulle publiseres. I henvendelsene kom det frem en forventning om at resultatene skulle være klare tidligere enn ti dager etter valgdagen, og at resultatene skulle offentliggjøres samlet, og ikke bispedømmevis, slik ordningen var for kirkevalget 2023.

Også Oslo bispedømmeråd uttrykte en slik forventning i sin evaluering av kirkevalget.

Flere bispedømmer pekte på at selv om man prøvde å ha et enhetlig, effektivt system for sending av stemmesedler var det ikke alle fellesråd som klarte å sende på den standardiserte måten. Dette skapte forsinkelser blant annet i Agder og Telemark.

Hamar bispedømme meldte at stemmesedlene fra fellesrådene kom fort etter valget, og bispedømmet var ferdig med opptellingen allerede 13. september. Da det var betydelig færre stemmesedler enn i de to foregående valgene, var også kontrolloptelling utført 15. september.

For Oslo bispedømme tok opptellingen flere dager med innleid arbeidskraft. Bispedømmet erfarte også at den lokale sorteringen av bispedømmesedlene tok tid.

Sør-Hålogaland bispedømme fortalte at det var knyttet stor spenning til om stemmesedler kom inn til bispedømme i tide. Det var kun et fåtall fellesråd som hadde sendt stemmesedlene på annen måte enn foreskrevet. Disse kom likevel frem i tide.

Når det gjelder publisering av valgresultatet, ble det opplevd som en utfordring av enkelte bispedømmer at det var automatikk i at resultatet kom ut på kirken.no da valgrådet trykket på «kalkuler resultat» i valgmodulen. Noen valgråd meldte fra om at de gjerne skulle hatt resultatene først selv, uten at de ble publisert på Kirkerådets nettsider.

8.6 Stemmesedler

For valg av menighetsråd og valg av leke medlemmer i bispedømmeråd og Kirkemøtet ble det trykket opp papirstemmesedler. Kirkerådet hadde ansvar for å trykke og sende stemmesedler til valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet til samtlige fellesråd. Etter offentlig anbudskonkurranse ble oppdraget med å trykke og distribuere stemmesedlene gitt til Aksell AS.

På bakgrunn av oppslutning om den mest populære liste ved valget i 2019, med tillegg av en "sikkerhetsmargin", ble det estimert et antall stemmesedler. Det ble laget et prøvetrykk av

stemmesedlene på bokmål og nynorsk, samt nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk der det var aktuelt. Dette ble sendt ut til fellesrådene for tilbakemelding. Basert på responsen ble det totalt bestilt over 1.120.000 stemmesedler, sortert og pakket per menighet og sendt samlet til fellesrådene for videre distribusjon ut til menighetene i løpet av juni måned. Trykk og utsending ble gjennomført uten vesentlige avvik.

Kirkerådet mottok noen få henvendelser om at menighetene hadde beregnet feil antall stemmesedler og ville bestille flere. Disse kunne henvende seg direkte til leverandøren og få tilsendt et ønsket antall stemmesedler i tillegg til de menighetene hadde mottatt fra før.

I 2019 var det en utfordring flere steder med for få stemmesedler. Dette var særlig knyttet til etterspørselen etter blanke stemmesedler, som var høyere enn ventet.

9 Valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valg av døvemenighetenes representant ble gjennomført som flertallsvalg. Det var tre kandidater på listen. Det var mulig å stemme digitalt. I tillegg kunne man stemme ved fysisk forhåndsstemming og fysisk valgting i døvemenighetene. Det var 207 velgere som avga stemme. Av disse stemte 99 digitalt.

10 Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valg av sørsamisk representant ble gjennomført som flertallsvalg. Det var noen utfordringer med nomineringsprosessen.

Nidaros bispedømme meldte i sin evaluering at nominasjonskomiteens ikke kom i gang med arbeidet før fristen hadde gått ut. Valgrådet måtte utsette fristen og bistå nominasjonskomiteen i arbeidet for å få listeforslaget på plass. Saemien Aalmegeerarie kom med tre forslag til kandidater til listeforslaget. Utover det var det nominasjonskomiteen som fant frem til kandidater.

Valglisten hadde fem kandidater. Valget ble gjennomført som digitalt valg kombinert med postvalg. Det var 91 velgere som stemte, og av disse stemte 59 digitalt.

11 Valg av nordsamisk og lulesamisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet (Samisk kirkelig valg møte)

Valg av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd ble gjennomført på Samisk kirkelig valg møte.

Samisk kirkeråd har evaluert Samisk kirkelig valg møte 16. november 2023 (sak SKR 31/23) og fattet følgende vedtak:

- I. Samisk kirkeråd har drøftet og vurdert prosessen fram mot og gjennomføringen av Samisk kirkelig valg møte 2023. Det overordnede bildet er at både prosessen og gjennomføringen har fulgt regelverket og fungert relativt tilfredsstillende.

II. Prosessen kan forbedres med noen enkle grep. Prosessen fram mot valgmøtet bør starte senest 1,5 år før selve valgmøtet. Prosessen kan gjerne starte med å offentliggjøre en prosessplan som inneholder informasjon om sentrale datoer. For neste valgmøte vil dette kunne gjøres med en egen sak i SKR innen september 2026 der milepæler for møtet blir klarlagt. En slik plan vil også skape mer forutsigbarhet for Samisk kirkeråds samarbeidspartnere som har i oppgave å søke kandidater og oppnevne delegater til valgmøtet.

III. Det er behov for et tett samarbeid mellom Samisk kirkeråd, bispedømmene og relevante menigheter for å få til en bedre prosess når det gjelder både nominering av kandidater og oppnevning av delegater til valgmøtet.

IV. Sittende Samisk kirkeråd ber om å få et møte med Samisk utvalg der gjennomføringen av Samisk kirkelig valgmøte 2023 evalueres.

V. Forskrift om Samisk kirkelig valgmøte inneholder noen inkonsekvenser og uklarheter når det gjelder begrepsbruk mm. Det er for eksempel også uklart om enkeltmedlemmer kan sende inn forslag på kandidater. For å unngå usikkerhet om hvordan forskriften skal tolkes og hva som gjelder rettslig, vil det være nødvendig å gjennomgå forskriften og justere den i ulike deler.

VI. Sekretariatet får i oppgave å utrede forbedringer i regelverket sett i lys av evalueringen av valgmøtet og kirkelig organisering.

12 Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valg av prest og lek kirkelig tilsatt ble gjennomført heldigitalt og som preferansevalg.

12.1 Nominering

Valgrådet i Sør-Hålogaland bispedømme hadde følgende kommentar til nominasjonsprosessen (protokoll valgrådet 07.02.2023):

Valgrådet registrerer at det særlig i nominasjonskomite for valg av prest er en svært skjev kjønnsbalanse. Kravet om at begge kjønn skal være representert er så vidt innfridd, men det hadde vært ønskelig med en bedre balanse.

Valgene har foregått separat og uavhengig av hverandre i hvert enkelt prosti. Det betyr at det er vanskelig for de som deltar i valgene å ta hensyn til en bestemmelse om at "Det bør tilstrebes representasjon av yngre prester samt at begge kjønn er representert". Valgrådet ønsker å påpeke at dette er en svakhet i metoden for valg av nominasjonskomiteer.

12.2 Valgdeltakelse ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Det var 82 prosent av de stemmeberettigede som deltok ved valget.

Tabell 23. Valgdeltakelse ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Bispedømme	Stemmeberettigede	Stemmer	Prosent
Oslo	196	158	80,61
Borg	146	123	84,25
Hamar	112	89	79,46
Tunsberg	116	98	84,48
Agder og Telemark	133	99	74,44
Stavanger	129	113	87,60
Bjergvin	168	145	86,31
Møre	59	52	88,14

Nidaros	111	92	82,88
Sør-Hålogaland	69	58	84,06
Nord-Hålogaland	81	61	75,31
Totalt	1320	1088	82,42

12.3 Valgdeltakelse ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Det var 56 prosent av de stemmeberettigede som avga stemme ved valg av lek kirkelig tilsatt.

Tabell 24. Valgdeltakelse ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Bispedømme	Stemmeberettigede	Stemmer	Prosent
Oslo	423	240	56,74
Borg	499	276	55,31
Hamar	396	211	53,28
Tunsberg	399	217	54,39
Agder og Telemark	474	262	55,27
Stavanger⁴⁹	471	274	58,17
Bjergvin	532	313	58,83
Møre	242	154	63,64
Nidaros	435	235	54,02
Sør-Hålogaland	268	136	50,75
Nord-Hålogaland	248	123	49,60
Totalt	4387	2441	55,64

Ved omvalg i Stavanger var det 485 stemmeberettigede, og 203 ga stemme. Det betyr at 41,9 prosent av de stemmeberettigede deltok ved omvalget.

13 Klager

13.1 Forholdet mellom klager i formell forstand og merknader til gjennomføringen av valg

Både Kirkerådet og bispedømmerådene opplevde at det var noen velgere som klaget over forhold ved forberedelsen og gjennomføringen av valget. Noen av tilfellene viste seg å ikke være formelle klager. Da det ble klart for klagerne hva en formell klage ville innebære – at valget kan kjennes ugyldig, og at det kan bli tale om omvalg – trakk de «klagen». Noen ønsker å peke på forbedringspunkter i regelverket eller gi uttrykk for frustrasjoner knyttet til enkelte forhold.

For Kirkerådets del kan det eksempelvis nevnes at en person klaget over utregningen i valgmodulen, og et medlem av Den norske kirke, bosatt i utlandet, klaget over at vedkommende ikke hadde stemmerett ved kirkevalget. I slike tilfeller redegjorde Kirkerådet for de faktiske forholdene og gjeldende ordninger og orienterte samtidig om den formelle klageadgangen. Disse konkrete personene gikk ikke videre med en formell klage.

Valgrådet i Nidaros rapporterte at de mottok tre henvendelser som gjaldt gjennomføringen av valget. Valgrådet opplyste at ingen av disse var å regne som formelle klager, men merknader til gjennomføringen av valget.

Det ble også fremmet formelle klager til valgene, og disse blir redegjort for i det følgende.

13.2 Klager over gjennomføringen av valg til menighetsråd

Sokn	Bispedømme	Forhold
Tinn	Agder og Telemark	Tilgjengelige lister ved forhåndsstemming

⁴⁹ Denne valgdeltakelsen refererer til det valget av lek kirkelig tilsatte i Stavanger bispedømme som ble kjent ugyldig, og hvor det ble påbudt omvalg.

Gamle Fredrikstad	Borg	Nominasjonsprosess, behandling av listeforslag
Gulset og Skotfoss	Agder og Telemark	Feil kandidat registrert på stemmeseddelen
Høybråten, Fossum og Stovner	Oslo	Forhold i valglokalet: Velgere som skulle stemme ved kommune- og fylkestingsvalget måtte gå gjennom valglokalet til kirkevalget. Adferd til valgfunksjonærer

Agder og Telemark bispedømmeråd behandlet en klage over gjennomføringen av menighetsrådsvalget i Gulset og Skotfoss sokn. Bispedømmerådet vedtok 25. september 2023 å ta klagen til følge og kjenne menighetsrådsvalget ugyldig. Vedkommende sokn hadde ført opp feil person som kandidat på den offisielle valglisten. Kirkevalgreglene § 12-1 (5) slår fast at hvis bispedømmerådet kjenner et valg ugyldig, skal det sendes melding til Kirkerådet som påbyr omvalg.

Kirkerådets arbeidsutvalg fastsatte 12. oktober 2023 regler for gjennomføring av omvalg ved menighetsrådsvalget i Gulset og Skotfoss sokn. Valgdagen for omvalget i Gulset og Skotfoss sokn ble fastsatt til 29. oktober 2023, med mulighet til å forhåndsstemme på gitte tidspunkt to uker i forveien. Omvalget ble gjennomført kun på papir, siden kostnadene ved å gjennomføre det digitalt ville ha vært uforholdsmessig store.

Det er kun klagen over menighetsrådsvalget i Gulset og Skotfoss sokn som ble tatt til følge, slik at valget ble kjent ugyldig. De andre klagene ble ikke tatt til følge.

13.3 Klager over gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkerådets arbeidsutvalg behandlet seks klager på valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Til sammenligning var det 32 klager ved kirkevalget i 2015, og det var ti klager i 2019.

I tillegg til sakene som havnet på bordet til Kirkerådets arbeidsutvalg, var det ett tilfelle som ble ferdigbehandlet av valgrådet i Oslo bispedømme. I Oslo bispedømmeråds evalueringsrapport til Kirkerådet ble det redegjort for denne saken:

Etter godkjenning framkom det en klage fra Åpen folkekirke på de andre valglistenes fordeling mellom kjønn og antall ungdomsrepresentanter. Valgrådet hadde valgt å se på fordelingen i tråd med hva som gjaldt for Kommunelovens § 7-7 hvor det stod at «reglene i dette leddet følges så langt det er mulig». Det oppsto en uklarhet om hvor eksakt fortolkningen av kirkevalgreglene § 6-2 skulle forstås. Etter ny vurdering i valgrådet, besluttet rådet å be de tre valglistene justere sine lister slik at man oppfylte de prosentene som var angitt i valgreglene.

13.3.1 Valggjennomføringen ved valg av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme

To av seks klager ved årets kirkevalg kom fra tre klagere og dreide seg om det samme forholdet – valggjennomføringen ved valg av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme. Klagerne var lek kirkelig tilsatte, som ved en feil ikke hadde kommet med i manntallet og dermed ikke fikk utøvd stemmeretten som lek kirkelig tilsatt.

Alle kan kreve feil rettet i manntallet, men ikke dersom de har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning ved menighetsrådsvalget. Det er fordi menighetsrådsvalget har felles manntall som valget av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. For å hindre at noen skal kunne stemme både ved valg av leke medlemmer og ved valg av lek kirkelig tilsatt, følger det av reglene at man ikke kan rette manntallet når det er avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.

Dette innebar at feilen ikke kunne rettes på det tidspunktet den ble oppdaget. Etter kirkevalgreglene § 12-2 (4), forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt § 5-5, skal Kirkerådet kjenne valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet, og som det ikke er mulig å rette.

Som et ledd i saksbehandlingen uttalte valgrådet i bispedømmet seg. Valgrådet viste til at det var få stemmer som skilte kandidatene og anbefalte derfor enstemmig at Kirkerådet skulle ta klagene til følge.

Kirkerådets arbeidsutvalg traff 12. oktober 2023 følgende enstemmige vedtak i sak KR-AU 20/23:

1. Klagene tas til følge, og valget av lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme kjennes ugyldig.
2. Kirkerådets arbeidsutvalg påbyr at det holdes omvalg til valg av lek kirkelig tilsatt til Stavanger bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Kirkerådet fastsatte samtidig nærmere regler for gjennomføringen av omvalget. Omvalget for lek kirkelig tilsatt i Stavanger bispedømme ble gjennomført i perioden 24. oktober til 21. november 2023. Omvalget ble gjennomført kun på papir, siden kostnadene ved å gjennomføre det digitalt ville ha vært uforholdsmessig store.

13.3.2 Klage på bruken av benevnelsen «menighetenes fellesliste» for Nominasjonskomiteens liste

Kirkerådet mottok 18. august 2023 klage på at Nominasjonskomiteens liste benyttet benevnelsen «menighetenes fellesliste» i sin presentasjon på www.nominasjonskomiteen.no. Klagen ble fremsatt til rett tid, og klageren hadde stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet i Oslo bispedømme. Kirkerådet innhentet uttalelse fra Interesseforening for Nominasjonskomiteens liste som ledd i sin saksbehandling.

Klagen ble formulert generelt, men i kirkevalgreglene presiseres det at klageretten er begrenset til å gjelde «forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet i det bispedømmet klageren er manntallsført», jf. § 12-2 (1). Siden klageren hadde stemmerett i Oslo bispedømme, ble saksbehandlingen avgrenset til å vurdere forholdet som ble tatt opp i klagen knyttet til forberedelser og gjennomføring av valget av bispedømmeråd og Kirkemøtet i Oslo bispedømme. For at klagen skulle tas under behandling var det et krav om at forholdet det ble klaget på, kunne utgjøre et brudd på regelverket for hvordan valget forberedes og gjennomføres av kirkelige valgmyndigheter. Hvordan kandidater og lister uttaler seg i offentligheten eller presenterer seg på sine egne nettsider, står for disse kandidatenes/listenes egen regning. Informasjonsformidling det ble klaget på, dreide seg ikke om forhold knyttet til kirkelige valgmyndigheters forberedelse og gjennomføring av valget. Siden klagen gjaldt presentasjonen av Nominasjonskomiteens liste på nettsiden til Interesseforening for Nominasjonskomiteens Liste, falt den derfor utenfor de forholdene klageinstansen kunne prøve. Man anbefalte derfor at klagen avvises. Kirkerådets praksis har vært at også avgjørelser om avvisning av klager, tas av klageinstansen.

Kirkerådets arbeidsutvalg traff 22. august 2023 følgende enstemmige vedtak i sak KR AU 18/23:

Kirkerådets arbeidsutvalg har kommet til at forholdene som er tatt opp i klagen ikke utgjør et brudd på regelverket for hvordan valget skal forberedes og gjennomføres av kirkelige valgmyndigheter i Oslo bispedømme. Klagen oppfyller dermed ikke reglens formelle krav til en klage. Klagen avvises.

13.3.3 Klage over valggjennomføringen i Vingrom sokn, Hamar bispedømme

Valgrådet i Hamar bispedømme mottok 10. september 2023 klage over valggjennomføringen i Vingrom sokn. Vingrom sokn har to stemmekretser, og klageren møtte opp i feil stemmekrets for å avgi stemme. Klageren ble ikke funnet i manntallet siden han hørte til en annen stemmekrets, og klageren fikk selv se i manntallet for å finne sitt navn. Klageren anførte også at måten stemmen ble tatt imot på, ikke ivaretok prinsippet om hemmelig valg. Valgrådet i bispedømmet innhentet uttalelse fra valgstyret i soknet og uttalte seg selv om forholdene, før saken ble oversendt Kirkerådet som klageinstans. Ut fra de fremlagte opplysningene la Kirkerådet til grunn at prosedyrene ved mottak av stemmegivning i særskilt omslag ikke ble fulgt i tråd med kirkevalgreglene og konstaterte derfor at det hadde skjedd et brudd på kirkevalgreglene.

Om en valgmedarbeider mot formodning skulle få kjennskap til en velgers stemme, følger det av kirkevalgreglene § 14-3, jf. kirkeordningen § 42 første ledd at vedkommende er underlagt taushetsplikt.

Kirkerådet la til grunn valgstyrets informasjon om at ingen hadde sett hva klageren hadde stemt. Kirkerådet merket seg at valgstyret beklaget det inntrufne og ville gjennomgå rutinene. Kirkerådet konstaterte at kirkevalgreglens bestemmelser om manntall ble brutt og la til grunn at det dessuten var et brudd på personopplysningssikkerheten etter personvernforordningen artikkel 33, som ble meldt som et avvik til Datatilsynet.

At en klage tas til følge når en feil ikke kan rettes, innebærer at valget kjennes ugyldig, og det må gjennomføres omvalg. Vilåret er at feilen kan antas å ha påvirket valgresultatet.

Klageren fikk avgi stemme, og valgstyret uttalte at ingen hadde sett hva klageren hadde stemt. Feilen påvirket derfor ikke valgresultatet, og man anbefalte at klagen ikke tas til følge.

Kirkerådets arbeidsutvalg traff 12. oktober 2023 følgende enstemmige vedtak i sak KR-AU 22/23:

Kirkerådets arbeidsutvalg konstaterer at prosedyrene for å motta stemmegivninger i særskilt omslag ble ikke fulgt i dette tilfellet i Vingrom sokn, og at det skjedde brudd på kirkevalgreglens bestemmelser om innsyn i manntall. Stemmegivningen ble likevel godkjent og telt med. Feilen kan derfor ikke antas å ha hatt innvirkning på valgresultatet. Klagen tas ikke til følge. Kirkerådet ber valgrådet i Hamar bispedømme informere klageren og berørte instanser om vedtaket.

13.3.4 Klage over valggjennomføringen i Stavern sokn, Tunsberg bispedømme

Kirkerådet mottok 11. september 2023 en klage over valggjennomføringen i Stavern sokn. Klageren anførte at det manglet stemmesedler fra Åpen folkekirke i valglokalet, og at en valgfunksjonær sa at «dette er de listene vi har».

Kirkerådet innhentet uttalelse fra valgrådet i Tunsberg bispedømme, som igjen innhentet uttalelse fra valgstyret i Stavern sokn. Valgstyret opplyste at ingen av valgfunksjonærene kunne huske å ha fått beskjed om at noen stemmesedler manglet, men at de beklaget sterkt hvis det på noe tidspunkt hadde vært rot i bunkene. Valgrådet understreket at valgfunksjonæren umiddelbart burde ha sjekket i valgavlukket når velgeren meldte dette forholdet. Kirkerådet delte denne vurderingen.

Kirkevalgreglene § 7-9 forutsetter at det er lagt ut stemmesedler for alle listene som stiller til valg i valglokalet på valgtinget.

Om det på enkelttidspunkter manglet stemmesedler for Åpen folkekirke i valglokalet var det en feil. Kirkerådet merket seg at kirkevergen, kort tid etter at henvendelsen var mottatt av bispedømmeadministrasjonen, ved egen kontroll kunne garantere at det lå stemmesedler for alle tre lister ved valglokalene i Stavern sokn (inkludert stemmesedler for Åpen folkekirke). Valgstyret anførte at det i begge avlukkene til enhver tid lå tre bunker med stemmesedler, noe som ble sjekket jevnlig. Så vidt valgrådet kunne bedømme, ble det lagt frem stemmesedler fra alle tre listene i det angitte valglokalet i Stavern både søndag og mandag, inkludert stemmesedler fra Åpen folkekirke. Åpen folkekirke fikk 27 av de 75 stemmesedlene i Stavern sokn. Kirkerådet gjennomførte en beregning som slo fast at det uansett ikke ville ha hatt betydning for valgresultatet.

At en klage tas til følge når en feil ikke kan rettes, innebærer at valget kjennes ugyldig, og det må gjennomføres omvalg. Vilåret er at feilen kan antas å ha hatt betydning for valgresultatet.

Kirkerådets arbeidsutvalg traff 12. oktober 2023 følgende enstemmige vedtak i sak KR-AU 24/23:

Kirkerådets arbeidsutvalg har fått utført en beregning som slår fast at en eventuell feil uansett ikke ville kunne anses å ha hatt betydning for valgresultatet. Klagen tas derfor ikke til følge.

13.3.5 Klage over valggjennomføring ved valg av lek kirkelig tilsatt i Bjørgvin bispedømme

Kirkerådet mottok 17. august 2023 en klage fra en velger som ikke var manntallsført som lek kirkelig tilsatt.

Etter forskriften kan alle som mener de er feilaktig utelatt fra manntallet, kreve at Kirkerådet retter feilen, dersom de ikke har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning ved menighetsrådsvalget, jf. § 2-3 (7). Det er fordi menighetsrådsvalget har felles manntall som valget av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet. For å hindre at noen skal kunne stemme både ved valg av leke medlemmer og ved valg av lek kirkelig tilsatt, følger det av reglene at man ikke kan rette manntallet når det er avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.

Kirkerådet rettet manntallet for en rekke velgere som ikke hadde avgitt stemme på valg av sokneråd. Da klageren allerede hadde stemt ved valg av sokneråd, kunne ikke feilen rettes ifølge reglene. Kirkerådet var kjent med at det i alt var 13 personer hvor det ikke var mulig å rette feilen. Valgrådet hadde foretatt en beregning og uttalte at «Det valgte medlemmet (..) har så stort forsprang både på 1. stemmer og 2. stemmer at vi regner det som usannsynlig at 13 velgere ville gitt de andre kandidatene nok stemmer til å ta førsteplassen, og at det er lite sannsynlig at rekkefølgen mellom nr. 2 og nr. 3 ville blitt en annen». Kirkerådet regnet også på mulige utfall om 13 velgere hadde stemt likt. Utrekningene til Kirkerådet tilsvarte valgrådets resultat. De tre øverste kandidatene ville uansett blitt valgt. Kirkerådet delte vurderingen at det valgte medlemmet hadde så stort forsprang at 13 velgere uansett ikke ville ha gitt de andre kandidatene nok stemmer til å ta førsteplassen.

Om en klage tas til følge, kjennes valget av lek kirkelig tilsatt i bispedømme ugyldig, og det må gjennomføres omvalg. Terskelen for å påby omvalg er og skal være høy. Vilkåret er at det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet. Etter kirkevagreglene er det ikke tilstrekkelig å erklære et valg ugyldig bare ved en teoretisk mulighet for at feilen kan ha påvirket valgresultatet. Det må sannsynliggjøres med en sannsynlighetsovervekt at feilen har påvirket valgresultatet. Kirkevalgreglene bygger i hovedsak på systemet fra den offentlige valglovgivningen når det gjelder dette.

I lys av både valgrådets vurdering og Kirkerådets vurdering av valgresultatet, ble det anslått som lite sannsynlig at feilen hadde påvirket valgresultatet. Anbefalingen var derfor at klagen ikke tas til følge. Arbeidsutvalget til Kirkerådet vedtok 12. oktober 2023 følgende enstemmig vedtak i sak KR-AU 21/23: «Arbeidsutvalget til Kirkerådet legger til grunn at klageren skulle ha hatt stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt, og at det var feil at klageren ikke ble manntallsført som lek kirkelig tilsatt. Etter at klageren hadde gitt stemme ved valg av menighetsråd, kunne feilen ikke rettes ifølge forskrift for valg av prest og lek kirkelig tilsatt § 2-3 (6). Det er 13 velgere som ble rammet av tilsvarende feil som man ikke kan rette. Arbeidsutvalget understreker at det er beklagelig at feilen har oppstått. Arbeidsutvalget til Kirkerådet har fått gjennomført utregninger over om det er sannsynlig at feilen kan ha påvirket valgresultatet. Basert på dette, finner arbeidsutvalget det at feilen med stor sannsynlighet ikke har påvirket valgresultatet. Klagen blir derfor ikke tatt til følge».

14 Referanseliste

Berger, Peter L. (1980). *Der Zwang zur Häresie. Religion in der pluralistischen Gesellschaft*. Frankfurt am Main: S. Fischer.

Berger, Peter L. and Anton. C. Zijderveld (2009). *In Praise of Doubt: How to Have Convictions Without Becoming a Fanatics*. New York: HarperCollins.

Berger, Peter L. (2014). *The Many Altars of Modernity: Toward a Paradigm for Religion in a Pluralist Age*.

Bordens, Kenneth S. & Bruce B. Abbot (2011). *A Process Approach: Research Design and Methods*. Singapore: McGraw-Hill.

- Brinkmann, Svend (2016). *Stå imot: Si nei til selvutviklingen*. Oslo: Forlaget Press.
- Bruce, Steve and David Voas (2023). "Secularization Vindicated" i *Religions*, 14(3). 301.
- Haynes, Jeff (1998). *Religion in Global Politics*. England: Pearson Education Limited.
- Jänträ-Jareborg, Maarit (2011). "Religion and the Secular State in Sweden" i *Religion and the Secular State: Interim National Reports issued for the occasion of the XVIIIth International Congress of Comparative Law*. Javier Martinez-Torrón & W. Cole Durham, Jr. (Ed.). Provo, Utah: The International center for Law and Religion Studies. Brigham Young University.
- Madsen, Ole J. (2014). «Det er innover vi må gå» – en kulturpsykologisk studie av selvhjelp. Oslo: Universitetsforlaget.
- Pollack, Detlef (2008). "Religious Change in Europe: Theoretical Considerations and Empirical Findings" i *Social Compass*. 55(2), s. 168-186.
- Sumiala, Johanna, Jensdotter Linnea, Abdel-Fadil Mona and Henrik R. Christensen (2023). "Introduction to the special issue: Studying Populism, Religion and Media – a Nordic Perspective" i *Nordic Journal of Religion and Society*, 36(2), s. 62-68.
- Urstad, Sivert S. (2017). "The Religiously Unaffiliated in Norway" i *Nordic Journal of Religion and Society*, 30(1), s. 61-81.
- Wilson, Bryan, R. Steve Bruce (Ed.) (2016). *Religion in Secular Society: Fifty Years On*. USA: Oxford University Press.

Kirkevalget 2023 er det første kirkevalget etter at trossamfunnsloven trådte i kraft 1. januar 2023. Det var også det første kirkevalget hvor det var mulig å forhåndsstemme digitalt, og valg av prest og lek kirkelig tilsatt var heldigitalt. For første gang ble det stilt fire lister til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet – Frimodig kirke stilte i tillegg til Bønnelista, Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirke.

Denne evalueringsrapporten er skrevet av Kirkerådets valgsekretariat. Rapporten er basert på følgende kilder:

- Evalueringsrapporter fra bispedømmerådene
- Tilbakemeldinger fra Bønnelista, Åpen folkekirke og Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste
- En spørreundersøkelse til valgmedarbeidere i soknene
- Soknenes innrapporterte data i valgmodulen
- Samisk kirkeråds evaluering av Samisk kirkelig valgmøte 2023 (sak SKR 31/23)
- Statistikk fra leverandøren av det digitale valgsystemet
- Pre- og post-test fra kirkevalgkampanjen
- Medlemsundersøkelsen 2023
- Internettvalgstyrets evaluering av kirkevalget

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

Den norske kirke
Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 Oslo

kirken.no
post.kirkeradet@kirken.no